

Mina Rəsid

*Baxmaqla
görmək
ayrıldı!*

Allahın adı ilə!

Mina Rəşid. Ağdam rayonunun Qiyaslı kəndində doğulub. Bakı Mədəni-Maarif Texnikumunun və Bakı Dövlət Universitetinin kitabxanaçılıq və informasiya fakültəsini bitirib. 90-cı illərdən mətbuatda çıxış etməyə başlayıb. «Könlümün sarı simi» adlı ilk şeirlər kitabı 2004-cü ildə professor, şair Elçin İsgəndərzadənin dəstəyi ilə onun rəhbərlik etdiyi «Vektor» Elm Nəşriyyatında çap edilib. Yazıçılar və Jurnalistlər Birliyinin üzvü, Prezident təqaüdçüsüdür. (2013). “Qarabağ” qəzetində çalışır. Ailəlidir, iki övladı var.

Mina Rəşid

BAXMAQLA
GÖRMƏK
AYRIDI

Bakı - 2016

Mina RƏŞİD,
«Baxmaqla görmək ayrıldı», 246 səh.

Redaktorlar:
Sevinc NURUQIZI,
Hicran HÜSEYNOVA.

Tərtibatçı:
Elşən ŞIXLI

Ön sözün müəllifi:
Südəbə AĞABALAYEVA

"Avropa" nəşriyyatı

2016

ŞÜŞƏ KİMİ

Şüşə qorxulu deyil bütövsə əgər. Qorxulu nədi, qoruyucudu; soyuqdan qoruyar, istiliyi özündən keçirər, özünə heç nə saxlamaz, küləyin qabağına sipər olar. Hələ şəffafdısa, təmizdisə, bir özgə aləm. Arxasında duran olsa, sənə səni göstərər, arxası yoxsa - ətrafı...

Qorxusu sınıb çiliklənsə olacaq. Yaman olacaq; çiliyi əlinə batacaq, ağrısı ürəyini deşəcək. Lap zərrəsi olsa belə, səksəkədə qalacaqsan...Bir də gördün, budu ha, ağ vərəqdə al ləkələr düşüb arxanca...

Mina Rəşidin şeiri kimi, sözü kimi. Mina Rəşidin şeiri – sözü şüşənin iki halındadı; şəffaflığı çox gözəldi, çilikləri çox incidir. Şəffaflığı qəlbinin təmizliyi, dünyaya, dəryaya, çiçəyə, birliyə - birgəliyə sevgisindəndi. Ağrıtmadı...”Gəl tərpətmə yaralanmış könlümü”.

Mina Qarabağdandır – Ağdamın Qiyaslı kəndi uşaqlığının və ən işıqlı xatirələrinin ünvanıdır. Bu ünvandan Şəhid övladı, yaralı qardaş-bacısı Mina Rəşid kimi didərgin salınıb. Sıra-sıra dağlarını balaca ürəyinə yükləmiş müharibə taleyini çarpaz - dolaşmış yolların elə işləklərindən keçirib ki, başqası bəlkə də dözməzdi, yolları qırırdı, özünü itirirdi, nizamını çaşardı... O isə, olum - ölüm arasında sıxıla - boğula, arzusuna və sözə sığındı. Tələbə oldu, şeir yazdı, qapılar döyüb üzlər gördükcə... içinə çökdü, qapılar arxasında yol gözlədikcə,... gəlib cavanlığı yanından ötdü.

Ürək genişliyində evdən qəbir darlığında vaqona sığınmış anasını xərçəngin əlindən ala bilməməyi bir yandan, ağ alınının qara yazısını pozmaq gücsüzlüyü bir yandan... Nədən könlüm evi bir nur odası, Könlümdən o yana aləm qaradı. Harda ki dərini duyan olmadı – Dünyanın axırı elə oradı.

Mina Rəşid yüz yol qırılsa da, min yol incisə də, özünəməxsusluğu ilə içində bayram eləyə bilmək qədər güclüdü. Mina Rəşid sevgisi ilə güclüdü. Bu sevgi əsl sevgidi;

yaxşılıq görəndə çoxalmayan, pislik
görəndə azalmayan sevgidi.

Yaxşıliqdan pardaqlanan, pislikdən
sozalan sevgisiylə Mina Rəşid bir kaman
inləyəndə, bir körpə qığılıtısında, nəyi varsa
- onunla özünə xoşbəxt deyə biləcək qədər
güclüdü. Mina Rəşid kəpənək qanadından
zərif, qönçə zərifliyindən titrək ürəylə həm
də elə gücsüzdü ki...

Mən niyə gəlmişəm, hara gedirəm?
Ha getsəm, bəxtimə gəlib çıxacam.

Yerdən – yerdəkilərdən əli üzülən anlarında
göyüzündən süzülən işıqda yazılanla
təsəlliye tapınır:

Bu dünyanı nə bilmisən?
İşıqla zülmət döyüşər.
Sən də belə qəm eləmə -
Əziyyətin bil ki hədə.

...Və sanki möcüzə baş verir bundan sonra;
dünyanın ürəyində Tanrı eşqi böyüyür...
böyüyür.

Mina Rəşidin şeirləri də, ətrafında, insan münasibətlərinin hər çeşidində gözüne əyintili görünən hər nəsnəyə münasibətinin ifadəsi olan yazıları da dünyanın, həyatın özü kimi xaos içindədi. Sanki onları mövzu, süjet, üslub, tərz baxımından nizamlamaq, sistemləşdirmək Mina Rəşidi maraqlandırmır . Təbiiliyi, ürəkdolusu səmimiyyəti, altıyazısı olmayan , birbaşa yazı və ünsiyyət manerası bəlkə bu haqda düşünməyə imkan verməyib.Sadəcə, susmaq istəmir, susa bilmir, laqeyd ola bilmir, biganəliyə - ən böyük naqisliyə meydan oxuyur.

Sən mənə güllə atdıqca,
Mən sənə çiçək yollaram.

Mina Rəşidin iddiası bura qədərdir. Bəlkə də var, mən bundan artığını görmək istəmirəm. Elə bilirəm bundan artıq iddia Mina Rəşidin ocağının istisinə, çörəyinin duzuna, bacasının tüstüsünə, analıq duyğularına, balalarına, ömür-gün yoldaşına gerek olası mehri-məhəbbəti yaralıyar, ülfətinə-qayğısına şərikin olar. Mina Rəşid

taledəki kəmliyin dadını-dağını hamıdan
yaxşı bilir...

Mina Rəşid əqidəsi-düşüncəsi ilə bu
dünyanın adamı deyil, dünya malına
susayan , ortalarda dolaşib göz-qulağı
yağır eləyən, yetik iddialarıyla qapılar
döyüb, istədiyini göz yaşıyla almağa vərdis
edənlərdən, harda aş – orda baş olanlardan
deyil.

Hərənin öz peşəsi var;
İncitməkdi, üzməkdi...
Mənim də huyum belədi –
İşim-gücüm sevməkdi.

Mina Rəşid giladamları güladamlara
çevirmək qəsdində olan Vaqif Bayatlı
Odərin yoluyla gedir.
Şeiri qalsın bir yana, publisistik yazılarında
da özünü yazır, düşündürməyə çalışır,
bütün yazılarından Allahına bəndəlik
eləməyə, ölkəsinə vətəndaş, qonşusuna
sirdaş olmağa çalışan, salamı sözlərin və
məramların ən gözəli bilən bir insanın və
söz adamının səsi eşidilir. Deyir, anlamaq
ən böyük istedadı. Bir də Allahu

sevməkdi. Və bu Səsi genetik birliyə çağırış kimi qavrayırsan.

“...Adam var, sanki bircə kəlmə xoş sözdü. Sözlə yaşayar, ağrılarını sözlə ovudar. Sözlə ağlayar, Sözlə gülər, Sözlə dincələr. Hərdən o ilahi Sözdən könlü elə işıqlanar; unudar qaranlığı, İşığa dönər büsbütün, Söz işığa çevrilər...”

Əlinizdə tutduğunuz bu kitabın əlyazması nə vaxtdandı mənimlədi. Mənimlə işə gedir, auditoriyada olur, adamları, münasibətləri müşahidə edir, ulduzlu gecələrin tənha sükutunda xəyallara yoldaş olurdu. Mən bu şeirləri, bu yazıları sanayıb-sonalamırdım, bütün bu vaxt ərzində mən Mina Rəşidi ” oxuyurdum”.

Nə şeirinə, nə sözünə, nə də sənətin, sənətkarlığın ölçülərilə baxmaq istəmirdim; Hansı zəifdir, hansı yaxşıdır bölgüsü aparmaq haqqında düşünmürdüm. Yaşadıqlarını yaşaya – yaşaya ... əlim gəlmirdi, qələmim dönmürdü, günah bilirdim. Çünki, Mina Rəşidin Yazısını Yazdıran belə yazdırıb.

Mən onun hər kiçik yaxşılıq qarşısında borclu qalmayıb, əvəzini vermək istəyini –

çoxlu ithaf şeiri yazmasının səbəbini -
razılaşmaq istəmirdimsə də, başa düşürdüm:

Hər kəlmə sonunda çırpınır ürək,
Gedib sətirlərdə yuxuya saqlar.
Atsam, gəncliyimi unudam gərək,
Qalsa, məndən sonra oxuyacaqlar.

Bu misralar Mina Rəşidin deyil,
müəllifini xatırlamıram indi.

Mina Rəşid bu jestini məhz itirdiklərinin
yerini doldurmağa təşnə ürəyinin səsinə
dinləyə-dinləyə yazıb, şübhəm yox.
Gedənlərlə Qalanlar arasında, Həyat və
Arzular, Yaşananlar və Gözlənilənlər
arasında İşıqdan və Yaxşılıqlardan körpü
salmaq, bağ hörmək istəyib.

Ümid, İnam...Məhəbbət körpüsü ,
bağları...

Mina Rəşid bu qısa və çooooox uzun
ömründə başa düşüb ki, həyat bu bağların
hesabına davam edir...Odur ki:

Dəyərmə hər nadanın
Sözündən yıxılmağa?!
Öyrən hər gün həyatda
Yenidən doğulmağa.

Necə deyərlər, Dövrən işində, Vaxt
axarında...
Qarşılayır, yola salır...
Mina Rəşidin sözü də bu karvandır. Ta o
vaxta kimi ki...
Yazdığı can sözlərini
Küləklər Yurda apara.
Şeirində gül açmış alqışı da küləklərə
qoşmaq istəyirsən: “Köz-köz olmuş
ürəyindən, kaş köz düşə ocağına”
...Kimsə deyə bilərmə, divin canı niyə
şüşədəymiş?!

Südabə AĞABALAYEVA

ŞEİRLƏR

TAPAR, BULAR FƏLƏK MƏNİ

Ruhumu çəkib aparar
Qaralayar fələk məni.
Bir yaramı sarımamış
Yaralayar fələk məni.

Mən ki, haqq aşiqi oldum,
Yolum tutqun sevda yolu.
Gözümdə yaş dolu-dolu
Əsir alar fələk məni.

Başımda tufan havası,
Nədir könlümün qovğası?
Dağılsa da, yurd-yuvası
Tapar, bular fələk məni.

MUĞAM ÜSTƏ

Yenə könlüm qəm üstədi,
Qəmə könül bağladım.
Muğam üstə dindi dərdim,
Muğam üstə ağladım.

Dindi könlüm pərdə-pərdə,
Bəmdən zilə –yuxarı.
Bu haqq savaşımda zəfər
Bizimkidir axırı.

Dolama yolları qalxıb
Dinlədim Xan avazını.
Ürəyim atlanıb getdi,
Dindi könlüm yazağzı.

Yenə könlüm qəm üstədi,
Qəmə könül bağladım.
Muğam üstə dindi dərdim,
Muğam üstə ağladım.

XOCALI

Ağappaq qar üstünə
Qanı çılənmiş balam.
Gün görməmiş gözləri
Aman...tökülmüş balam.

Anası - saçlarından
Göydən asılı qalmış.
Atası - «VƏTƏN» deyər
Düz ağzından vurulmuş.

Babası - buz heykəli
Torpaq üstə yıxılmış.
Nənəsi - havalanıb,
Dili-ağzı tutulmuş.

Bacısı, qardaşları
Qıyma-qıyma doğranmış.
Utansın belə dünya,
Zülmü artıq ağ olmuş.

Bir oba - bir məzarlıq,
Bütün nəsil qırılmış.
«UNUTQANIQ» deməkdən
Daha dilim yorulmuş...

Biz unutqan olsaq da,
Tarix bunu unutmaz.
Türkün əzəl düşməni
Türkə heç vaxt dost olmaz
Türkə heç vaxt dost olmaz...

**...Atəşkəs dövründə düşmən gülləsinin
qurbanı olan 11 yaşlı Fariz Bədəlovun
ölümünə...**

...Dünyanın o başından
gəlsinlər ziyarətinə,
saraylar ucalsın adına,
xalılar döşənsin yollarına,
bütün televiziyalar
ondan danışsın;
bala dağını
unutdurarmı anaya?
Düşmən bizim anamızı
ağlatdı...
sözün varmı daha?

NOVRUZ BAYRAMI

Novruz bayramı -
uşaqlıq illəri,
paxlava, şəkərbura naxışları kimi
sevimli günlər, şirin gülüşlər...

Novruz bayramı -
yamyaşıl bir zəmi, başımızda çələng,
ağ libaslı ağaclar bir mələk...

Novruz bayramı -
Ağdamın Qiyaslı kəndi,
atamın zümzüməsi,
anamın qonşuya pay göndərməsi.
Böyük bir tonqal,...
ağırlığım-uğurluğum harda qaldı?

Novruz bayramı -
balaca qardaşımın papaq atması,
yumurta döyüşməsi,
Xocalı uşaqlarının gülüşməsi...

Novruz bayramı -
...Şuşanın dağları
dumansız-çənsiz
qızları qırmızı qoftalı,
yaşıl şalvarlı -
Cıdır düzündə, at belində...

...Xanın səsi havalandı:
«Qarabağın şikəstəsi!»
dünyaya səs saldı,
Açın qulaqlarınızı!...

...Novruz bayramı -
Kosalı, Keçəlli
a Novruz çiçəkli, göy bənövşəli...

...Ah...bir də uşaq olarammı?
Tonqaldan atlanarammı?

Novruz bayramı -
məni bu həyatla bərişdirarmı?

QARĞIŞ

...Novruz tonqalından atlana bilmədi
Xocalı uşaqları,
qaldı yağı əlində...
Ay zalım düşmən,
səni odda yanasan,
suda batasan,
çörəyimiz tutsun səni -
boğulasan!
Daşın daş üstə qalmasın heç!
Bu əziz, kövrək günümdə
Qarğışım tutsun səni!

QƏRİBİN QAPISI

Qəribin qapısını
Küləklər açıb-bağlar.
Rüzgarın sərtliyindən
Qapı-baca qan ağlar.

Qəribin qapısını
Çiçək döyməz, gün açmaz.
Nəgmə deyən o quşlar
Dərdin düyünün açmaz.

Bayramda tənhalıqdan
Yerlə-göylə danışar.
Uşaq xəyallı qoca
Tonqal kimi alışıar.

Səbri böyük olsa da,
Dünyayla çox davalı.
Yerindən qopmaq istər,
Qapısı da havalı...

YURDA SALAM

Sən, ay tifağı dağılmış,
A yurdum, ay elim, salam.
Yağı tapdağı altında
İnildəyən gülüm, salam.

Ərənlərdən bizə yetən,
Atamın məzarı itən,
Dağları köksümdə bitən
Atam, babam, dilim, salam.

Necə «gülüstanım», - deyim
Güllərimi puç eləyib?
Dərdimi açıb-söyləyib
Sonra rahat ölüm, salam.

Min bir töhmətlə döyüləm,
Yox, Sənsiz ölən deyiləm,
Daha «qana-qan», - deyibən
İgid oğlun olum, salam,
Səninlə var olum, salam.

YATAQXANADA YAZILAN ŞEİR

...Bu qatı zülmətin içində
gözləri açıq olmaq
necə əzabdı, İlahi.
nə zülmət işıqlanar,
nə sən qaranlığa alışırsan...
Bunca adam tünlüyündə
sanki kimsə yox

üzünə gülümsəməyə...
təbəssümün donar dodaqlarında
və kədərli gözlərinin
əksi qalar
saralmış yataqxana divarlarında...

DÜNYAMIZ DAĞILDI

...Təkcə evimiz-eşiyimiz dağılmadı,
dünyamız dağıldı!
darmadağın olduq, dəyişdik
uzaqlaşdıq bir-birimizdən,
doğmalığ qalmadı...
Qaçqın olmayan əmilər, dayılar gizləndi,
sanki heç yoxmuşlar kimi...
amma yadımda qalıb
mən uşaq olanda bizə tez-tez
gəldikləri...
İndi anamın bu dəmir vaqonda
yasını da görmədilər
bir vaxt onun əlinin duzunu görənlər ...

QAN DAMIR «XOCALI» SÖZÜNDƏN

...Yenə Xocalı faciəsinin
növbəti ildönümü.
Müsibətimizin
şəkilləri sərgilənir,
dərdimiz təzələnir,
könlümüz güllələnir...
«Xocalı» sözündən qan damır
içimizə...
Əsəblərimiz gərilir,
yumruqlarımız düyünlənir,
itirdiklərimiz,
atamızın şəhid olması
belə bizə adi gəlir
Xocalı yarasının ağrısını
hiss edincə...

Torpağımıza yağan qarı
qanımıza boyadılar...
«Torpaqlarımız geri qayıdacaq», -
deməyin,
«Qanımızı düşməndən alacağıq,
mütləq almalıyıq», -
söyləyin...

ƏDALƏT UĞRUNDA

Hamı ağıl verir, hamı danışır,
Qulağım tutulur səs-küydən daha.
Yalanlar o qədər ağ eləyib ki,
Kimsə inanmayır bir doğru aha.

Biri alqışlanır, biri atılır,
Bu gündən sabaha heç nə dəyişmir.
Aynaya baxmağa vaxtımız yoxdu,
Ədalət uğrunda adam döyüşmür.

Daha xəbərləri izləmirəm mən,
Bilirəm, atəşkəs hər an pozulur.
Hərə öz başının hayına qalır,
Vətəndən danışmaq baş xəbər olur.

GÜN DƏ SƏNİ İSİTMƏZ

Qar yağır, üşüyürsən
Özgənin tapdağında.
Gün də səni isitməz
Yağının dırnağında.

Səni isitmək üçün
Oxşayımı üzünü?
Yox, sənə əlim çatmır
Aldadıram özümü.

Üşüyürsən yetimək,
Sözlər səni isitməz.
Yalnız sevib-oxşamaq
Vətən, Sənə bəs etməz.

YURDUM BOYDA HƏSRƏTİM VAR

Nə yaxşı ki, mən uşağam
Sizintək böyük deyiləm.
Qara daşlar arasında
Mən üzüdönük deyiləm.

Sevirəm payızı, yazı
Açan gülü, yağan qarı.
Qoy nə varsa sizin olsun,
Bəsimdi könlümün varı.

Mən bir hoqqabaz deyiləm,
Sözüm var, söz qanmaq üçün.
Yurdum boyda həsrətim var -
Nə yalandan «can» deyirəm,
Nə də yıxılıb ölürəm,
Yazıram yaşamaq üçün...

NƏĞMƏLƏR AÇMAZ EYNİMİ

Efirdən atılıb-düşənləri izləyərkən

Mən burda inləməyimdə,
Yurdumda oynar dığalar.
Dag çəkin dəli könلümə,
Çalın, oynayım, ağalar.

Qarabağa aparan yol
İl ötər, nura boyanmaz.
Nəğmələr açmaz eynimi,
Vücut oynar, can oynamaz.

Mən də oyuna düşmüşəm,
Demə, boş sözü çeynəmə.
Yandıqca közərən odam,
Çətin ki, külə dönəmə.

Mən burda inləməyimdə
Yurdumda oynar dığalar.
Dağ çəkin dəli könلümə,
Çalın, oynayım, ağalar.

ATAM EVİ OLAYDI

...Elə yalqız qalmışam
özümlə danışmaqdan,
ürəyimdən asılmaqdan
yorulmuşam...
Kaş atam evi olaydı...

YALANÇI VƏTƏN SEVGİSİNƏ

...Bir-birimizi görəndə sevinmirik,
bir-birimizlə öyünmürük,
unuduruq,
hərəmiz bir parça
Vətən torpağı olduğumuzu,
Amma yerli-yersiz
bar-bar bağırırıq,
daşı - torpağı necə
sevdiyimizdən dəm vururuq...

YURD YERİ VAR

Ürəyim səhra yeritək
Bu səhər ümid bitirmir.
Adam belə can dərini
Dinib, hər kəsə ötürmür.

Qəlbimdə bir yurd yeri var,
Qoynu isti, zirvəsi qar.
Kim nə bilər mən çəkəni,
Hər kəsin öz cəfası var.

Yolunda gözə bilməsəm,
Qəbrim üstə gül olacaq.
Kim atsa da, o Yurd məni
Bir gün qoynuna alacaq.

VƏTƏN-DAŞ OLMUSAN

...O yandan düşmən kəsib kosduğunu,
bu yandan doğmalar söndürüb işığını...
hər gün evində-eşiyində,
əkin-biçin yerində
güllə səsi müşayiət edir səni,
ayın sonunu gözləyir balaların,
qarnı ac, əyni yalın...
Yenə sarsılırmısan illərdi,
sinən sipər olub düşməyə
qaranlıq koman, sarı sarmaşıqlı həyətin
dünyanın ən doğma qucağıdır sənə,
ağac kimi, qaya kimi dayanmısan -
Vətən- daş olmusan qabarlı əllərinlə...

OYNA

Əl-ələ tutuşmasa da,
hərə bir yanda oynayır,
başı açıq, başıbağlı,
ayağı yalın oynayır.
Heç kim heç nə deyə bilmir,
uşaq, qoca, hamı, hər kəs
öz havasına oynayır.
Dünya da fırlanır oynaya-oynaya
bir üzü gülür, bir üzü ağlaya-ağlaya...
...Oyna, dərdim, oyna,
Yoxsa yatıb qalarsan,
Oynaya-oynaya söylə dərдини,
yoxsa görən olmaz, duyan olmaz
varlığını...

ƏSİR YASƏMƏNLƏR

...Yasəmən açanda doğulmuşam,
özümə vurğun olmasam da,
ən çox sevdiyim güldü yasəmən.
...İki körpə yasəmən ağacı vardı
bağçamızda.
indi o balaca yasəmənlər də əsirlikdədi...
görəsən böyüyüblərmi?

yoxsa körpəliyində solublar
kiçik bacımın bənizi kimi...
İyirmi ilə yaxındır
Ətri könlümə hopan
o yasəmən ağacları ürəyimdə bitib...
Hər il qonşu həyatindəki
o ətir saçan yasəmən ağacları
gülümsəyir üzümə...
illərdi boynu bükük qalan çiçəkləri
əlim çatmır üzməyə...

DƏMİR VAQONLAR... DİDƏRGİN KÖRPƏLƏR...

Əlim qələm də tutmur,
Varaq üstə qan sıza.
Qar yağır ürəyimə,
Əllərim dönür buza.

Bizi çölə atanlar
Qu tükü arasında.
Şaxta ilana dönür
O dəmir parçasında.

Əlini ovuşdurur,
Üzünü ovuşdurur.
Körpə gülüşlərini
Şaxta vurur, don vurur.

Yeddibaşlı şaxtaya
Bir cüt göz yaşı neylər?
Körpələrin xətrinə
Allah, qışı yaz eylə.

GÜN DƏ YOX SƏRƏM DƏRDİMİ

Baxışımız sual kimi,
Kim deyir, biz yaşayırıq?
Bu səhərdən o səhərə
Bir can odu daşıyırıq.

Kim saldı bizi bu hala?
Mat qalmışam o ağıla.
Olum-ölüm arasında
Qaldıq sıxıla-sıxıla.

Eli-günü talan canım
Kimə açsın ürəyini?
Hardan açıldı bu səhər,
Gün də yox sərəm dərdimi.

İÇİMDƏ YURD AĞRISI

Ayrılıq qəm ocağı,
Gözündə qəlbim bişər.
Məni pərişan görüb
Söz də didərgin düşər.

Yurdumuz parça-parça
Müsibətin cəngində.
Sözüm dərdləri çəkir,
Dərdimiz od rəngində.

Zaman yüyürüb keçir,
Sağalmır can yarası.
Böyüyür axşam-səhər
İçimdə Yurd ağrısı.

ATAMIN RUHUNA

Qəlbim oyula-oyula
Gen yollara baxdım... baxdım...
Məni sənə kim aparar?
Göz yaşımı daşa sıxdım.

İçimdə buztək havadan
Ümidim sınar, üşüyər.
Bizi birgə kim əyərdi?
Üstümə dağlar yeriyər.

O gülən, nurlu gözlərdə
Bilirəm, yenə göyçəyəm.
Sən qərib, ellər didərgin,
Mən don vurmuş göyçiçəyəm.

ANAMIN RUHUNA

Niyə elə tənhasan?
Ay mənim canım ana.
Səni beləcə görüb
Az qala bağrım yana.

Ömrün başı bəlalı
Dağ gəlib bu dağıma.
Sən bizdən ayrılalı
Qəm qonub budağıma.

«Kədər keçər çən kimi»
Yalanmış, yalan, ana.
Bu doğma Vətən kimi
Ürəyi talan ana.

YAZ GƏLDİ, YAZIN GƏLMƏDİ

Yataqxana binasından boylanın anaya

Nə həsrətdi gözlərində
Baharın bu gülən çağ?ı?
Yoxsa qəlbinə od salıb
Yurdunda sönmüş ocağın.

Mənə də söylə dərđini,
Qurban olum, gəl yaxına.
Ana, elə qəmgin baxıb
Ürəyimə dərđ toxuma.

Yol-izini göy ot alıb,
Bura üstü buz küçədi.
Mən belə dərđ çəkən yerdə
Gör sənın dərđın necədi...

Ahın dağlara-daşlara,
Yenə nə yaman dolmusan.
Yaz gəldi, yazın gəlmədi,
Göydən asılı qalmısan.

AĞLAMA, QUMRU XALA

*Torpaqlarımız uğrunda şəhid olmuş
Murtuza Quliyevin anasına*

Bir də sizə gəlimmə?
Ağlama, Qumru xala.
De, dərdindən ölüm mü?
Ağlama, Qumru xala.

Səni belə bilməzdi,
Boş gülləyə gəlməzdi...
Şəhidlər ki, ölməzdi
Ağlama, Qumru xala.

Hara gedim gözümdən?
Əksin qalıb üzümdə,
Güc tapmıram özümdə,
Ağlama, Qumru xala.

CƏNGİ HAVASINDAYAM

Bəsdir daha gözlədik
Qalx ayaga, soydaşım!
Qoy qalmasın düşməndə
Tək bircə qara daşım.

Üçrəngli bayrağında
Qanımın al rəngi var.
Himnimizi dinləyib
Nərə çəkər oğullar.

Cəngi havasında
Türkün ruhu oyanar.
Bu qüdrətli ordumla
Qarşımda nə dayanar?!

YENƏ GÜNƏŞ GÜLÜMSƏYİR

...Dünyanı qana bələyən
adamların üzünə
yenə günəş gülümsəyir,
çiçəklər ətir saçır,
yağış yağır...
Yenə göyüzünə baxmır adamlar-
yenə könül sınır, qəlb qırılır, ürək yanır,
...yenə milyonlar arasında
qərib adamlar dolanır...

AMAN, ALLAHIM...

...Adamlar qəsdinə durub dünyanın -
müharibələr, maşın qəzaları,
dəm qazı, qonşu davaları, qardaş qanı,
bar, içki, qumar...
Saymaqla qurtarmaz eybəcər havalar.
Bir yanda ac uşaqlar,
bir yanda harın atalar, babalar...
Qonşusu ackən uyuyarmı müsəlman?
körpələrin fəryadı ərşə qalxır,
qan su yerinə axır...
aman, Allahım, aman!

İŞIQLI ADAMLAR

...Adamlar fərqli,
ləp min cür olur, deyirlər...
Amma mənim dünyamda
İki fərqli adam var -
ışıqlı və işıqsız.
ışıqlı adamlar bağışlayarlar...

İLƏHİ ŞEİR

...Suyundan içdim,
odunda isindim,
verdiyin ruzidən dadıb
«Lə İlahə İlləllah», - dedim,
süzdüm günəşli,
yagmurlu səmalarında
...Səni düşünmək,
Sənə doğru
uçmaq və Səni sevmək
çox... çox gözəl...
bu mavilikdə
unudursan əl-qoluna
dolaşan, qəlbinə bulaşan
fani dünyanı...

ALLAH, SƏNƏ BİR TƏN YOXDU

Kim yaradıb iki cahan,
Kim yandırar o işığı?
Allah, Sənə bir tən yoxdu,
Nə yuxarı, nə aşağı.

Cahillik libasın atıb
Sonsuz nuruna boyandım.
Nə gördüm mən Səndən gördüm
Şükür, rüyadan oyandım.

Sən əzəlsən, Sən axırsan,
Hər dərdin Sənsən dərmanı.
Mənə də bir yuva qurdun,
Nə gözəl yazdın fərmanı.

NƏĞMƏ KİMİ

...Yagışın səsini nəğmə kimi
dinləyib,
göyüzünün min rənginə
boyanıb
xoşbəxt olmur hər adam.
Adamlar bəzən özləri
xoşbəxt olmaq istəmirlər...

ŞÜKÜR

Verdiyin can Sənə qurban
Allah, can Səndən əmanət.
Şükür, nə vermisən mənə
Əlim-ayağım salamat.

Gedirəm yollar boyunca,
Arzular boyumdan uca.
Odlə yaman oynamışam,
Bəs edər ömrüm boyunca.

Ürəyim köz-köz olsa da,
Dünyadan doymuş kimi yəm.
Həm aciz, həm kür bəndənəm,
Kimsənin malı deyiləm.

BU SINAQ DÜNYASIDI

Dəyərmə hər nədanın
Sözündən yıxılmağa?
Öyrən hər gün həyatda
Yenidən doğulmağa.

Olanlara min şükür -
Tanıdın adamları.
Canından çox sevdiyin
Mələk, cin adamları.

Daha möhkəm olasan
Bir az da çox döyül ki.
Bu sınaq dünyasıdı,
Kef məclisi deyil ki.

GÖRMÜR

Dərələrdə sürünən
O uca dağı görmür.
Qəlbi qara adamın
Gözləri ağı görmür.

Göz görməsə, can sevməz,
Gündüz gülər, şər gülməz,
Hər kəs imana gəlməz,
Hər kəs Allahı görmür.

Bu zalım, bu qansızlar,
Əşya qədər cansızlar,
Qan tökən imansızlar,
Günahı, ahı görmür.

ÖZ-ÖZÜMLƏ DANIŞIRAM

Öz-özümlə danışiram
Sanki iki adam kimi.
Özümə həyan oluram
Anam kimi, atam kimi.

Kimsədən bir umduğum yox,
Təkcə Allahdan savayı.
Deyən altruist olmuşam.
Ömür də keçib havayı.

Bəlkə də havayı deyil,
Qəlbimdə bu işıq varsa.
Məni də sevən çox olar,
O işığı görən olsa.

MƏNİ HEYRAN EDƏN SƏNSƏN

Gülü, yarpağı, könlümü,
Mehinlə titrədən Sənsən.
Hər an hey-rət içindəyəm
Məni heyran edən Sənsən.

Bu möhtəşəm xanimanı,
Yeri, göyü, asimanı,
Gündüzü, gecəni, danı
Yerindən tərpədən Sənsən.

Sənsən könlümün sultanı,
Sənintək qüdrətli hanı?
Belə gözəl kəhkəşanı
Bu canı, var edən Sənsən!

YAĞIŞ YUYAR KƏDƏRİMİ

Yağış yağır... çox sevirəm
Yağışı seyr etməyi.
Yağışın sehrinə düşüb
Uzaqlara getməyi...

Balaca bir dünya qurub
Oynaram uşaq kimi.
Yağış yuyar kədərimi,
Görən tanımaz məni.

Həyat necə ürək yaxan
Qəmli nəğmə, hey kədər.
Hərdən bəxtəvər oluram
Yağışın ömrü qədər...

Bax, yenə də bir div gəlib,
Gözəl dünyamı yıxır.
Başım elə qarışıb ki,
Bir də görrəm od yağır...

PAYIZA AŞIQ OLDUM

...Bu gün havanı dinlədim,
Külək oxşadı qəlbimi,
Nəm otları qoxladım,
Payıza aşiq oldum;
Ondan qopa bilmədim...

DARIXIR KÜLƏK

...Qapı elə döyüldü,
Sanki adamdı, sandım
Deyən, külək darıxır,
Bizə gəlmək istəyir,
Külək də bir qonaqdı
Qoy, gedim qarşılayım...

İLƏHİ

O ağacın yaşıl, sarı yarpaqlarına,
tumurcuqlarına, çiçəklərinə baxınca,
yanıb qurumuş qanadlarımı
göyərdib, qəlbimi uçurunca,
nəfsimin buxovlarından
qurtulunca gördüm Onu!
Yalnız dilimdəki kəlmələrlə,
hicabım, əlbisəmlə yox,
qəlbimlə sevdim Onu!
Əllərimdəki daşı atıb
göz yaşım ilə,
yalnızca ibadətimlə yox,
bir solğun çöhrəni
güldürməyimlə,
qarda, boranda,
sərt küləkdə - hər anında
adını ürəyimə yazıb
zikir etməyimlə sevdim Onu!

ADAM, ANLADIM SƏNİ

Ən mehriban adam da
Məni görcək sərt olur.
Bircə şirin kəlməni
Söyləməyi dərd olur.

Görünür, adam dilin
Öyrənə bilməmişəm.
Saxta göz yaşı töküb
Yalandan gülməmişəm.

Onlara bənzəmirəm,
Nədən sevsinlər məni?
Dilini bilməsəm də,
Adam, anladım səni...

HARA TƏLƏSİRSƏN?

...Allahın yolunu paylaşa bilmir adamlar,
Avtobusu, metronu, havanı, suyu
paylaşa bilmir...
Heç kim uşağa da
yol vermək istəmir...
Hara tələsirsən, adam,
Özünlə nədir apardığın?

Bir heybə var çiyində
İçi dolu göz yaşı, qarğış, ah-nalə...
Hara tələsirsən bu ağır yüklə?
Yükünü yerə qoy, qorxma,
acıdan ölməzsən
Düşün bir, axı hara tələsirsən?..

MİN SÖZ DEYİR, MƏN SUSURAM

Ha qaçıram bəd adamdan,
Yenə məni izləyir.
Hara getsəm, yolum üstə
Çıxıb məni gözləyir...

Min söz deyir, mən susuram.
Qoşulmuram nadana.
Axı hansı sözü deyim
Belə cahil adama?

Küpəgirən qarı kimi
Ara vurur bu qadın.
Namaz qılır, oruc tutur,
Qəlb sındırır bu qadın...

UŞAQLARI NİFRƏTƏ BƏLƏMƏYİN

...Uşaqlara hava verin, su verin,
Çörək verin, sevgi verin...
Onları nifrətə bələməyin,
kiçik qəlbi yaralamayın
Sonra sağlması çətin...
Böyüklərin heyifini uşaqlardan
çıxmayın...
Ana olun, baba olun,
əmi olun, bibi olun...
Körpələrə düşmən olmayın!
Xəstə uşaqlardan qorxmayın
Sevin, əzizləyin,
onların da doğması olun,
Sizin də balalarınız var,
uşağınızı onların yerinə qoyun...

YRƏYİM ÜŞÜYÜR

Başıma qar yağa bilər,
Könlümdə yaz havası.
Ürəyimdə savaş gedir -
Qışla yayın davası.

Ürəyim üşüyür, Allah,
Bir ümid ver, isinim.
Qəlbimi şaxta vurmaqdan
Dayanacaq nəfəsim.

Öz günümü ağlayıram
Qonşumuzun yasında.
Ürəyim üşüyür, Allah,
Yayın tən ortasında.

TUT SATAN QONŞU YOX, ŞÜKÜR!

Yuxudan oyanıb görəm,
Bir möcüzə baş verib.
Görəm qapımın ağzına
Çiçəklər xalı sərib.

Hər bir tərəf ağacları,
Quşlar himni oxuyur.
Dünya elə qəribədi,
Hava çox xoş qoxulu.

Tut tökülür ot üstünə
Uşaqlar, quşlar yeyir.
Tut satan qonşu yox, - deyə
Analar şükür eyləyir...

Atalı-analı yetimin dilindən

Atam başqasını sevir,
Anam başqasını -
Məni sevməyi unudub hər ikisi...
Hərəsi öz nəfsinin hayında,
Mən qurban kimi ortalıqda...
Atamla-anam məni nədən
Bu dünyaya atıb gedib,
ay əmi, ay xala?!

HAMI SEVMİR UŞAQLARI

...Hamı uşaqlığa can atır,
hamı uşaqlara sevgidən danışır,
amma hamı sevirmi uşaqları?
Analar dalaşanda uşaqlara qarğış edir,
uşaqları əzizləyib
anasına nifrət edən nənələr nə çox...
Adamlar öz uşaqlarını əzizləyərlər,
yetim, xəstə uşaqlardan
uzaq tutarlar onları...
O günü qızım evimizdən
bir az aralı küçədə
uşaqlara qoşulub oynadı,
sevindi,

yaxında o yaşda qızlar yoxdu axı...
Birdən qızlardan birinin anası gəlib
şipşirin uşaqlara acı-acı
“Bura bağça deyil”, - söylədi...

BİRCƏ SUALLA

...Özünə bircə sualla
dəyişər bu qadın:
- Təkəbbürdən nə qazandın?
O gün üzlü Yusif peyğəmbərin
söylədiklərini anlasaydı,
dəyişərdi bu qadın
və necə sevimli olardı, İlahi!
Mələklər heyran qalardılar ona...
Amma indi anlamır ifritə olduğunu,
elə bilir onu da sevirilər...
Yalanla yaşaya-yaşaya
yanından şeytanları qovur,
içindəki şeytanlar gülür ona...

ADAM SEVINMƏK İSTƏYİR

“Dünya bizim evimizmi?”
Dünya yas çadırı deyil, amma
bayramlar var,
Çiçəklər var,

Çərpələnglər var,
Hələ şirin sözlər,
arzular, ümidlər...
Adam hərdən sevinmək istəyir...
Kimin sevinci yoxsa,
deyir, “Yaşamadım!”
Deməli, nəşə,
kimsə qoymur
səni yaşamağa...

ALLAHIM, İŞIĞINA QƏRQ ET KÖNLÜMÜ

...İşığına qərq et könlümü,
ürəyimdən bütün qara xallar silinsin,
Nifrət olmasın
qəlbimə dağ basanlara belə.
Sənə yolum
yaratdıqlarına sevgidən keçir,
Allahım, könlümü işığına bələ...
...Hərdən könlümə işığın dolur, dolur...
Qaranlıqlar gündüz olur,
bütün pisliklər unudulur.
Adam dərddən ağlamır həmişə,
Qəlbinə işıq düşəndə də ağlayır...
ağlayır...durulur...
daha dünyanı özünə yük eləmir...

“Dünya bir sınaqdı”
Yıxılırsan, ağlayarsan, sonra
anlayarsan olanları...
İşığına yüyürürəm, Allahım,
ayrı heç nə istəmirəm
ışığına qərq et könlümü...

Nurəngiz Günün “Gözəl nədi?” şeirinə

Gözəl qara gözlərindi,
Ölməz, inci sözlərindi...
Quşlara, qarışqalara yem verən,
Damdakı Karlsonu sevən...
Və Günəşə aşiq olan
Gözəl sənsən...

SƏN ADİLSƏN

...Nurunla düzənlənən
məclisdə
adamlar necə sakit,
necə həlim,
sözlər məlhəm kimi.
...Adınla, varlığını
kənül rahatlığını
tapdım mən də...

Gül qoxuyar adın çəkilən
yer, Allahım...
Sən başdan-başa möcüzə,
nələr edərsən, nələr yaradarsan -
Sən adilsən, Sən hər şeyə qadirsən...

SÖZÜM DÜŞÜR QƏRİBLİYƏ

Sözüm düşür qəribliyə,
Qaranlığa bürünürəm.
Qara daş ağaran kimi
Adama sərt görünürəm.

İçində zülmət daşıyan
İtirib yolun səmtini.
Baxmaqla görə bilərmə
Könlümün yaşıl rəngini?

Günlər, aylar, illər ötür,
Nədən böyümür adamlar?
İçində işığı boğub
Şam kimi sönür adamlar.

GÖYÜZÜNƏ BAXIRAM

Nadandan gizlənirəm,
Sürünəndən qaçıram.
Bir azca sevinəndə
Sanki işıq saçıram.

Ürəyim qəriblikdən
Ağrı tapıb, bilirəm.
Uşaqların xətrinə
Necə deyim, «ölürəm»?

Lildən, çamurdan uzaq
Çaya dönüb axıram.
Yer üzündən doyunca -
Göyüzünə baxıram.

KƏNDƏ

...Kənddə göyüzünü
daha yaxından hiss edirsən,
daha aydın görürsən,
sevinirsən...
Hər yandan, pəncərədən belə
göyüzünü seyr edə bilirsən...
və şəhərdə qalın divarlar
arasından
bir ovuc göyüzünə boylanıb
Allaha dua etdiyini düşünürsən...

BURADA YAŞAMAQ

Bura haradı belə? -
Salamsız-kəlamsız
adamlar çıxır qarşıma
Göyüzünə baxıram,
qəlbim böyüyür,
acı sözlər eşidirəm -
xoş üzlər, xoş sözlər
düşür yadıma...
adamlar sərtləşdikcə
Allahı düşünürəm
bilirəm necə həlim,
mehriban olduğunu...
Əvvəllər çətin idi
burada yaşamaq
getdikcə böyüdü səbrim,
dəyişdi sevgim.;
İndi yağışı sevirəm,
qarı əzizləyirəm,
küləyə açıram könlümü,
çovğunu dinləyirəm.
Sevimli qələm dostum
Hicran Hüseynova demiş,
adam olduğu yeri bəzəyir,
yer adamı bəzəmir...

...demək, içindən təkəbbürü atıb
göyüzünə boylana bilsən,
kiçik bir daxmada da
xoşbəxt ola bilərsən...

ALLAHI SEVƏN ADAM

Üzü nurlu,
xəfif təbəssümlü,
əlləri açıq,
qəlbi işıq.
Qaçar söz-söhbətdən
çirkin əməllərdən.
uzaqdı ara vuranlardan,
şər, bəla qadınlardan.
Özüylə baş-başa qalar,
göyüzünə baxar,
gözləri dolar...
Unudar dünyanı,
çəkdiyi əzabları,
göyüzünə aşıq olar...

EŞİTMİRƏM NƏ DESƏN

Sən zülmət adamısan -
İşıq nədi, bilməzsən.
Qəlbin elə daşlaşıb,
Heç imana gəlməzsən.

Axar suya neylərsən?
Kin püskür, tufan eylə.
Bütün bu bədxahlığın
Qurban olsun bir Gülə.

Özünü yoran adam,
Kaş ki, bunu biləsən.
Elə gözəl dünyam var,
Eşitmirəm nə desən.

SƏNDƏN BAŞQA NƏ VAR YALAN

Canda ruhum sıxılında
Tək Səndən kömək dilədim.
Yenə narahat könlümü
Eşqinlə aram eylədim.

Qayıdıb gəldim özümə
Hökmünlə, adil Allahım.
Hər an yetdin imdadıma,
Hər şeyə qadir Allahım.

Yolum tək Sənə doğrudu,
Səndən başqa nə var - yalan.
Hər şeyin bir sonu olur,
Təkcə Sənsən sonsuz olan.

OXUYUR

Qəlbimə bax, qan içində
Yenə yaralı oxuyur.
Güllə atan zalımlardan
Durub aralı, oxuyur.

Kim oxuyar qəm içində?
Könlü-gözü nəm içində,
Bir nainsaf dəm içində
Haqqa sarılıb oxuyur.

Yanır, qovrulur, ölmür ki,
Könül bağçası solmur ki,
Bu nəğmə onu qoymur ki,
Yıxılısın, durub oxuyur...

SAKİT ADAM

...Deyirlər, filankəs sakit adamdı,
heç kəslə işi yoxdu.

Daha demirlər, o sakit adam
kor ocaqdı, korş bıçaqdı,
ölü dənizdi, qanadları yoxdu,
buynuzları içindədi,
pambıqla baş kəsər,
sakit-sakit qan salar...
sonra yazıq-yazıq baxar
deyər, mən neylədim ki,
sakit adamam...

...Sakit qonşu gördüm
ürəyimdən xəbərsiz,
sakit qohum gördüm
könül qapısı həmişə qıfıllı...
Sakit adam - haqsızlıq önündə
susan dilsiz məxluq...

O müəllim olsa, işıqsız,
həkim olsa, ümitsiz,
hakim olsa, ədalətsiz olar...
Ah, dəli-dolu, çılgın adamlar,
Gəlin bağrıma basım Sizi!
Ürəyi tərtemiz,
ışıqlı adamlar,
Susmayan, qısılmayan,
özündən, sözündən qorxmayan
azad adamlar...

MƏN UÇUB GEDƏCƏYƏM

Sən burda qal, qara daş
Mən uçub gedəcəyəm.
Sənintək dilbilməzi
Bir gün tərək edəcəyəm.

Cansız gəlincik kimi
Üstü bəzək, içi boş.
Çata bilməzsən mənə
Dalımca ha yüyür, qoş.

Qarışqa yuvasını
Kim vurdu, kim aşırıdı?
Nəğmə deyən quşları
Acı dilin uçurdu...

ADAMLAR SEVMİR SƏNİ

Bəzən-düzən, naz eylə,
Özünü aldat, qadın.
Adamlar sevmir səni
Yalan danışma, qadın.

Dilin zəhər, qəlbin ac,
Gözün onda-bundadı.
İşıqsız doğulmusan
Pislik lap qanındadı.

Bəsdır yalan danışdın
Nə özünü öyürsən?
Gül əkirsən gül kimi
Ürəyimi üzürsən.

HƏLƏ GƏLƏCƏYƏ İNANIRAM

Yaşlıdığımın keçmişi var,
Mən hələ gələcəyə inanıram...
Sanki qatarla yol gedirəm
taqqataq,
Bəzən də səssizcə uçuram
Oğlumun çantası əlimdə qalır,
Çörəyi mağazada qoyub çıxıram
Qaçıram, uçuram
hər şeyin üstündən...
tələsirəm,
Sanki gələcəkdən
uşaqlığım boylanır...

BU BƏZƏKLİ ADAMLAR

Adam pal-paltar deyil,
Baxma sən üst-başına.
Qəlbinin işığıyla
Bir çıxasan qarşıma.

Zərli oyuncaq kimi
Adamları sevmirəm.
Gözü nurlu, könlü gül
Olanları sevirəm.

Lap iti də bəzəsən
Görənlərə xoş gələr.
Bu bəzəkli adamlar
Ürək sıxar, qəlb dələr.

Bər-bəzəkdən ayılırmı
Adam özünə baxsın.
Özünü görməyən kəs
Özgəyə necə baxsın?..

BİR GÜL DÜŞDÜ KOL İÇİNƏ

Bir gül düşdü kol içinə,
Tikanlar itiləndi.
Gülün o zərif ürəyi
Elə hey güllələndi.

Gül neylədi, bu kolluğu
Abad edə bilmədi.
Gül dilini bilməyənlər
Ona çox zülm eylədi.

Zülm elə həddə çatdı ki,
Gülün ürəyi yandı.
Amma yenə qurumadı,
Bu dərdi də adladı.

İndi daha möhkəm olub
Belə zərif biçimdə.
Axı necə bərkiməsin
Tikanların içində?

ADAM ROBOT OLMAQ İSTƏYİR

...Avtobusa bənövşə mindi, deyəsən...
Bənövşə qoxusu бүrүdү havanı.
Düşündüm, adam istəsə
bənövşə olar, qızılgül olar,
günəş olar, bulud olar...
Adam istəsə, dünyanı dəyişər,
Müharibə olmaz, uşaqlar ölməz...
Amma o, dünyaya kin bəsləyir...
Adam İNSAN olmaq istəmir hələ,
robot olmaq istəyir...

NƏ YAXŞI

Nə yaxşı qonaq oluruq,
Çox qalmırıq dünyada.
Üstü bəzək, içi soyuq
Ürəyi buz dünyada.

Adamlar niyə ağlayır
Görən ondan ötəri?
Hər gün ölüb-dirildiyi
Bir odadan ötəri.

Şənbə günü sıxılıram,
Nə yaxşı ki, bazar var.
Nə yaxşı bazardan sonra
Həm həyat, həm məzar var.

BU TALEDİ

Hərə bir yol seçib gedir,
Mən qalmışam qıraqda.
Yolum da işğal edilib,
Qalmışam aralıqda.

Bəxtimi söyüb durmadım
Bir küncdə yaraşıqsız.
Axı adam işi deyil,
Bu taledi, amansız...

Bir fırtına qopar hərdən
Ürəyimin başında.
Min ildir ki, islanıram
Bu tale yağışında.

DARIXIRAM

Dünyamın qapısından
Çıxanda darıxıram.
İşıqdan qaranlığa
Baxanda darıxıram.

Həmişə yad havada
Adamlara nə deyim?
Ürəyimi dağ-düyük
Yıxanda darıxıram.

Bu işıqsız adamlar
Gül dilini nə anlar?
Könlümü bəd qohumlar
Sıxanda darıxıram.

ADAM SEVGİDƏN BOY ATAR

...Adam sevgidən boy atar;
gözləri gülər, gözlərinin
ışığı dəyişər, gözəlləşər...
dünyanı min rəngdə görər,
çiçəklərdən çələng hörər,
göyüzündə süzər.
Üzünə təbəssüm qonar,
bəxtəvər olar.

...Amma sevgisiz
dərd-ələm, kin, qəhər,
ömür acı,
həyat zəhər...
yetər...yetər!

KƏDƏRİM QIRMIZI GÜL

Yenə də düşüncədən,
Fikirdən boğuluram.
Yenə təzə dərdimlə
Yenidən doğuluram.

Nəyim köhnə olsa da,
Kədərim ki, təzədi.
Yarıçuq ömrümü
Yeni dərdlər bəzədi.

Acı, şirin dərdlərə
Doğma oldum həmişə.
Kədərim qırmızı gül,
Sevincim göy bənövşə.

DOSTLAR ULDUZA DÖNƏR

Üşütsə də adamların
Ürək yaxan sazağı.
Yenə könlümə baxıram,
Olmur nifrət ocağı.

Hərənin öz peşəsi var:
İncitməkdi, üzməkdi...
Mənim də huyum belədi
İşim-gücüm sevməkdi.

Könlüm qəlbi min naxışlı
Adamlara isinər.
Bir dünyam var, göy üzündə
Dostlar ulduza dönər.

SƏRÇƏ

Qışın bu oğlan çağında
Nədir qəlbə söz toxuyan?
Bütün quşlar uçub gedib
Hansı quşdu o oxuyan?

Quşlar nəğmə deyən yerdə
Nə çoxdu ulayan bayquş.
Ay mənimlə bu çovğunda
Qalıb baş-başa verən quş.

Bir tikə qismətin varmı?
Hər tərəf şaxta, boran, qar.
Özün balaca olsan da
Yaman böyük ürəyin var.

YUM GÖZÜNÜ

Gözlərini yumub düşün
Bax gör hara uçursan?
Görərsən ki, göyüzündə
Lalələri qucursan.

Kimdi sənə əl eləyir
Buludların içindən?
Yum gözünü, nə gəzirsən
Adamların içində...

Bu yaralı ürəyini
Dağ başında günə sər.
Gözünü yum, ulduzları
Lap ovcunda görərsən.

BU YER MƏNİM YERİM DEYİL

Mən bura necə düşmüşəm?
Bu yer mənim yerim deyil.
Dəniz mənim, günəş mənim
Bu yer mənim yerim deyil.

Nə torpaqda gülü açır
Nə səmada quşu uçur.
Ruhum hər an burdan qaçır
Bu yer mənim yerim deyil.

Barsız ağaclar böyüdən,
İşıqsız damlar üyüdən
Adına nə deyim ki, mən?
Bu yer mənim yerim deyil.

SƏN ÇƏTİN BÖYÜYƏRSƏN

Al-əlvan bəzənsən də,
Dənizə tən gəlmirsən.
Yasəmən ağacitək
Gözəl ola bilmirsən.

Qollarını ədayla
Sağa-sola atırsan.
Yaş ötsə də uşaqtək
Daş-qaşla oynayırsan.

Min cürə dona girib
Donunla öyünərsən.
Lap yüz yaşın olsa da
Sən çətin böyüyərsən...

ADAMLAR

...Adamlara çiçək payladım -
unuduldum!
xoş sözlər söylədim -
unuduldum!
gecəyarı ayağıyalın yüyürdüm dərdinə -
unuduldum...

...Bir gün xəstələndim,
duya bilmədim səsinə -
düşmən oldum...

AĞAQLARLA DOST OLARAM

Çiçəklərə könül verib
Qoxusundan məst olaram.
Adamlardan uzaqlaşıb
Ağaclarla dost olaram.

Bura qədər bəsdə, yetər
Neylədimsə, hədə... hədə...
Ürəyimdə bir dağ bitər
Buludlarla süst olaram.

Göyüzünə baxıb-baxıb
Min bir rəngin qəlbə yaxıb
Yer üzündən göyə axıb
Ulduzlarla dəst olaram.

İŞİQSIZ QADINLAR

Bu işıqsız qadınlar
Yenə qoşa gedirlər.
Özlərini necə də
Ağıllı zənn edirlər.

Yol gedirlər, bilmirlər
Fırlanırlar yerində.
Görəsən nə yazılır
Əməl dəftərlərində?

Nə bircə üz güldürüb
Nə quş olub uçurlar.
Bu dünyanın başına
Min bir oyun açırlar.

ADAM VAR...

...Adam var, gözlərini açma bilmir;
özünü tanıya bilmir
Adam var, qapaya bilmir gözlərini;
həqiqət onu təkləyir
...Adamların çoxu gözü bağlı gəlib
köçür bu dünyadan
elə bil, gəzməyə gəlmişdi,
amma deyəsən
hamının yaxşı keçmir istirahəti...

HARA BAXSAN, SAVAŞDI

Hara getsən beləcə
Bir qəm yeli əsəcək,
Düz qapının ağzında
Yol-izini kəsəcək.

Haqq sevdası itdimi
Adamların gözündən?
Dünya qara geyinər
Cahilliyin üzündən.

Hara baxsan, savaşı,
Körpələr qan içində!
Milyonlar hara axır
Müsəlmanın cibindən?!

QAPININ ARXASINDA

Düşünürəm, daşınıram
Qapının arxasında.
Ürəyimdən nələr keçir
Qapının arxasında...

Görən məni duyacaqmı
O üzdəki adamlar?
Çəkinirəm, düşünürəm
Birdən çox yad olarlar.

Amma özgə yolum yoxdu
Mənim də bir haqqım var.
Boz qayada, dar yuvada
Yol gözləyir balalar...

Aş üstə bayquş olanlar
Nə hay-haray salıblar.
A doğma sandığım adam
Aç qapını, gələn var...

UZUN YOL GƏLƏN GƏLİN

Qara divar, hasarla
Dərdini bölən gəlin.
Qara daşla, tavanla
Danışıb-gülən gəlin.

Bənizi gül biçimdə,
Susuz dərya içində,
Göz yaşları içimdə
Gözünü silən gəlin.

Onu yelmi gətirdi?
Qum topladı, daş dərdi,
Boz səhrada nə gördü
Uzun yol gələn gəlin?...

BU GÜN

Bu gün donub qalmışam,
Əlim heç nəyə çatmır.
Min bir işin içində
Əlim heç nəyə yatmır.

Bir gözəl xatirəm yox,
Düşünüb əzizləyim.
Kölgə düşür şəklimə,
Bəs necə təmizləyim?

Heç boş duran deyildim,
Necə oldu bu halım? -
Səhərdən axşamadək
Dəyişmədi əhvalım.

SƏNİ HEÇ QINAMIRAM

Səni heç qınamıram,
Bəslənmişən əl üstə.
Könlün necə istəyib
Dillənmişən o səsdə.

Doğulandan birçə gün
Görməsəm də gün üzü.
Yenə Allaha şükür,
Qaralmayıb gündüzüm.

Nədən könül sıxırsan?
Bulud kimi dolmusan.
Gül kimi bəslənsən də,
Heyif, gül olmamısan.

BAYAĞI GÜLÜŞ

...Gecə saat 2-də
qonşu qadının qəhqəhəsinə
dixsinib oyanıram
...Səhər saat 9-da yenə həmin səs
qəribədi, görəsən bütün günü
belə ürəkdən gülmək olarmı?
...Bu qadının bir gündə
güldüyü qədər
bir ömür boyu gülməmişəm,
desəm, inanarsanmı?...

ONLAR PARILTIYA BAXAR

...Hamı o uzun saçlı,
nazik bədənli qıza baxar
qız ağzını açmayaydı kaş...
...Hamı o bəzəkli itə, pişiyə,
babalı- nənəli uşaqlara
baxar...
mən o güclə danışan,
bir küncə sıxılan,
ürkək baxışlı o xəstə
uşağa baxa-baxa dua edərəm ona.
bir də bütün xəstə, yetim uşaqlara...
Bu çoxluq arasında
nədən belə görünməz
olduğumu anladım, deyəsən
onlar parıltıya baxar, mən işığa...

TƏKƏBBÜRLÜ ADAM

Təkəbbürlü adam
bir daş kimidi,
çəkib apara bilmir ədasını,
zər-zibasını.
Yerə-göyə sığışmır,
üzü gülüşə həsrət, qəlbi sevincə...
kimsəni sevə bilmir,
sevə bilmir onu kimsə...

İŞIQ TUTUB GÖZÜMÜ

Sözün düzün deməkdən
Çöllərin düzündəyəm.
Yenə də qanadlandım,
Yenə göyüzündəyəm.

Yenə həyəcan dolu
İşıq tutub gözümü.
Yenə də səhv salmışam
Gecə ilə gündüzü.

Mən nadanlar üzündən
Min köz ayaqlamışam.
Yenə də soyuqqanlı
Olmağı unutmuşam.

İŞIQ QƏFƏSDƏ QALMIR

Qəfəsdə bülbul kimiyəm,
səsim işğal edilib,
sözüm güllələnib,
əlimi hara atıram, hasardı;
burda nəğmə oxumaq yasaqdı...
amma mən qəfəsdə oxuya bilirəm,
sözlərim də qan ağlamır -
axı işıq heç vaxt qəfəsdə qalmır...

AZADLIQ

...Əvvəlcə qorxunu öldürdüm,
gücləndim
sonra «azadlıq», - deyə,
qaçdım qaranlıq zindandan
qaça bildikcə,
ayağımı daşlar əzdi,
bu ağrı mənə tanış gəldi,
yolumdan dönmədim,
dalımca tənələr səsləndi,
dınmədin,
dəyməzdi buna...
sonunda azadlığım vardı,
asan ələ gəlməz, bilirdim...

BİR AZ YAŞA

...Bu nə təlaş, bu nə öfkə,
özünə gəl, canım.
...bir az göyüzünə bax,
bir az havanı dinlə,
bir az ağaclara boylan,
yarpaqların nəfəsini duy,
bir az ayaqyalın gəz

nəm otlar üstündə,
bir az uşaqlarla oyna,
bir az qocaları anla,
bir az dostları düşün:
... insan kimi yaşa,
ömrünü xırdalama
xırdaçı adamlara -
xırdalanma
Səni yaradanı düşün:
qoy dilində nəğmətək
səslənsin dua...

YUVAMI ALLAH TİKƏR

...Bəlkə çoxunun keçə bilmədiyi
uçurumları keçmişəm
sədləri aşmışam...
amma bununla belə,
həyatda bir kor leylək qədər
bacarıqsızam,
yuvamı Allah tikər.

AĞLAMAĞA VAXTIMIZ YOX

Yenə qəlbi didərginəm,
Yenə bu dünya sarıdan.
Kədər yağır üstümüzə
İçəridən-dışarıdan.

Sanki kədər heykəli
Dünyanın daşı-qayası.
Ağlamağa vaxtımız yox,
İçimizdə qəm dünyası.

Görən nəyi unutmuşuq?
Xoş söz gəlmir dilimizə.
Gedirik sevinc dərməyə,
Kədər keçir əlimizə.

KEÇİD DÖVRÜ

Həyatım başdan-başa
keçid dövrünə düşüb,
bu keçiddən o keçidə
atdana-atdana qalmışam,
yaşamaq unudulub,
ancaq keçid dövrünü

yola verirəm birtəhər.
Siz də yaşıdan gileylənirsiniz...
qapqara saçlarıma
yüz yaşıma çoxdan qeyd edib
keçid dövrü...

DOST OLDUM ÖZ-ÖZÜMLƏ

Özümü gözdən salıb
Qəmlə бүkdüm qəddimi.
Adamları tanıyıb
Sonra bildim qədrimi.

Baxdım dörd bir tərəfə,
Görmədim bir nur saçan.
Biri aravurandı,
Biri sözündən qaçan.

Axır durdum üz-üzə
Ürəyimlə, sözümü.
Çox adamı unuttum
Dost oldum öz-özümü.

QIRMIZI ADAM

Açıb-tökdüm qəlbimi,
Hər şeyi üzə dedim.
Amma yenə neylədim
Öz-özümə eylədim.

Səbrim çıxdı özündən
Söz qəlbimdə qalınca.
Bu sınaq dünyasında
Düşdüm adam dalınca.

Gəzib dərd tapan, - canım,
Kədərdən yoğrulmusan?
Eh, sənə öyüd yetməz,
Qırmızı doğulmusan...

Nigar Vaqifqızına

...Sən bir nəğməsən
qəlbimin içində,
çiçəksən, könlüm açılır.
Amma səni bataqlıq kolları
sevmir, dostum,
heç məni də...
çünki hər kəs sevə bilmir,
incimə...

BAXIN, GÜLÜMSƏYİN...

Elə bilirdim o qocalmaz -
səsi, əlləri titrəməz.
...Birdən iri bir ağac çat verir
gövdəsindən.
...İnsan təslim olur ölümə,
üzündəki təbəssüm isə
hələ parlamaqda...
O insana ağlamayın,
bir onun çöhrəsinə baxın...
Baxın, gülümsəyin...

Mərhum aktyor Ələkbər Hüseynova

...Eee, Ələkbər əmi,
uşaq olanda
nə sən deyən
oyuncaqlarım oldu,
nə də bağça gördüm,
sonra da müharibə havasına
-mərmilərlə oynadım.
İndi mənə uşaqlığımı
qaytarıb hara tələsirsən,
Ələkbər əmi...
Mən hələ balacayam axı...

QALIN ADAM

...Həssaslığımı üzümə
şapalaq kimi
vuran adam,
bircə sən qalmışdın
qəlbimi qırmayan,
xoş gəldin...
yazdığın on kitabdan birini
açıb baxan yoxdu qalınlığından...

ƏLİMİN DUZU YOXDU

Heç əlimin duzu yoxdu,
Neyləyirəm havayı.
Allah, burda bir kimsəm yox,
Mənim Səndən savayı.

Dərə-təpə, düz keçirəm,
Burda əldən tutan yox.
Büdrəsəm də, səs salmaram;
Burda haya çatan yox.

Bura adam səhrasıdı,
Boşluq üstə qalaça.
Burda kimsə gözə dəyməz,
Adamlar bapbalaca.

QƏDDAR ADAM

...Ən kobud, qəddar adam belə
çaşıb gülümsəyəndə
gözəl olur,
amma heyif ki,
özünün bundan xəbəri olmur...

CAHİLLİK ƏLİNDƏ

...Böcəklər də dil tapa bilirlər,
ağaclar da, quşlar da,
suda balıqlar da,
göydə ulduzlar da,
günəş də, ay da...
təkcə adamlar dil tapa bilmirlər -
sevgi yox aralarında...
amma çoxlu təriqətləri var,
bir qardaş şiədi, o biri sünni,
biri sevmir o birini.
Adamlar bir-birinin gözünü tökür,
cahillik əlində insanlıq çökür,
efirdə söz üstündə davadı,
hamı «ağıllıdı»...
Hər kəs imandan dəm vurur,
hər kəs «insaflıdı»...

Fəridə Hacıyevaya

Gözəl çöhrəsinə nur çilənib sanki,
qəlbinin işığından ürək açılır.

Onu çox vaxt kiminsə
yaxşılığından danışib-gülən
görərsən...

Kimsəyə acıqlanmaz,
astaca deyər sözünü,
ancaq anlayana
bəs edər bircə kəlməsi...

Qəmini-kədərini təkcə
şeir dünyası ilə bölüşər
və həmişə Allaha

şükr edər,
yaxşıliqdan zövq alar
mənim xeyirxah mələyim...

...Üzünü tez-tez görməsəm də,

ilq təbəssümünü çox vaxt

qəlbimdə hiss edirəm,

bu, duyğuları bənövşə qoxulu

gözəl xanımı

bir Allah bilir necə çox sevirəm...

MƏN FAĞIR ADAM DEYİLƏM

Baxma sakit duruşuma,
Mən fağır adam deyiləm.
Hər sözə bənd olmasam da,
Hər sözü udan deyiləm.

Ürəyim incə olsa da,
Hərdən üzü sərt adamam.
Bir az qəribə olsam da,
Vəfalıyam, mərd adamam.

Üzüm-gözüm pis öyrənər,
Məni belə əzizləmə.
Kimsənin malı deyiləm,
Məndən hər şeyi gözləmə...

YETİM

...Ev-eşiyə sığmır bu uşaq,
azıdlığa can aır,
səsi ərşə qalxır onu sıxanda,
balaca kişi yumruqları düyünlənir...
Bir-iki doğmadan özgə
heç kim sevmir onu,
güya nadinçdi, deyə...

Atası yanında olsaydı,
havaya çıxardı,
qanadları açılardı,
uşaq həyatını yaşayardı o da...
Əslində, heç vaxt atası olmayıb,
qoca anasının əlinə baxan,
içki düşkün, maymaq atası...
... Atasız uşaq sıxılmış yay kimidi,
üzü boz, gözləri yalqız baxar.
... anasız uşaq böyüməz,
yarımcan yaşayar ömrü boyunca,
bunu da indi anladım,
- «yad qızı» olandan sonra...

BƏDXAH QADINLARA

«Salam»a naz edən xanım,
Dilini saxla qeybətə.
Gülüşünə dəymə, qalsın
Sabahkı «gizli» söhbətə.

Sevincdən gözlə özünü,
Hələ ki, bəd xəbər yoxdu.
Ürəyini sıxma, sənin
Həyatda dostların çoxdu.

Özünü itirən qadın,
Dalımca danış, gül, ağla.
Unut bütün dərd-sərini,
Al dərdimi, möhkəm saxla...

ŞAİRİN YAŞI BİLİNMƏZ

V.B.Odər: «Əvvəl-axır mən Sizi
Göyadamına çevirəcəyəm,
ay giladamlar»

Gözündən körpə boylanar
Dünyadan qoca şairin.
Buludlara çatar əli
Aciz, balaca şairin.

Adama bir baxmaq ilə
Yaxşısı-pisi bilinməz.
Qayalarda bitən gültək
Şairin yaşı bilinməz.

Bir qəlibdən çıxan kimi
Oxşayır adam adama.
Şair sözünə bənzəyər,
Dönər gildən gül adama.

DƏYİRMAN

Bu dəyirman dərd üyüdür,
Mən bir yandan daşıyiram.
Dərdimi dərdə calayıb
Gözəl ömür yaşayıram.

Dəyirmanı dərd üyüdən
Dünyayla çarpışıb durdum.
Çalağanlar arasında
Balaca bir yuva qurdum.

Dərd üyüdən birmi, beşmi
Dəyirmanı dil bulayıb?
Doğma düşmən ürəyimi,
Yurdumu yadlar talayıb.

GÖYDƏ UÇAN LƏLƏYƏM

Nə getməyə bir yerim var,
Nə qayıdıb durmağa.
Nə isə hazır dayanıb
Könlümü sındırmağa.

Heç ürəkdən sevinmədim,
Qoymadılar gülməyə.
Dünya əcəb gözəl yerdi
Dərdin alıb ölməyə.

Sındırdılar qanadımı,
Göydə uçan lələyəm.
Hər şey mənə yasaq oldu,
Ta əzəldən beləyəm.

TƏƏSSÜRAT

Bu dünyadı, ha çalışsan
Sən istəyən olurmu?
Hər kəs bir nur çeşməsitək
Axıb qəlbə dolurmu?

Lil bağlamış sular təki
Heç durulmur çox adam.
Mən də buzları əridən
Çalışıram od olam.

Amma daşa dönür adam,
Ərimir ki sevgidən.
Halbuki çox illər ötüb
Buralardan biz gedən.

ÇÖL ÇİÇƏYİ

Pəncərədən baxmaq
sıxıcı bir şey...
Pəncərədən görə bilmirsən dünyanı,
duya bilmirsən həyatın dadını
...Sən pəncərə önündə
zərif, boynubükük
dibçək gülü ola bilmirsən,
çöl çiçəyi...

GÜL GƏTİRDİN ÜSTÜMƏ

Sən doğmasan, yoxsa yad,
Nədən durdun qəsdimə?
Məni öldürüb sonra
Gül gətirdin üstümə.

Çiçəkləri sevsəm də,
Səndən bir gül almaram.
Ay mərdi namərd edən,
Mən həminki olmaram.

Eşitmirəm nə desən,
Axı çoxdan ölmüsən.
Yaxında uzaq oldun,
İndi hardan gəlmisən?...

KÖLGƏ

Adamların zövqünə görə olmadım,
nə üstümdə bir parıltı,
nə könlümdə biclik oldu...
Sadədən sadə, o qədər adi oldum,
kölgəyə bənzətdilər...

ZİBİLLİK PƏRVANƏLƏRİ

...Sən bir sarmaşığıq,
zəhərli göbələk kimi
bir şey olmasan da,
dövrən sənin dövrənındı,
balası...

Ağzına gələni yaz,
malın mal olmasa da,
bazarın bazardı, balası.

...İndi sanki çərxi-fələk
tərsinə dövrən edir,..
özü də çox sürətlə fırlanır,
sən də fırlan, balası...

...İndi düz söz qılınc kimi
kəsməsə də
ölməyib hələ,
sadəcə, abırına bükülüb susur
Söz sərkərdələri...
Meydanın ortasına bax,
at oynadır
zibillik pərvanələri...

KİTABXANALAR

...Bütün kitabxanalar
bir-birinə bənzəyir -
üzərinə toz qonmuş gül kimi
qəribə havalı, kağız qoxulu...
...dünən, bu gün, sabah...
sadəlik, müdriklik...
hamısı bir arada
sakitlik, dinclik
- özgə bir dünya,
amma çox doğma,
bir az da narahatlıq...
Bir yerdən başlamaq lazım,
öyrənməyə gec qalma...

UÇURUM SƏNİ GÖYLƏRƏ

Tələbə yoldaşım, can dostum Aynura

Baxma o qara üzlərə,
Gəl sənə nəğmə söyləyim.
Uçurum səni göylərə,
Gülüm, bəxtəvər eyləyim.

Çıxar qəmi ürəyindən,
Qanad aç ruhun üstünə.
İşıq dolsun gözlərinə,
Əlin dəysin göyüzünə.

Allaha tut gül üzünü,
O Nurun yoluna qayıt.
Unut xəbis adamları,
Vəfasız dünyanı unut...

DAHA HEÇ NƏ İSTƏMİRƏM

Uşaqılıqdan bapbalaca
Ürəyimə yük oldum.
Böyük külfətin içində
Tənha oldum, tək oldum.

Nə uşaqtək uşaq oldum,
Nə gənc qızıtk bəxtəvər.
Cismim sanki bir məhbəsdə
Ruhum oldu dərbədə.

Bu arsız qəm, üzsüz kədər
Çıxıb candan sovlmur.
Daha heç nə istəmirəm
Mən istəyənlər olmur.

HƏYAT BİR MÜBARİZƏ

Bax, bu nəfəs aldığın
Havaya şükür eylə,
Həyat bir mübarizə,
Davaya şükür eylə.

Uşaq ikən qocaldın,
Gənc oldun heç duymadın.
Sən özünün düşməni -
Özünə gün qıymadın.

Hər işdə bir «əmma» var,
Yüyürmə ötən səsə.
Lap dərdin üzünə də
Bax, beləcə gülümsə...

Emelya üçün

...Sən bir zərif kəpənək,
xırdaca böcək kimi
nazlanarkən
birdən «həyat» adlı bir
müsibət haqladı səni,
körpə qanadların
hələ bərkiməmiş codlaşdı,
balaca ürəyin titrədi,
uçundu...
Amma sən təslim olmadın,
dişinlə-dırnağınla
yaşamaq haqqını qopardın
həyatın iti caynaqlarından,
bir həyat məktəbi keçdin
erkən yaşında,
bərkidi qanadların.
İndi uçursan
doğulduğun yurda sarı...
yaxşı yol!
Allah qorusun səni,
quzum mənim,
heç vaxt unutma Allahı.

HƏSSAS OLMAQ

...«Çox həssassan», deyirsən
Bilirsənmi həssas olmaq nə deməkdi?
- həssas olmaq içində ocaq çatıb
yanmaqdı
- özünü tapmaqdı,
əzabın zirvəsinə çatmaqdı,
sonra gün kimi parlamaqdı,
səhər kimi açılmaqdı,
tutulmaqdı bulud kimi,
sonra misra-misra yağmaqdı
o böyük Nura ürəyini açmaqdı...
...Çox şeyi görmək,
duymaq və sevməkdi.
Həssas olmaq sən düşünən qədər də
bədbəxtlik deyil, əzizim,
həm də xoşbəxt olmaqdı.
Ayağını yerdən üzüb
heç vaxt ünün yetməyən
o mavi səmada uçmaq... ucalmaqdı...

GÖZƏL OLMURSAN NƏDƏNDİ?

...Sığallı-bəzəkli qadın,
gözəl olmursan nədəndi?
Hələ könülləri əməliyyat etmirlər,
deylmi?
Bu yaşda hər şeyə əl atırsan,
qəlbinə də bir baxsana
hər kəsi incidirsən,
özünə də zülm edirsən
neyləsən gözəl ola bilmirsən, deyə...

ADAM NUR SAÇA BİLMİR

Boz sarmaşığı əlindən
Ağ çiçək açə bilmir.
Zülmət bürüyüb qəlbi,
Adam nur saçə bilmir.

Qəzəb yağır üzündən,
Nifrət baxır gözündən
Eyib görmür özündə,
Özündən qaça bilmir.

Axşamı, sabahı bir -
Çox mənasız bir ömür.
Adam daş kimi düşür,
Quş olub uça bilmir.

DÜNYA GÖZƏLLİK YARIŞI

Dünya gözəllik yarışı:
Ağız, burun, göz dəyişir.
Qəlbə bir naxış vurulmur,
Gövdə, qarın, üz dəyişir.

Dərisinə balı çəkib
Sonra südlə çimən adam.
Gözlərinin nuru hanı
Heç kəsi sevməyən adam?.

Min cürə dona girsə də
Yenə dəyişmir baxışı.
Bu günün «mələk»lərini
Yaxşı tanıyıram, yaxşı...

SƏSİM DƏ VAR OXUMAĞA

Bu dünyanın qazanına
Düşüb qaynaya bilmədin.
Özümü ortaya atıb
Çalıb-oynaya bilmədin.

Səsim də var oxumağa,
Qəlbə naxış toxumağa,
Yol açıqdı hər axsağa
Ulduz, ay ola bilmədin.

İndi bax, bu bazara, bax,
Bu min cürə azara bax,
Qələmə bax, varğa bax,
Bax, heç nə ala bilmədin...

Zəhra balama

Nədən kövrəlirəm mən,
Gözlərini görəndə?
Daha nə istəyəm ki,
Qızım, sən olan yerdə?

Sən o qədər şirinsən
Min bir acı içində.
Anam kimi doğmasan
Doğmaların içində...

Məni özümdən alıb
Bağrına basan balam.
Səndən başqa sevimli
Dünyada hər şey yalan...

KÖNLÜMÜN HİMNİ

Yükümü çiynimə alıb
daşıyacaq qədər
gücləndim artıq,
kimsəyə ehtiyacım, anam, yox...

Nə sınmaq, nə sıxılmaq,
başını dik tutmaq,
ağlamağa güman yox...

Könlümdə haqq sevdası,
gözümdə Allahın ən gözəl
hədiyyəsi - cocuqlar.
Hər şeyi dərd etməyə
aman yox.

Sonsuz işığa qərqlə olmaq,
hər sabah yenidən doğulmaq,
öz taleyini yaşamaq
gülə-gülə,
sızıldamaq yox!

HƏRƏ BİR QƏFƏS DÜZƏLDİB

Hərə bir qəfəs düzəldib
Gördüm adamlar içində.
İnsan qəfəsdə qalarmı
Allah verdiyi biçimdə?

Bu necə bir imtahandı
Cavabların hamısı heç?
Oğulsan, çıx bu qəfəsdən,
Oğulsan, hər sınaqdan keç.

Uçan quşları qəfəsə
Həbs edib öldürən adam.
Məni də saldın qəfəsə
Qəlbimi görməyən adam.

YASƏMƏN AÇANDA

...Yasəmən açanda doğulmuşam
bəlkə ona görə
gözlərim bahalı maşınlara,
villalara yox,
xırdaca çöl çiçəklərinə ilişib qalır,
başımı qaldıranda da
göyüzü gözlərimi çəkib aparır...

SƏNİNTƏK DUYAN OLSA...

Azadə Novruzova üçün

Sənintək dostum varsa
Olmaz bir qüssə-qəmim.
Sənintək duyan olsa
Bu dünyada nə dərdim?

Dərdi elə oxşayıb
Sulara ötürürsən.
Sanki qərib könlümü
Çöl ətrinə bükürsən.

Can dostum, sən sözlərdən
Bir çələng toxuyursan.
Uzaq yoldan qəlbimi
Nə gözəl oxuyursan...

Həyat yoldaşıma

Kədəri böyüdüb
özümdən yuxarı qaldırmışdım,
görünmürdüm dumanlı fikirlərdən...
məni necə tapdın,
necə gördün?..

ƏN BÖYÜK İSTEDAD

Ən böyük istedad
anlamaq istedadıdı.
Anlamaq həqiqəti görməkdi,
doğrunu söyləməkdi,
ədalətli olmaqdi,
Allahı sevməkdi anlamaq,
insan olmaqdi...

YAŞAMAQ NƏDİ?

O bir güldü, gözəldi,
Amma qoxusu yoxdu.
Bir azca parlasa da,
Heyif, istisi yoxdu.

Eh, sən hardan biləsən?
O da səntək birisi.
Könül gözəl deyilsə,
Neynirəm o gül üzü.

Anlamaq başqa şeydi -
Ürəkdən xəbər bilmək.
Yoxsa yaşamaq nədi,
Bir doğulmaq, bir ölmək?...

GÜL ƏKƏN QADIN

...Ürək sındıra-sındıra
gül əkən qadın,
gül kimi neçə könül sındırmısan?
gül əkməklə günahların yuyulmaz,
könlüm səni bağışlamaz...

SƏSİ ANA SƏSİ DEYİL

Dilinə bircə kəlmə xoş söz gəlmir,
öz balasına belə şirin dillə
nəğmə oxumur bu qadın.
Nə deyirsən de,
səsi ana səsi deyil,
nəfəsi gül qoxumur bu qadının...

MƏNƏ TƏNƏ EDİLDİ

...Bu kor utancaqlıq
həmişə mənə mane oldu
haqqımı anlatmağa...
səsim içimə töküldü.
Ürəyi dar adamların arasında
sıxıldım,

özümü qərib sandım...
Mən sıxıldıqca
sarmaşıqlar boy verdi,
mənə tənə edildi.
Sonra baxdım, bircə misrama
dəyməzmiş
o pafoslar, ədalar,
yalançı istedadlar...

ÖMÜR NECƏ KEÇDİ?

Böyük bacıma

...Bir gün görmədim ki,
gözüm açılmadı qayğılardan,
özüm uşaq ola-ola
analıq etdim körpələrə...
Gəncliyim oldumu?
-Bilmirəm, mən heç sevmədim ki...

...Ah, böyüklər, gəncliyimi
havaya sovuran küləklər,
kələklər, çürük adətlər...
Mən indi sevdim
və anladım nə itirdiyimi,
kaş heç sevməyəydim...

özüm yaşlı, sevgim gənc,
gülərlər
gülünc sevgiyə.
Amma bu mənim
ilk məhəbbətim,
Jan Valjan sevgisi kimi
ilk dəfə duyduğum bir hiss.
Heyif, gec gəldi ömrümə...
o vaxt da olmadı, indi də olmaz,
bilirəm...
...Ömür necə keçdi?
- bilmirəm
mən heç yaşamadım ki...

XƏYALLARA QUL OLMURAM

Bu ömür bir yuxu deyil,
Gözlərim açıq, yummuram.
Könlümü tox eyeləmişəm,
Adamdan heç nə ummuram.

Hər dərdin dərmanı Haqda,
Adamların çoxu saxta,
Nə varsa bağlayıb baxta,
Xəyallara qul olmuram.

Arzularım qucaq-qucaq,
Azad ruhum, uçaq-uçaq,
Olsa da bu dünya qoca,
Mən də balaca qalmıram...

İSTEDADSIZ REDAKTORA

Ümid sarı çiçək kimi
Titrədi, bir anda soldu.
Bu adam necə adamdı
Bir addım atıb daş oldu?..

Mən balaca uşaq kimi,
Ürəyimə xal düşməyib.
Amma bu yaşda, bu başda,
Bu boyda adam bişməyib.

Gözünə dəyən duruluq
Qəlbi boyunca bulanır.
Sevə bilmir adamları
Hamıdan uzaq dolanır.

ATILMIŞ UŞAQLARA

...Bu məsum körpə neyləsin
Düşüb yolların ağına?
Allah, Sən ona kömək ol,
Könlüm dözmür can dağına.

Qocalar var cavanlaşır,
Cavan canım dərd sarıyır.
Körpə üzü qəm oxuyur,
Uşaq gözündən qarıyır.

Canın candan nə xəbəri,
Dərd də harını güldürür.
Qalmışam yol ayrıcında,
Bir cüt göz məni öldürür.

Nə mən ölüb qurtarıram,
Nə üzü gülür yetimin.
Bircə adam tapılarımı
Məni bu yoldan ötürə?...

BU DÜNYANI NƏ BİLMİSƏN?

Gün düşər dünya üzünə,
Qaranlıq əriyib gedər.
Sən də belə qəm eyləmə,
Əziyyətin, bil ki, hədər.

Bu dünyanı nə bilmisən?
İşıqla zülmət döyüşər.
Özünə əzab verməklə
Kim öz xislətin dəyişər?

Bu adam vardan yox kimi
Ömrü mənasız yaşayır.
Sən onun dərdin çəkirsən,
O isə günah daşıyır.

«525-Cİ QƏZET»LƏ

...Çabaladı fikir içində,
özünü ora-bura çırpdı,..
birdən əlinə bir qəzet keçdi
- «525-ci qəzet»
gözü tutan yazıları, şeirləri
biri-nəfəsə oxudu,
sonra əlinə qələm aldı,
necə xoşbəxt oldu,
gözləri doldu...
sözü necə sevdini
etiraf etdi özünə...
bir daha, dönə-dönə...

KƏDƏRİMİ SEVƏN DOSTLAR

Həmişə dərdimi paylaştığım,
kədərimi sevən dostlar,
baxın, indi sizə
sevinc gətirmişəm.
bəs nədir üzünüzdəki
qara kölgələr?

FƏDAKAR QADIN

...Həmişə evində-eşiyində,
səliqə-səhmanında olar,
yuyub asdığı paltarlara tumar çəkər,
evinə-ocağına baxıb fərəhlənər,
körpələrinə nəzər salınca
gözləri dolar,
Allaha dua edər dönə-dönə
evdar qadın.
Həyat yoldaşına dost olar, dayaq olar.
...Hər kəs ona bir dəyər verər,
Allahın nəzərində olar
evdar qadın.
Mən onu indi tanıdım,
indi anladım
və sevdim
neçə arzusunu bir isti ocağın
küzündə əridən o fədakar qadını...

O QIZIN DÜNYASI

...Şeirlərinin biri oğludu, biri qızı,
biri çalınmayan toyu.
Bütün dünyası şeirləridi,
bir Allah bilir necə istedadlıdı.
...Yenə bir redaksiya qapısına üz tutar,
yenə pərişan qayıdar,
yenə bir qafiyəbazın yanında
bu boyda dünyasının dəyəri olmaz...
bər-bəzəkli xanımların arxasınca
qaçar o redaktor,
onun qəlbini duymaz...

ÖZÜMLƏ SÖHBƏTİM VAR...

...Həmişə günəş parlamır,
çiçəklər açmır...
Bir vaxt ağ libaslı ağacın budaqları
bax, indi topa-topa qar
...Mən də otağımın işığını söndürüb,
könlümün işığını yandırmışam;
özümlə söhbətim var...

İSTƏRƏM

...Cild-cild kitablar istəmirəm,
sözün qızasını deyib,
balaca bir kitabım çıxsın istərəm.
Kimsə onu açanda yaddaşında
bir söz ilişib qalsın,
kiminsə havası dəyişsin
və bir şeirin ardından
kimsə üç nöqtə qoysun xəyalında...
efirdən düşməmiş radio dalğalarından
səsi gələn şairlər kimi
«şair deyil», deməsinlər.

PAYIZ

İllər necə gəlib keçdi,
Sanki ömürdən yel əsdi.
Bu payız özgə bir payız,
Gəlməyə yaman tələsdi.

Ayrılığın havasını
Çoxdan sıxsam da köksümə.
Ürəyim diksindi birdən
Şeh düşdü könlüm üstünə.

Doluxsunub buludlar da,
Hər damlası nur olacaq.
Yuyacaq bütün aləmi,
Qara sevdalar qalacaq.

BİR QƏFİL ZƏNG GƏLƏ

Bir qəfil zəng gələ, Allah,
Dost-doğma bir adamdan.
Ağrı-acı çıxıb gedə,
Dünya çıxı yadımdan.

Sözlərindən dürr tökülə,
Könlüm sevincə bükülə,
Gözlərim yola dikilə
Məhəbbətin odundan.

Ömrümüz dönə nağıla,
Fikirlər qaçıb dağıla,
Arzular təzə doğula
Bu eşqin gözəl adından.

YAŞANMAMIŞ GÜNLƏRƏ

Boğar səni fikirlər,
Nəfəsinə «ah» dolar.
Yaşanmamış günlərin
Ağrısı yaman olar.

Axı hansı gününlə
Sən qoşa doğulmusan?
Tale gülsə də sonda,
Kədərdən yoğrulmusan.

Sən ölumdən qayıtdın,
Göz yaşınla gülərsən.
Gülə-gülə içində
Gündə yüz yol ölərsən.

PUL

Kasıbın boz üzünə
Ay bircə yol gülməyən.
Ay həmişə gərəkli,
Heç vaxt dəbdən düşməyən.

Sən çox dərdin əlacı,
Səndən ötrü hamı qul.
Kimsə sənə «əl çirki»
Daha söyləmir, a pul.

Geydim zireh donumu,
Daşa-divara çapdım.
Səni qazanmaq üçün
Ürək ağrısı tapdım.

Sən əlində olanın
Gözləri duman görür.
Kim sənindi, sən kimin,
Onu bir Allah bilir...

QONŞU

...Əlimi uzatsam çatar,
uzaq qohumdan yaxın qonşum,
amma heyf, qəlbimin səsi
heç vaxt sənə çatmaz...
Məndən xəbərsiz qonşum,
sən rahat mənzildə
dibçək gülütək bəslənərkən
mən çöl çiçəyi kimi
yağışda islandım,
küləklər döydü qəlbimi...
Amma çəkdiyim acılar
ağı qaradan seçməyi
öyrətdi mənə,

odur ki, səni görən kimi
tanıdım;
dibçək güllərinin
qoxusu olmur...

KÖNLÜMÜN İŞIĞI

...Hərdən könlüm elə işıqlanar,
unudaram qaranlığı,
bir də baxaram
düşmən qapısındaşam...

XEYİRXAHLIQ

...Dili söz tutmayan,
kəpənək kimi uçunan
yetim uşağı
özünə təşəkkür etməyə
məcbur edən o yekəqarın kişi
xeyirxah ola bilməz,
xeyirxahlıq bir istedaddır,
məncə...

O EVDƏ İŞIQ YANIRMI?

O evdə işıq yanırmı?
O qadın heç görünmür.
Bu adam necə yaşayır,
Sanki qəlbi döyünmür.

Canı boğaza yığılır,
Yenə ümid bəsləyir.
Bilir ki, hara üz tutsa,
Onu bir dərd gözləyir.

Bu xəyaldı - düşündüyün,
Yaşamır ki, o, burda.
Ana quştək balaları
Yedizdirir yuvada.

ÖZ EYBİNİ GÖRMÜR ADAM

Könlümə min dağ çəksə də,
Adamdan küsə bilmirəm.
Mən bu sınaq dünyasında
Adamdan bezə bilmirəm.

Hamı hamıdan gileyli,
Başqasını sevmir adam.
Özündən yoxdu xəbəri,
Öz eybini görmür adam.

Adam qara qəzəbinin
Qalıb qaranlıq küncündə.
Allah bizi bağışlarmı -
Bu qədər günah içində?

GÖZLƏRİ BAĞLI QADIN

Məni görməyən qadın,
sən o zərif çiçəyi,
xallı kəpənəyi də görmürsən,
bilirəm.
Sənin üçün baxmaq,
sadəcə, görməkdi,
anlamaq, hiss etmək,
düşünmək deyil ki...

RƏQS EDƏN GÖZƏL

Ağlaya-ağlaya rəqs edən gözəl,
Sevinclə kədərini qarışığısan.
Didərgin ruhumun, sınıq könlümün,
Yeganə parlayan gün işığısan.

Qəlbimin nar gülü, göy bənövşəsi,
Əllərim çatmadı səni dərməyə.
Könlümün gözündə elə durmusan,
Daha tələsmirəm səni görməyə.

Elə yazılmışan can dəftərimə,
İllər, qərinələr izini silməz.
Ağlaya-ağlaya rəqs edən gözəl,
Səndən bu dünyaya bir daha gəlməz!

TUFANLAR ÜÇÜN

...Əvvəllər yazı, yayı sevərdim...
İndi tufanı, çovğunu,
boranı, qışı...
İsti havalar ürəyimi yandırdı,
qar altında çiçəkləyincə
tufanlar üçün doğulduğumu
anladım...

QIRMIZI GÜL

Sən bir ağ kəpənək kimi
Ağ güllərə qonacaqsan.
Ağ güllər ruhu oxşamaz,
Qanadından yanacaqsan.

“Bir qırmızı çiçək vardı”, -
Öz-özünə deyəcəksən.
Ağ gülün gülüb üzünə,
Qırmızı qəm yeyəcəksən.

Hara baxsan, gözlərinə
Qırmızı gül boylanacaq.
Qırmızı gülün həsrəti
Qırmızı dərdin olacaq.

HƏYAT

Dəymə, həyat güzgütək
Sənə min dərd göstərər.
Ona sərt baxanlara
O da bir gün qəsd edər.

Həyatın öz səsi var,
Bir kar quyu olma sən.
Gözlərin yaş olsa da,
Üzünə bax, gülümsün.

Özünü öldürsən də,
Səsin səsinə çatmaz.
Həyatı sevməyincə
Boyun bir addım artmaz.

YENƏ BU YOLLA GEDƏRƏM

Sən mənə güllə atdıqca
Mən sənə çiçək yollaram.
Nə sən xeyirxah olarsan,
Nə də mən zalım olaram.

Beləcə qoşa gedərik,
Ayrı-ayrı iki kölgə.
Sənin başqa işin olmaz
Yola daş atmaqdan özgə.

O tək Yaradan eşqinə
Çox əzaba səbr edərəm.
Nə qədər daş atsan, yenə,
Yenə bu yolla gedərəm...

BÖYÜYÜRSƏN QƏMİN LƏ

Qəlbə yeni qəm dolur
Göz yaşını silincə.
Sevinc qurban istəyir
Üzün bir yol gülüncə.

Həyatın yollarına
Xalı-xalça salınmır.
Neyləsən, nə istəsən,
Sən istəyən alınmır.

Bu taledi, neyləsən
Hesablaşmır səninlə.
Sən sevinə bilmirsən,
Böyüyürsən qəminlə.

ANA

O kimdir elə
yenə gözləri nəmli?
titrəyən qəlbi ilə dua edir Allaha,
...kim səni belə sevər
bir an unutmadan
hər sənə baxdığında
əriyər, durular,
gözəl olar çiçək kimi.

Kim səni belə oxşar?
nənələr oxşadığı kimi
«Mən istəyəm balamı,
balam istər balasını»,
yəni təmənnasız...

Kim sənə belə «can» deyər?
Canı yanar şam kimi,
amma odu tükənməz,
yandıqca bir alov

yüksələr köksündən
buludlardan yuxarı...
Kim səni anlar belə?
sən hələ bu qədər cocuqkən,
danışar şirin-şirin
sənin dilində.
...Səsini, nəfəsini duyunca
kim unudar özünü belə,
şirin balam, axı kim?...

NADAN

...Günəşin üzünə güldüyü,
qəlbin isindiyi,
balaca zərif çiçəklərə qoşulub
gülümsədiyin anda
birdən qara bir bulud alar
göy üzünü,
aləm zülmətə dönər...
Onda sən xırdaca böcək kimi
bir işıq yolu axtararsan qaçmağa,
amma tapa bilməzsən;
bir nadan gəlib
gününü göy əskiyə bükər beləcə...

OLDUĞU KİMİ

Rəssam Ədalət Həsənə

...Adam onun yanında
qol götürüb oynamaq istəyir,
ürəkdən gülmək,
ürəkdən ağlamaq istəyir;
bilir ki, olduğu kimi
çəkəcək rəsmini,
olduğu kimi görəcək,
gerçəyi hər kəs görmür axı...
Ədalət müəllim -
adına yaraşan adam...

ŞAİRLƏR UNUDULUR

Aşpazlar ulduz olub
parladıqca
şairlər unudulur,
qarın qardaşdan irəli olur.
İndi aşpazların dövrüdü,
bağışla, şair...

MƏNİM SƏHƏRLƏRİM

...Mənim səhərlərim
gec açılar,
amma gözəl olar...

İNDİ BİLDİM

...İndi bildim o incə
sevgi nəğmələrinin sirrini,
indi anladım şeirlərin
ən səmimisini.
Bulanıq suların durulduğunu,
çınqılların bərq vurduğunu
göruncə anladım
nələri...nələri...
Günəşin səninlə bir
doğulduğunu anladım...

PUBLİSİSTİKA

SÖZLƏRİN ƏN GÖZƏLİ - «SALAM»

«Salam» insanlar arasında ünsiyyətin açarı sayılır. Çünki biz əvvəlcə salamlaşır, sonra hal-əhvala və başqa söhbətlərə keçid alırıq. Salam vermək həm də bir ədəb sayılır. Uca Allahın pak adlarından birinin də Salam olması təsadüfi deyil. Allah-təala müqəddəs kitabında insanlar arasında «salam»ın yayılmasına böyük önəm verərək onlara bir-biri ilə gözəl salamlaşmağı tövsiyə edir:

«Sizə salam verildikdə siz ondan daha gözəl və yaxud onun kimi salam verin.

Şübhəsiz, Allah hər şeyin hesabını aparandır». (Nisa, 86).

Allahın Rəsulu(s) isə buyurur:

«Sizə bir şey deyim, onu etməklə bir-birinizi sevəsiniz: aranızda salami yayın».

Bu gün cəmiyyətimizdə bir çox dəyərlər kimi bizə vacib olan salamlaşmağa da münasibətin dəyişməsi belə bir mövzuya müraciət etməyə məni sövq elədi. Odur ki, xeyli vaxtdı adamların salamlaşmağı, küçədə, işdə, efirdə insanların ümumiyyətlə salama münasibəti ilə bağlı müşahidələr aparıram. Heç uzağa getmədən əvvəlcə qonşuların «salam»a münasibətindən başlayım. Deyim ki, bu neçə ildə heç də xoş olmayan bir mənzərənin şahidi olmuşam. Burada

verdiyin salamı elə soyuq qarşılayarlar ki, dinməsələr yaxşıdır. Özüm üçün hətta onu da yəqin etmişəm ki, burada salam verənə bir az aşağı nəzərlərlə baxanlar da var. Düşünürsən ki, əgər adi adamlar belədirsə, onda yaxşı tanıdığımız özlərini ziyalı, savadlı hesab edənlər bəs görəsən insanlarla necə salamlayırlar? Təəssüf ki, başını dik tutub, başqalarına yuxarıdan aşağı baxan elə bilik sahibləri var ki, «hər şeyi» bilsələr də, salam alıb, salam vermək mədəniyyətinə hələ yiyələnə bilməyiblər. Əlbəttə bunu öyrənmək yəqin ki, o qədər də çətin olmazdı onlar üçün. Amma neyləsinlər ki, təkəbbür buna mane olur.

Elə efir məkanımız da özümüzə oxşayır. Çünki oradan da adamları biz salamlayırıq. Bəzən aparıcı müsahibini elə salamlayıb, elə dindirir ki, sanki onu ələ sılır. Məsələn, aparıcı yaşlı müsahibinə gülə-gülə deyir ki, yoldaşlarınızın hamısı rəhmətə gedib, təkcə siz qalmısınız. Bu yerdə hiss olunur ki, Xalq artisti olan qonaq bu hörmətsizlikdən tutulur və nəhayət cavab verir ki, neynək, mənim də vaxtım çatanda mən də onların yanına gedəcəyəm... Elə verilişlər də var ki, orada, ümumiyyətlə, salamlaşmağa lüzum görülmür. Aparıcı sanki birdən-birə göydən düşür və başlayır filosofluq etməyə...

Dinimizdə xoş söz də ibadət sayılır. Bu baxımdan, mənəcə, sözlərin ən gözəli də elə «SALAM»dır. Axı salamlaşmaq həm də insanda xoş əhval-ruhiyyə yaradır. Ancaq biz təkəbbürümüzdən bir-birimizə salam verib, xoş ovqat bəxş etmək istəmirik. Salamı o adama veririk ki, ondan bir işimiz keçir. İmkanlı, rütbəli adama isə nəinki salam verir, hələ qarşısında baş da əyirik. Halbuki, bu xoş kəlməni ehtiyacı olana ünvanlasaq daha xeyirli olar. Axı, ehtiyac yalnız maddiyyatla bağlı deyil.

Unutmayaq ki, salam verib, salam alan, xoş üzlü, xoş niyyətli insan həm də mədəni bir insan kimi dəyərləndirilir.

XOCALININ XANIM QƏHRƏMANI

Familə xanım
danışdıqca hiss edirsən
ki, o, qeyri-adi,
fədakar, qəribə bir
insandı. Kənd yerində,
necə deyərlər, yüz
kişinin içində əli silahlı
yeganə bir xanım
qorxu bilmədən oda-
alova atır özünü...

Müəllim qız doyüçü oldu

Novruzova Familə
Salman qızı 1957-ci ildə Bərdədə, Əmirli kəndində
doğulub və orta məktəbi də burada bitirib. Sonra
Gəncədə Pədoqoji məktəbdə ali təhsil alıb və
“Bərdə” qəzetində çalışıb. 1991-ci ildə o, müəllim
kimi Xocalıya gedərək Qaladərəsi ibtidai məktəbdə
sinif müəllimi kimi fəaliyyətə başlayıb. Familə
xanım çox keçmir ki, Xocalıda yaranmış Milli
Ərazi Özünümüdafiə taboruna yazılır. O,
ölümündən sonra Milli Qəhrəman adına layiq

görölmüş Tofiq Hüseynovun komandirlik etdiyi taborda yeganə əsgər qız olub.

İlk dəfə düşməni necə vurub?

Günlərin bir günü komandir T.Hüseynov əmr verir ki, Xocalı ərazisindən Xankəndi istiqamətinə gedən yolda erməni kəşfiyyatçısını görən olub, onu məhv etmək lazımdır. Odur ki, Xocalının igid oğlu Bakir Hüseynov, Valeh Abbasov, Firunz Salman oğlu ilə yeganə xanım döyüşçü F.Novruzova Qaladərəsinə tərəf səngəri yoxlamağa gediblər. Onlar Qaladərəsində bulağa enib su içdikdən sonra Bakir uzaqgörən aparatla ətrafı nəzərdən keçirərkən birdən erməni kəşfiyyatçısını görür. Sonra onlar hər biri həmin cihazla baxıb görürlər ki, həqiqətən də gələn erməni kəşfiyyatçısıdır. Bundan sonra Bakir Familə xanımın silahını alıb əvəzində ona öz beşatılanını verir və tapşırır ki, düşməni o, öldürməlidir. F. Novruzova həyəcanlanır və qeyri-ixtiyari dillənir ki, axı mən heç vaxt adam öldürməmişəm... Bu vaxt Bakir gülümsəyərək ona deyir, mənim bacım, bu adam deyil, qanımızı içən erməni faşistidi. Bundan sonra Familə xanım ürəklənir və silahı sinəsinə sıxıb sərrast nişan alır. O, atəş açaraq düşməni yerə sərir

və inana bilmir ki, saqqallı erməni kəşfiyyatçısını o öldürdü...

Bozdağ əməliyyatında

Sonra o, Bozdağ əməliyyatında iştirak edir. O əməliyyat ki, Xocalı polisi və əsgərləri əsl igidlik nümayiş etdiriblər. Bozdağ əməliyyatı çox uğurlu olub və düşmən ağır itgiyə məruz qalıb. Fəmilə xanım da sevinib ki, bu uğurlu əməliyyatda onun da xidməti olub. Bu döyüşdə hətta o, ölümə üz-üzə qalıb. Əgər döyüş taktikası ilə yerini dəyişməsəydi, yəqin ki, bu gün biz onunla belə görüşə bilməzdik...

O, necə yaralanır və kontuziya alır?

1992-ci il yanvarın 25-dən 26-na keçən gecə Fəmilə xanım döyüşçü dostlarına köməyə gedərkən Xocalı aeroportuna düşmənin atdığı mərmidən yaralanaraq yerə yıxılır və səhərə qədər qar üstündə kontuziya vəziyyətində qalır. Komandir sübh tezdən səngəri yoxlayıb qayıdan zaman Aeraport yoluna üz tutur. Bir az getmiş yeri yıxılmış birini görəncə, əvvəl onu düşmən əsgəri hesab edir və erməni dilində ona ayağa qalxmağı əmr edir. Ancaq görəndə ki, ondan səs-səmir çıxmır, irəli

gəlir və görür ki, bu Familə xanımdır, O, F.Novruzovanı yerdən qaldırır və onun saçındakı laxta qanı əlləriylə qoparıb atır... Bu yerdə Familə xanım o anları sanki yenidən yaşayır və için-için hönkürməyə başlayır... Sonra onu vertalyotla Ağdama xəstəxanaya gətirirlər.

Bu dəfə Ağdamda batalyona qoşulur

O, bir az müalicə alıb yüngülləşəndən sonra Ağdamda Eldar Bağirovun özünümüdafiə dəstəsinə qoşulur. Naxçıvanik, Mərzili və digər istiqamətlərdə gedən döyüşlərdə iştirak edir. Deyirlər, Sevgi heç nəyə baxmır, yəqin elə müharibəyə də... O, Asif Məhərrəmovun (Fred Asif) taborunda xidmət edən Cavad Mikayılov adlı kəşfiyyatçıya könül verir və onunla nişanlanır. Ancaq ona sevdiyi ilə ailə qurmaq qismət olmur. Çünki, nişanlısı şəhid olur. Və o, nişan xonçasını sevdiyinin qəbri üstə qoymaqla sanki onun ailə qurmaqla bağlı bütün arzuları da beləcə şəhid olur...

Atəşkəsdən sonra

Atəşkəsdən sonra o, Vətən Müharibəsi Veteranlar Birliyinin Xocalı rayon şöbəsini yaradır.

F.Novruzova Müdafiə Nazirliyi istifadə olan kiçik gizir və 2-ci qrup Qarabağ müharibəsi əlilidir. Masazırda tənha yaşayır. Fəmilə xanım deyir ki, o, həmişə jurnalist olmaq istəyib. Odur ki, bu sahədə də Fəmilə Fərmanlı kimi istedadla sahibdi. Hazırda “Biz Xocalı əsgəriyik” adlı kitab üzərində çalışır. ...Amma bütün bunlarla yanaşı onu küsgün gördüm. Həyatını, sağlamlığını, xoşbəxtliyini bizə qurban verən bu xanımı incidənləri heç, amma heç anlamadım...

“525-ci qəzet”, 25 fevral, 2016-cı il

NAR AĞACININ FƏRYADI

*Şəhid xanəndə Şahmalı
Kürdoğlunun xatirəsinə*

Lap uşaqlıqdan bir səs qalıb yaddaşımda. Ağdamın Qiyaslı kəndində qonşu həyətdən gələn səs. Allahın insana bəxş elədiyi gözəl səslərin mənim üçün ən şirini və ürəyəyatını. Ölbəttə, uşaq vaxtı qeyri-ixtiyari dinlədiyim bu canlı ifanın əzəmətini anlamırdım, olsa-olsa mənə xoş gəlirdi. Amma vaxt keçdikcə hiss edirdim ki, bu səsin şirinliyi tutub məni.

Və ömrüm boyu o kənd yollarının doğmalığı, həyat güllərinin ətri və həsrətində olduğum qonşularımızın bir-birinə məhəbbəti, sədaqəti kimi, bu səs də mənimlə yaşayacaq. O səs əsl istedadından xəbər verən, Allah vergisi olan qeyri-adi bir səsdə.

Düşünürəm ki, görəsən bu gün xüsusi texnikanın hesabına yaranan bu «müğənni ordusu» o səsi dinləsəydi, özünə nə ad verərdi? Cır, kal səsləri ilə tamaşaçıdan alqış istəyən, özünə əndrəbadi titullar verən oxuyanlar o əzəmətli səsdən diksinməzdimi heç?

O səsin rəngi, ürəyi, canı vardı sanki. Başqa cür demək olmur. Mərhum xanəndə Şahmalı Kürdoğlu ilə yaxın dost olmuş musiqişünas-alim Vəli Məmmədov onun səsinə və özünü yəqin ki, daha yaxşı xarakterizə edir. Odur ki, Vəli müəllim görək nə söyləyir:

Seyid Şuşinskinin layiqli tələbəsi.

...Mən Şahmalını 1957-ci ildən tanıyıram. Yaxşı insan, deyib-gülən bir oğlan idi. Uca boyu, qapqara saçları vardı. Hələ Şahmalından əvvəl onun qardaşı Əlişlə dost idim. Biz yuxarı sinifləri Ağdamın 1 sayılı məktəbində birlikdə oxumuşuq. O vaxt Əliş deyirdi ki, qardaşım Türkmənistandadı. Şahmalı orada ali hüquq təhsili almışdı. O, Türkmənistanda həm də musiqiçilərlə dost olmuşdu. İsbə adlı bir tarzən ilə daha yaxşı münasibəti olan Şahmalı sonralar məni də onunla tanış elədi. Şahmalı xarici görünüşü xoş bir adam, dostcanlı, istiqanlı bir insan idi. Ona bir irad bildirəndə, məsləhət verəndə xətrinə dəyməzdi. Gülüb məni qucaqlayırdı. Başqaları kimi deyildi. Həm də bilirdi ki, onu çox istəyirəm. Onda adamı tanımaq bacarığı var idi. Mən onu hələ professional səhnəyə çıxmamışdan əvvəl tanıyırdım. O, Seyid Şuşinskinin sinfini bitirdikdən sonra çox gözəl xanəndə oldu.

Filarmoniyanı lərzəyə gətirən səS

Şahmalı şəxsiyyət idi. Onun şirin, məlahətli səsi adamı heyran edirdi. 1957-ci il idi, Bakının «Tarqovı» deyilən küçəsində gəzişirdik. Birdən rəhmətlik Bülbül qarşımıza çıxdı. Dedi ki, sabah gəlin sizi bağa aparım, bir az dincəlin. Mən utancaq idim. Amma Şahmalı adama yovuşan, istiqanlıydı və o Bülbüllə getdi.

Şahmalının zil, şaqraq səsi vardı. Bir onun Filarmoniyadakı konsertlərini görəydiniz! O, muğamları - «Şur»u, «Rast»ı, «Heyratı»nı, «Çahargah»ı elə oxuyardı ki, Filarmoniya lərzəyə gələrdi. Xəyalpərəst, fantaziyalı adam idi. Ancaq o boyda istedad Opera və Balet Teatrında ancaq epizodik rollar oynayıb. Halbuki, ona «Məcnun», «Şah İsmayıl» yaraşardı.

Şahmalı çox istedadlıydı. Həm də rəssamlığı, gözəl əl qabiliyyəti vardı. O, bir xanəndə kimi mükəmməl dərs almışdı. Seyidin özünün ayrıca öyrətmə metodu vardı. Şahmalı da sözü, qəzəliyyəti yaxşı bilirdi və ürəkdən oxuyurdu. Oxumağı da özünə oxşayırdı. Özü incə qəlbli olduğundan, oxumağı da incə idi. Bir xanəndə kimi Şahmalı dinləyicisini düşündürürdü. Onun səsinə Qarabağ havası hopmuşdu. Bu səsdə Xan əminin

səsinin çalarları var idi. Oxuyan kimi bilirdin ki, qarabağlıdı.

Oğlu ilə şəhid oldu

Ağdamda, sən gördüyün kimi, onun gözəl evi, həyəti, limon bağı vardı. Həmişə dostlarına deyirdi ki, gəlib bizdə dincəlin. Amma ailəsinə əziyyət vermək istəmirdim. Bir dəfə müəllimini -Seyid Şuşinskiyi aparmışdı evinə. O vaxt ağaya (Seyid Şuşinskiyə belə deyirdik) yaxşı baxmışdı. Şahmalı sonralar Ağdam Musiqi Məktəbində müəllim işlədi. Özünə baxan deyildi. Yoxsa başına belə işlər gəlməzdi. Şahmalı şəhid oldu...

Vəli müəllim sözünün davamını gətirə bilmir, qəhərlənir və mən o dəhşətli günü xatırlayıram:

O gün heç vaxt yadımdan çıxmaz...

1992-ci ilin payızı. Hər anımız təhlükədə, hər an ölüm qorxusu. Düşmən istənilən vaxt kəndimizi mərmə atəşinə tuturdu. Heç kəs bir an sonra başına nələr gələcəyini bilmirdi. Kəndə qəfil atılan mərmilər neçə ailəyə bədbəxtliklər gətirmişdi. Mərmilərdən nə qədər ölən vardısıa ondan bir o qədər artıq da şikəst olanlar var idi. İndi o günləri düşünəndə fikirləşirsən ki, biz o vaxt nəyi, kimi

gözləyirdik? Bax belə dəhşətli günlərin birində mərmə uğultusu və partlayış səslərindən sonra qorunmaq üçün biz evimizin alt mərtəbəsinə sığınmışdıq. Ara səngiyəndən sonra mən darvazanı açıb yola çıxdım. Şahmalı Kürdoğlunun günbəzlərlə bəzədilmiş daş hasarlı və limon bağçalı həyəti ilə bizim darvazamızın arasına bircə addım idi. Elə yola çıxmağım ilə Şahmalının həyat yoldaşının dəhşət içərisində qışqıra-qışqıra yola qaçdığını gördüm. Və qucağında al qana bulaşan balaca Şahmalı... O tükürpədicə səhnə bu gün də yadımdan çıxmır... Həmin gecə biz başqa kənddə qaldıq. Şahmalı Kürdoğlu həyatında öz adını qoyduğu balaca oğlu ilə birgə nar yeyərkən yanlarına qəfil düşən mərmidən şəhid oldu. Atabala birlikdə nar rəngində bir ölüm alıb götürdü onları...

«Qarabağ» qəzeti, 9 fevral, 2016-cı il.

YADDAŞIMDAKI «NOVRUZ»

Adamlar fərqli olduqları kimi, onların zövqü, dünyaya baxışları da müxtəlif olur. Bayramlara münasibət də belədir. Biri «Yeni il»ə sevinir, biri «Novruz»u sevir. Başqası dini bayramlara daha çox üstünlük verir. İnsanın könlünün sevindiği bütün bayramlara münasibətim yaxşıdı. Amma mənim uşaqlıq yaddaşıma həkk olan ən gözəl bayram unudulmaz xatirələrlə dolu xalqımızın milli, sevimli bayramı olan «Novruz»la bağlıdır. Gözümü açandan kəndimizdə - Ağdamın Qiyaslı kəndində bu bayramı uşaqdan böyüyə hər kəsin necə sevinclə qarşıladığını görmüşəm. Xüsusilə axırncı çərşənbənin ayrı bir özəlliyi vardı bizim üçün. Bayram günlərində adamlar o qədər mehriban, o qədər səmimi olurdular ki, elə bilirdin bütün kənd əhli bir ailədir. Əslində bu səmimiyyət həmişə olurdu. «Novruz» bayramı isə adamları bir-birinə daha da doğmalaşdırırdı.

...Axırncı çərşənbədə hava qaralan kimi küçələrdəki tonqalların ətri bürüyərdi obamızı. Qonşuluqda Şakir adında gənc bəmzə bir oğlan vardı. Onun şirin zarafatları tonqal başında bizi o qədər güldürürdü ki... Tonqal ətrafında deyib-gülməyin, tonqalın üstündən atdanmağın ayrı bir ləzzəti vardı. Sonra kiçik yaşlı uşaqlar yaxın-uzaq

qonşulara papaq atmağa yollanardı. Bu axşamın gənc qızlar üçün ayrıca bir zövqü vardı. Bəxtini sınağa çıxan qızlar qapı pusmaqdan xüsusi zövq alırdılar və daha neçə cür inanclar, əyləncələr həyata keçirilərdi. Oğlanlar gəzintiyə çıxar, fişəng atardılar. Nənə-babalar bu axşam Novruz süfrəsi ətrafında əyləşər ancaq xoş, gözəl söhbətlər edərdilər ki, kimnsənin könlü pərişan olmasın. Qonşular bir-birinə pay ayırar, gələn ilin, güzərin elimiz-obamız üçün xoş keçməsinə arzulayırdılar. Nənələr sevinclə papaqlara pay yığar gələni-gedəni əliboş yola salmazdılar. Həmin axşam evlərimizdən çox həyəət-bacada, küçələrdə adamlar çox olduğundan düz gecə yarıyadək kənd səslili-küylü olardı. Novruz bayramını şeirlərində gözəl əks etdirən şairə Firuzə Məmmədli demiş:

Şəhərdə Novruz şamları,
Gündüz edib axşamları,
Evdə qalan adamları -
Küçədəkindən az gəlir.

Hələ onda mən uşaq idim, başımı oyunlar, nağıllar qatırdı. Sonra bu olanlar da bir nağıla çevriləcəkdi. Amma göydən üç alma düşməyəcək, əlindən sadəcə ev-eşik deyil, necə gözəl bir dünyanın getdiyini hiss edincə acı-acı gülümsəyəcəkdin...

...Bir də sonuncu dəfə kəndimizdə keçirilən Novruz bayramı yadımdan çıxmaz. Onda mən artıq uşaq deyil gənc idim. Güllə-boranla qarşılanan Novruz bayramı da həmin ki deyildi. Kənardan baxsan elə bilərdin bayram yox, müharibədi. Güllə səsi kəndi başına götürmüşdü. Müharibə uşaqlarının oyuncağı da daha nogul-şirni yox, tapança-tüfəng olmuşdu. Elə qonşumuzun 12-13 yaşlı oğlunun oyuncaq sandığı qumbara əlində partlayaraq onu tikə-tikə eləmişdi...

...Daha qızlar qapı pusmurdu. Hər şey məlum idi, güllə səmindən başqa nə eşidəcəkdik ki? Oğlanlar daha fişəng yox, güllə, qumbara atırdılar. Bu da mənim ilk gəncliyimin «bəxtəvər» çağları idi. İndi

o uşaqlıq çağlarımın gözəl, unudulmaz bayramı mənim üçün xatirəyə çevrilib. O bəxtəvər ocaq çatılan, fişəng atılan gün... Daha o mehriban qonşuluq da əfsanəyə dönüb. Qonşularımızdan, sinif yoldaşlarımdan, elimizdən-obamızdan ötrü hərdən içimdə elə alışıram ki, lap «Novruz» tonqalı kimi...

...Ah, bir də uşaq olarammı?
Tonqaldan atlanarammı?
Novruz bayramı - məni bu həyatla
barışdırarmı?..

«525-ci qəzet», 14 mart 2012-ci il.

ALLAHA SEVGİ

Könüldə və yazıda

...Yaradanı - uca Allahı tanımaq, Ona inanmaq üçün dağa-daşa düşməyə nə hacət? Qəlbin səsini dinləmək yetər. Özünə, ətrafına, bir sözlə, bir az düşüncə ilə dünyaya baxsan, böyük Yaradanın qüdrətini anlayarsan. İnsanın Allaha sevgisi elə gözəl duyğudur ki, heç vaxt bitib-tükənmir. Əksinə, o əzəmətin qarşısında həmişə heyrət içindəsen. Uca Allaha sevgi elə bir nemətdir, bəlkə, sözlə də izhar olunmaz. Bu sevgi, sadəcə ibadətə məhdudlaşmır, sənin dünyaya baxışından, insanlara, həyata münasibətindən və xoş əməllərindən bəlli olar.

Bəs bizim yazarlarımızın əsərlərində böyük Yaradana münasibət necədir? Bir dərgi ilə tanışlıqdan sonra bu mövzuda yazı yazmağı qərara aldım.

«Allah» kəlməsi əksər müəlliflər üçün sadəcə bir vasitəyə, priyoma çevrilir ki, yazılarında ondan bəhrələnməyə çalışırlar. Elə ona görə də yazdıqları çox vaxt ədəbi nümunəyə çevrilmir. Axı sözün, fikrin də, ağac kimi kökü var. Buna diqqət yetirmək əvəzinə, bəzi şairlər «Səsim və ya sözüm Tanrı harayıldı» və.s. deyə, yazdıqlarını sanki

Quran ayəsi kimi təqdim etməkdən də çəkinmirlər. Yəni yazan o qədər özünəvurgun olur ki, özünü ilahiləşdirir. Doğrudur, Vaqif Bayatlı Odər də «Sevdim, Allaha bənzədim», deyir. Ancaq onun söylədiyini oxucu göydəndüşmə kimi qəbul eləmir, çünki şair elə üçcə bənddə fikrini bütün varlığıyla çatdırı bilir. Necə ki, bu gün «Canım-gözüm Qarabağ», «Qibləgahım Vətən», deyə, nə qədər şeirlər, yazılar yazılır. Amma əksər müəlliflər bununla razılaşa bilmir ki, oxucunu söylədiklərinin səmimiyyətinə inandıra bilməyib. Oxucular da fərqlidi, elə oxucu var ki, yazını oxuyarkən imzasız da, onun müəllifini tanıyır...

Mövzudan uzaqlaşmadan söyləyim ki, bir oxucu kimi heç də pessimist deyiləm; Uca Yaradana sidq ürəkdən, böyük sevgiylə qələmə alınan gözəl yazılar da yazılıb və dünya durduqca da yazılacaq. İnanıram ki, həqiqi istedad və sevgiylə yazılmış belə nümunələri mənim kimi çoxları oxuyanda nə qədər sevinir, öyrənir, təsirlənir, hətta gözləri yaşarır. Və “Kaş bu cür yazılar çox yazılıydı”, – düşünür. Bir dəfə «Ulduz» jurnalında müəllifi Rahid S.Ulusel olan «Ey qəlbimin qibləsi» adlı belə bir yazıya rast gəldim.

“...Sənin önündə diz çökmək - bu dünyada daha heç kimin qabağında əyilməmək deməkdi. Sənə diz çökmək - Məğrurluğun, Əyilməzliyin

zirvəsidi. Sənə möhtac olmaq - Səndən başqa heç kimə möhtac olmamaq deməkdi. Bütün sevgilər Sənin ətəyindədi... Doğmalığından "Sən" deyiləsi yeganə Sevgili Xaqan Sənsən - Ali Mütləq Sənsən!

...Ayağım yerini, saçım göyünü öpər... Ey Qəlbimin Qıbləsi! Ey ən acı günlərimin, ən inci günlərimin həmdəmi! Ey ümidimin hər yerdən üzüldüyü anlarda Ümidim, Dayağım Allah! Eşqindən aşıb-daşdığım, Mehrindən doymadığım Allah!”

Yaxud, Hicran Hüseynovanın «Zikr et» şeiri:

...Bütün səslərin, sözlərin,
Var olan, olmayan rənglərin
İtdiyi yaz dumanında
Bir təsbeh yellənir havada.
Ətirli, çəhrayı dənələr
Çəhrayı günlər kimi
Dağılır boşluğa.
Dilimdə dua, təslih,
Dənələr pıçıldayır:
“Zikr et, zikr et!”

...Yazan nəyi dərk edir, yaşayırsa, o fikri, o mövzunu qələmə alanda əsər daha maraqlı, daha uğurlu olur. Yoxsa elə hey yaşdan, qocalıqdan, ölumdən qorxub, Allahdan şikayət edəcək. Bir-

birinə bənzəyən və elə həmin andaca unudulan
sağlıqlara bənzəyir bu cür yazılar... Halbuki,
adamları gül kimi görmək istəyən şairin- Vaqif
Bayatlı Odərin dilində ölüm də gözəlləşir sevgi
kimi... Qanadlı adam yaşın da fərqləndə olmur, nə
ağlayır, nə sızlayır, “Uçub getməyə hazır gülə-gülə
haqq dünyasına”

Ancaq eşqdən bir dünyayçün
Ölümü də sevib ötdüm,
Ölümüm də döndü gülə
Hər iki dünya! Mən getdim
Xoşca qalın! Gülə-gülə!

Yeri gəlmişkən, Vaqif Bayatlı Odər
poeziyasının sirri də yəqin elə şairin Allaha və
insana səmimi sevgisi, yaddaşından çirkinlikləri
atıb və nəsibi olan heç bir dərddə-azara əyilmədən,
hər gün körpə kimi doğulub, gün kimi çıxmasıdır...

Könlü-gözü Allah sevgisiylə dolu insan
qaranlıqda belə bir işıqdı, fəqət, hər kəs onu görə
bilməz. Dünya parıltısına, sərvətinə uyub
insanlığından çıxan adamlar isə zahirən şən
görünsələr də, bədbəxt dirlər; - Bədbəxt
olduqlarının fərqləndə olmayacaq qədər...

...Yağışın səsini
nəğmə kimi dinləyib
göyüzünün min rənginə boyanıb
xoşbəxt olmur hər adam...

"525-ci qəzet ", 20 aprel, 2012-ci il.

RAMİL SƏFƏROV - XALQ QƏHRƏMANI

Bu günlərdə «əsl kişi necə olmalıdır?» sualı ətrafında bir televiziya kanalında müzakirələr aparıldı. Bu mövzu hər zaman aktualdı. Fikir verirsən ki, «kişi» deyəndə birinci vətənpərvər, cəsur, igid və.s. bir obraz canlanır göz önündə. Bu gün atəşkəs (hər gün dəfələrlə pozulan atəşkəs) dövründə yaşayırıq. Məncə, indi əsl qəhrəman da hər an ölüm təhlükəsi ilə üz-üzə qalan adamlardır. 11 yaşlı Fariz Bədəlovun atasıdır, anasıdır, düşmənlə üz-üzə durub bu dağı sinəsində daşıyan doğmalarımızdır. Bu insanlar köçüb başqa yerə də gedə bilərlər, bir qarın çörək pulunu haradan olsa qazana da bilərlər. Amma məsələ başqadır; torpaq, yurd qoymur insanı aralı düşməyə, ölümü gözüne alıb yaşayır bu Vətən fədailəri...

Bir də, əsl qəhrəman leytenant Ramil Səfərovdu. Yalnız bir evin, bir ocağın yox, Vətənin təəssübünü çəkən, gələcək karyerasını, arzularını doğma yurdu üçün qurban verən qardaşımız. Bütün köçkünlərin balası, qardaşı, canı-qanı, cümlə Azərbaycanın fəxri Ramil Səfərov. Erməni

başımıza açdığı min bir oyuna görə cəzasız qaldığı halda nədən Ramil Səfərov həbs edilib görəsən? Xocalıda hələ doğulmayan körpəni süngüyə keçirən, qadına-qocaya min bir işgəncə verən, atamı öldürən, yurdumuzu talayan qanıçənlərin cəzası nə olub görəsən? Amma Ramil Səfərov nə bir körpəyə əl qaldırıb, nə də özgənin torpağını talayıb. Erməni yetirməsi özü onu məcbur edib ki, bu qətli törətsin. Onun millətini, bayrağını, mənliliyini təhqir edib dönə-dönə. Ramil yurdunu-evini talayıb doğmalarını öldürən, qalanlarını didərgin salan, hələ o uzaq ölkədə - Macarıstanda da hər an yarasının közünü qoparıb, ona göz verib, işıq verməyən düşmən balasına axı hansı dildə cavab verməliydi? Deyirlər, babalarının yoluna «çıraq» tutan bu erməni dığasının vətəninə heykəlini ucaldıb qəhrəman sayırlar. Ürəyində Vətən təəssübü, Yurd ağrısı olan bütün insanlarımız Ramil Səfərovu canlı xalq qəhrəmanı hesab edir. Özü də qondarma yox, əsl qəhrəman... Mən bunu hiss elədim, bir daha anladım. Onun adı çəkildə bir el qızımız söylədi ki, Ramil Səfərov mənim ürəyimin yaralı yeridi, həm də qürur yeri. Səkkiz ildən artıq yad, uzaq bir ölkədə həbsxanada ona ömürlük cəza verildiyini bilsə də, sınımayıb bu igid oğlan. Həm də biliyi, bacarığı ilə millətimizin başını uca edib. Həbsxanada kitablar yazıb, həbsə

alındığı ölkənin dilindən tərcümələr edib, fırçayla əsərlər yaradıb və.s. Sübut etməyə çalışıb ki, Azərbaycan insanı mənən çox güclüdü. Sən havadarlarını toplayıb onun torpağını zəbt edə bilərsən, fəqət ona qalib gəlməyə gücün yetməz...

Bu gənc letenantın gözündə-könlündə elə bir Vətən sevdası yurd salıb ki, harada olur-olsun, qəlbi onunla döyünür. İnanıram ki, bütün varlığıyla, işi, əməli ilə igid oğlumuzun taleyinə biganə olmayan insanların sayı möhtəşəm bir ordunun sayından artıqdı...

...Əvvəllər yataqxanada qonşu olduğum Sahib kişiyə - Ramilin atasına da sözümlərim var: "Sahib dayı, adam var, övladına görə ömrü boyu xəcalətlə yaşayır. Amma sən xoşbəxt adamsan, oğlunla öyünə bilərsən..."

«525-ci qəzet», 27 aprel, 2012-ci il.

CƏSUR KOMANDİR

Şəhid Alim Qəhrəmanov

...Bu soyuq üzlü
adamların içində bir qadın
tanıyıram - mehriban,
suyuşirin. Hər məni
görəndə bağrına basır, elə
doğma, elə istiqanlıdı,
anamı xatırladır. Allah
ömür versin, Səyalı xala
şəhid anasıdı. Oğlu
Alimin Qarabağ
müharibəsində
qəhrəmancasına şəhid
olmasını çoxdan
eşitmişdim. Amma
nədənsə bu barədə
yazmağı heç düşünməmişdim. Səyalı xalanın özü
də bir söz deməmişdi. Çox qürurlu, ləyaqətli bir
anadı. Şəhid övladı haqqında elə şirin-şirin danışır,
sanki həyatda olan adam barədə danışır, oğlunun
ölümünə inanmırsan. Adama xoş gəlir belə isti,
təmkinli münasibət. Əslində, şəhidlər ölmürlər ki...
Doğulduğu kəndi düşmən tapdağında olan biri kimi
hərdən düşünürəm ki, kaş mən də şəhid olaydım..

Öz-özümə deyirdim ki, görəsən sözə necə başlayım, bu ağır dərdi şəhid anasıyla bölüşmək çox çətin olacaq. Amma Səyalı xalanın qəlbinin işığı elə ilk anlardaca məni sakitləşdirdi. Şəhid anası övladı ilə bağlı elə danışdı ki, anlayırdın ki, doğma balası Alim onun üçün ölməyib. Düşünürəm ki, kimsə onun övladını öldürə bilməz, buna heç kəsəin və heç nəyin gücü də yetməz...

Səyalı xala Ermənistanın Qarakilsə rayonunun Hallavar kəndində olan ata-baba yurdlarından nə müsibətlə Azərbaycana gəlib çıxdıqlarından danışdıqca dəhşətə gəlirsən. Deyir, hələ hadisələrin başlanğıcında onları yavaş-yavaş sıxışdırmağa başlayıblar. Günahsız adamlar döyülüb, onların lazımı yerlərə gediş-gəlişləri məhdudlaşdırılıb, sonra məktəbləri bağlanıb, bazarda belə məhsullarını satmağa imkan verilmyib. Neçə il belə çətin vəziyyətdə - mühasirədə yaşayıblar. Sonra doğmalarımız vertalyotdan yerə xəbərdarlıq bildirən kağızlar atıblar ki, qorxmayın, biz sizinləyik. Nəhayət, vəziyyət dözülməz bir həddə çatıb. Ondan ki, ermənilər türksüz Ermənistan eşqinə düşüblər. Odur ki, vertalyotla Azərbaycana gəlmək üçün onlar da digər kənd əhli kimi dağa çıxıblar. Demək olar ki, düz bir həftə dağda qalıblar. Səyalı xala bir əli ilə qızı Xalidənin, o biri əli ilə Alimin əlindən elə yapışmış ki, birdən

balalarına bir şey olar. Ancaq müharibənin sərt qanunları ilə uşaqları güclə də olsa ondan alıb vertalyotla Bakıya gətiriblər. Köçkünləri Qazağın qərargahında yerləşdiriblər... Səyalı xala altı uşaq anasıdır. Həmin vaxt Alim hələ orta məktəbi bitirməmişdi. Onlar ev-eşiklərindən didərgin düşdükdən sonra əvvəlcə Dəvəçi rayonunda məskunlaşıblar. Sonra isə Bakıya, Nəsimi rayonuna pənah gətiriblər. Alim də burada orta təhsilini başa vurub, hərbi xidmətə yollanıb. 1992-ci ildə Qarabağda qanlı döyüşlər gedirdi. Ürəyində düşməyə sonsuz qəzəbi olan bu gənc böyük bir ürəklə təlim keçərək qızgın döyüşlərə atılmaqdan bir an belə çəkinmir. Əksinə, gücü yetdiyi qədər düşməyə zərbələr vurmağa, necə deyirlər, torpağının, ana-bacılarının heyifini almağa çalışır. O, qulluq etdiyi bölmədə komandirlərinin etimadını doğruldaraq fəxri-fərmanlara layiq görülür. Müharibə alovu hələ davam edirdi. Alim Qəhrəmanov artıq özü bir komandir idi. Cəbrayılda, Füzulidə gedən qanlı döyüşlərdə onun alayı xüsusi şücaətlər göstərirdi. Bir çox kəndlərimizin düşməndən azad olunmasında bu cəsur komandirin müstəsna xidmətləri olub.

1994-cü il fevralın 12-də yurduumuzun igid, qəhrəman oğlunun son döyüşü olur. O, qızgın bir döyüşdə başından yaralanır və fevralın 13-də şəhid

olur. Şəhidlər Xiyabanında, İkinci Fəxri Xiyabanda dəfn edilib. Bakıda şəhidin adının əbədiləşdirilməsi məqsədilə küçələrdən birinə onun adı verilib.

Düşünürəm ki, şəhid analarının elə böyük təmənnaları olmur. Onlara, sadəcə kiçik bir qayğı, diqqət də bəs edir. Yətdər ki, kimsə Vətən uğrunda canından keçmiş oğullarını hörmətlə, məhəbbətlə ansın. Övladlarının əziz xatirəsi əbədiləşdirilsin, onlara layiq olduğu ad verilsin. Ancaq özü deməsə də, baxırsan ki, şəhid anasının özünün də diqqətə, qayğıya ehtiyacı var. Məişət qayğıları, qəbul etdiyi dərmanlar şəhid anasının dərдинin üstünə dərđ gətirməsin gərək. Onu da qeyd edək ki, oğlunun şəhid olmasından bir il sonra Səyalı xala ömür- gün yoldaşını da itirib. Bütün var-dövlətini ata-baba yurdunda qoyub gəlməyə məcbur olmuş bu insanların ağrı-acıları bizə yad olmasın gərək...

“Bütöv Azərbaycan” qəzeti, 5 fevral, 2014-cü il.

QAR YAĞIR ÜRƏYİMƏ...

...Günlərdi ürəyimi söz tutub. Bu qanlı, sinəsi dağlı sözlər dillənmək havası ilə üsyan edir qəlbimdə. Bu qar havasında, çovğunda Xocalı müsibəti, Şuşa fəryadı, Ağdam dərdi daha artıq üşüdür ürəyimi. Düşünürəm ki, Qarabağ müharibəsi, torpaqlarımızın işğalı ilə bağlı bir şahid kimi, yəni hadisələrin qaynar mərkəzlərindən olan Ağdamda doğulub boya-başa çatmış bir insan kimi mənim də deməyə sözüm var. Bəlkə də çox az adam bilir ki, atam Rəşid Qarabağ müharibəsinin qurbanı olub. Bunu heç kitabımda da qeyd etməmişdim.

Atam şəhid oldu

...1992-ci ilin martında Ağdam şəhərinə atılan mərmilərin qəlpələri atamı yaraladı. Həmin vaxt yaşadığımız Qiyaslı kəndi də od içində idi. Belə dəhşətli bir vəziyyətdə birdən həyət qapısı açıldı və atam al qan içində içəri girdi. Tək, köməksiz - çünki onda hər kəs özünün, ailəsinin hayında idi. Nə xəstəxana işləyirdi, nə də yaralını

harasa aparmağa bir maşın tapılırdı. Evin üç oğlu isə cəbhədə idi.

Böyük qardaşım Ədalət könüllü özünü müdafiə dəstəsinin tərkibində, ortancıl qardaşım Nəsim polis bölmə ilə döyüşlərdə idi. Kiçik qardaşım Talib də hərbi xidmətə - ön cəbhəyə yollanmışdı. Nəsim kənddə ilk yaralananlardan biri oldu və sağalıb yenidən cəbhəyə döndü. Talib Ağdam işğal olan ili -1993-cü ildə ağır yaralandı və ikinci qrup Qarabağ müharibəsi əlili oldu. Böyük qardaşım isə, “atəşkəs” elan olunduqdan sonra rəhmətə getdi.

...Bacılarımla birgə heç vaxt övlad yaddaşımdan silinməyən bir faciəni yaşayırdıq o anda. Anam, bacılarımla ha çalışırdılar, qanı saxlaya bilmirdilər. Ara sakitləşdikdən sonra atamı Gəncə xəstəxanasına çatdırdılar. Anam da onun yanında qaldı. Biz böyük bacımla Sabirabada, uzaq qohumların yanına getdik. Atam elə möhkəm və sağlam adam idi ki, inanmırdıq bu yaralardan dünyasını dəyişsin. Düz bir ay müalicə olundu, bir dəfə ani hərəkətdən yarasının tikişi söküldü və bir daha bitişmədi...

Bir qohum bizi evimizə aparmağa gəldi, dedi ki, atanız evə gəlib sizi gözləyir. Amma ürəyimə dammışdı, yuxum da başqa şey deyirdi. Yolda

fikirdən ürəyim sıxıldı, evimizə çatanda
darvazamızı taybatay açıq gördüm...

...Ruhunun gözlərində də
Bilirəm, yenə göyçəyəm.
Sən qərib, ellər didərgin,
Mən don vurmuş göyçicəyəm...

Atam öz yurdunda torpağa tapşırıldı, bir il
sonra isə eli-obası qaçqın düşdü. Özü də qərib oldu
öz yurdunda, məzarı da...

Xanəndə oğlu ilə birlikdə şəhid oldu

Bir dinləyici kimi mənim üçün səsi, avazı
xüsusi çalarda, bənzərsiz olan xanəndə Şahmalı
Kürdoğlu ilə biz qonşu idik. Hərdən gözəl
zümzüməsini eşidərdik. Onun səsi adamı valeh
edirdi. Bir gün güclü mərmə səsindən hamımız
təşvişə düşdük. Bir az keçmiş yola çıxdım. Bir də
baxdım Şahmalının həyat yoldaşı qucağında oğlu
Şahmalı qışqıra-qışqıra özünü qapıdan bayıra atdı.
Uşaq qana boyanmışdı. Elə sarsıldım ki, bir də
baxa bilmədim. Ata-bala nar yedikləri yerdə mərmə
yanlarında partlamışdı. Həmin gün başqa kənddə
gecələdik... Səhər evimizə qayıtdıq. Həyətə girən

kimi anam əyilib torpağı öpdü. Onda mən çox gənc idim və bu, mənə qərribə gəldi...

İşğalına inanmıram AGDAMIN

Ağdamın nə vaxtsa işğal olunacağına heç kəs inanmırdı. Düşməne ən ağır zərbələrdən biri də Ağdamdan vurulurdu. İlk dəfə «Uzun dəre» deyilən yerdən açılan atəşin qulaqbatıran səsinə adamlar vahimə içində çaş-baş qalmışdılar. Kiminin ürəyi getmişdi, kimi ayağıyalın bayıra qaçmışdı... Sonra düşməndən bizə, bizdən də düşməne atılan atəş səsinə öyrəşdik. Atılan mərmilərdən darvazamız dəlmə-deşik olmuşdu. Hər birimiz hər an bu qəlpələrin qurbanı ola bilərdik və olurduq da. İstər şəhərin özündə, istərsə də kəndlərimizdə hər gün ölənlər və yaralananların

sayı durmadan artırdı. İndi də bu yazını yazarkən sanki, o mərmilərin uğultusu qulağımda səslənir. Düz son günə, yəni Ağdamın işğal gününə qədər evimizdə olmuşuq. Bu o qədər də asan deyildi. Çünki kənddə bir-birinin səsinə- nəfəsinə öyrəşmiş adamların, xüsusilə qadın və uşaqların sayı çox azalmışdı. Axır vaxtlarda, xüsusilə də işıq sönən gecələrdə kənd çox vahiməli olurdu. Bütün bunlara baxmayaraq, anam evindən ayrılı bilmirdi və balaca bacımla mən də ondan ayrılmırdıq. Evimizin əşyalarına da toxunmağa icazə vermirdi, deyirdi, evin bərəsini pozmayın...

Ağdam sona qədər vuruşdu və 6 mindən artıq ağdamlı şəhid oldu. Sonda inanmaq istəmədiyimiz bir faciəni yaşadıq, Ağdamın 70 faizi erməni terrorçularının əlinə keçdi. Ağdamın 126 min nəfərdən artıq sakini ev-eşiyindən didərgin düşdü...

Dəmir vaqonlar, didərgin körpələr...

Didərgin düşəndən sonra Bərdənin Kətəlpараq kəndinə gəldik və qısa müddətdə üç yer dəyişdik. Baxdıq ki, ev evə sığmır. Beləcə, minnətsiz-filansız Bərdənin Dəmiryolu Stansiyasındakı dəmir vaqonlardan birinə yerləşdik. Yəqin ki, çadır şəhərceyi ilə bağlı eşitməyən yoxdu. Çünki bununla

bağlı çox yazılıb. Amma dəmir vaqonla bağlı heç bir yazı yadımda qalmayıb. Eşitdiyimə görə, bu dəmir vaqonlar heyvan daşımaq üçün nəzərdə tutulubmuş və yəqin ki, istifadə də olunmuşdu. İndi də bu dəmir

«ev»in aqibətindən danışım. Ağzında dəmir deyirsən, yayda od kimi qızırdı, adamları həmişə ya onun yan-yörəsində, ya da altında görmək olardı. Qışda isə daha dəhşətli olurdu, çünki «ev»in çölü ilə içi o qədər də fərqli deyildi. Mən bu dəhşət saçan dəmir vaqonda çox yaşaya bilmədim. Çünki o vaxtlar müxtəlif xəstəliklər yayılmışdı və mən də xəstələndim. İyirmi gün Bərdə xəstəxanasında müalicə olundum. Sonra böyük bacım məni Bakıda məskunlaşdığı ADPU-nin 1 saylı yataqxanasına gətirdi. Neylədik anamı Bakıya gətirə bilmədik. Dedi, bura evimə daha yaxındı, yurdun havasını alıram burdan, o göyün üzündə yaşaya bilmərəm... Tez-tez anamın yanına gəlirdim və bu vaqon həyatı heç məni sakit buraxmırdı. Hələ orda donan körpələr... Bir şeir də yazmışdım «Dəmir vaqonlar, didərgin körpələr». Nə qədər çalışıram, yenə bu şeiri bütünlüklə təqdim etməyə bilmirəm:

...Əlim qələm də tutmur,
Varaq üstə qan sızı.
Qar yağır ürəyimə,
Əllərim dönür buza.

Bizi çölə atanlar,
Qu tükü arasında.
Şaxta ilana dönür
O dəmir parçasında.

Əlini ovuşdurur,
Üzünü ovuşdurur
Körpə gülüşlərini
Şaxta vurur, don vurur.

Yeddibaşlı şaxtaya
Bir cüt göz yaşı neylər?
Körpələrin xətrinə
Allah, qışı yaz eylə.

Allaha dua etməkdən başqa adamın əlindən nə
gəlirdi ki?

Ən böyük arzumu unutmuşdum

...Ən böyük arzum idi ali məktəbə daxil
olmaq. Ancaq ailədə buna imkan verilmədi. Odur

ki, anamın qorxusundan gizlicə daxil olduğum Ağdamdakı makinaçılıq kursunu bitirmişdim sadəcə və bir də «Ağdam» qəzetində bir neçə şeir və kiçik həcmli yazılarım çıxmışdı. Müharibənin vurduğu zərbələrdən Bakıya gələndən sonra ali təhsil almaqla bağlı ən böyük arzumu belə unutmuşdum. İşləmək lazımdı, mən də çox götür-qoydan sonra yollanmışdım «Ədalət» qəzetinə. Heç vaxt yadımdan çıxmaz Aqıl müəllimin həmin çətin vaxtda təkcə mənə yox, elimizə, camaatımıza göstərdiyi qayğı. Sonra çox adamlara rast gələcəkdim. Biri mədəni şəkildə başından edəcəkdi, biri soyunu-kökünü unudub, qaçqını heç adam da saymayacaqdı. Və sonra da arsız-arsız Qarabağı vəsf edəcək, gənclərə göstərdiyi «qayğıya» görə hələ mükafat da alacaqdı...

...Bir-birimizi görəndə sevinmirik,
Bir-birimizlə öyünmürük,
Unuduruq hərəməz bir parça
Vətən torpağı olduğumuzu...
Amma yerli-yersiz bar-bar bağırırıq,
Daşı-torpağı necə sevdiiyimizdən
dəm vururuq...

Hə, sözüm onda qaldı axı, hər şey «Ədalət» qəzetindən başladı. Amma nəyi necə etmək lazım

olduğunu bilmirdim. Təcrübəm yox idi. Mənim böyüməyim də bir az başqa cür oldu axı.

...Qoynu yumşaq kəndimizin
havasından, suyundan
bir ovuc qaldı içimdə
Müharibədən təkcə
uşaqlığımı salamat çıxdı,
böyüyə bilmədim...

...Makinaçı işləyə-işləyə müxtəlif qəzetlərdə yazılarım çap edilirdi. Şeirlərim isə özümdən asılı olmayaraq tezliklə məni aparıb radio və televiziyaçıya çıxardı. Rəhmətlik şair, Əməkdar İncəsənət xadimi Ağalar Mirzə məni dəfələrlə Yurd həsrətli verilişlərinə çağırırmışdı. Sanki yerə-göyə sığmırdım, içimdə elə bir yazmaq həvəsi vardı ki, gəncliyimin ən gözəl çağında həyatımın başqa tərəflərini, demək olar ki, unutdum...

Elə bu arada arzuma doğru elə yüyürdüm ki, həmin il həyəcandan ali məktəbə daxil ola bilmədim. Amma elə həmin il Bakı-Mədəni-Maarif Texnikumuna daxil oldum və tezliklə anladım ki, mənim bundan da yüksəkdə təsil almağa gücüm var. Tələbə yoldaşlarımdan o qədər fərqlənirdim ki... Çünki orta məktəbdə imtahan verəndə bileti çəkib hazırlaşmadan birbaşa danışib qiymətimi

alırdım. Texnikumu bitirən il Bakı Dövlət Universitetinə daxil oldum. Doğmalarımın təkə bacım bildi ki, mən ali məktəbə daxil olmuşam. Çox sevindim, amma o qədər çətin tələbə həyatı yaşadım ki...

...Ali məktəbə daxil olan il - 1998-ci ildə anam o dəmir vaqonun içində xərcəng xəstəliyinə tutuldu. Anamı Bakıya gətirdik, bir müddət müalicə olundu, amma artıq iş işdən keçmişdi. Özünün bundan xəbəri yox idi və elə arzularla yaşayırdı ki, qəriblikdə ölmək istəmirdi.

İndi də düşünüb əzab çəkirəm ki, anamı o ölüm quyusunun - dəmir vaqonun içindən gərək vaxtında çıxaraydıq. Baxmayaraq ki, özü buna razı olmurdu... Anam sağ olsaydı, indi Ağdamın Xındırstan kəndində salınmış qəsəbədə nəvələri ilə yaşayardı və öz evinə, elinə daha yaxın olardı...

Tikanların üstü ilə

Hərdən düşünürəm ki, bəlkə həyatın dilini bilsəydim, bu qədər əziyyət çəkməzdim. Amma tikanların üstü ilə addımlamaq sanki alın yazımdı. Həmişə özümdə günah axtarsam da, çəkdiyim əziyyətlərdə başqalarının da payı az olmayıb. Mən qəzetdə də çalışmışam, ixtisasım üzrə M.F.Axundov adına Milli kitabxanada da. O vaxt

kitabxanada indiki pulla cəmi on iki manat əmək haqqı alırdım. Bu mənim heç yol pulumu da ödəmirdi. Həm də onda özümdən kiçik qardaşım və bacımla yataqxanada balaca, yaşayış üçün nəzərdə tutulmayan bir otaqda yaşayırdıq. Düzdü, mən işimlə bərabər bəzi qəzetlərlə əməkdaşlıq edərək az-çox qanorar da alırdım. Amma bu da bizə bəs eləməirdi. O vaxt «Azərbaycan 21-ci əsr» adlı qəzet müəyyən fasilələrdən sonra yenidən nəşrə başladı və mən bu redaksiyaya işləməyə getdim. Çünki əmək haqqı kitabxana ilə müqayisədə yüksək idi, həm də bu mənim sevdiyim iş idi. Amma yenə də istəyirdim ki, kitabxanadakı işimi də itirməyim. Nə qədər çalışsam da çalışdığım «Oxucuya xidmət» şöbəsinin rəhbəri olan Bənövşə xanım – o qadın buna razı olmadı. Çünki yeni işçi götürmək ona daha artıq sərf edirdi. İndiki ağılım olsaydı o vaxtkı direktor Leyla xanıma müraciət edərdim. Artıq olan olmuşdu... Və heç bir il keçməmiş redaksiya bağlandı və mən çox ağır maddi- mənəvi sarsıntılar yaşadım...

Düzdü, çox yerdə işləyə bilərdim, amma Allah məni elə qərribə, utancaq yaradıb ki, özümü rahat hiss etmədiyim, sıxıldığım yerdə işləyə bilmirdim. Ürəyimə yatan işlərin isə ömrü uzun olmurdu. Tutaq ki, ilk müxbir kimi çalışdığım

«Fədai» veteran qəzeti, «Binəqədi», “De Fakto» və.s. Qərarsız və səbirsiz olmasaydım elə «Ədalət» qəzetindən, həmişə qapısı üzümüzə açıq olan «525-ci qəzet»dən ayrılmazdım ki... Əzəldən həyatla mənim istədiklərim tərs - mütənasib oldu, sonra özüm də bu tarazlığı düzəldə bilmədim. Bir dəfə şair Xanəmir dedi ki, sən heç vaxt ürəkdən gülə bilməzsən. Elə indinin özündə də düşünürəm ki, çox düz deyib əziz qardaşım... Bir də uşaqlıqda oxuduğum şeirlərin birindən belə bir beyt qalıb yadımda:

Fərasət özü də bir istedadı
Ancaq istedadda fərasət olmaz...

2001-ci ildə Yazıçılar Birliyinə üzv qəbul olundum. 2004-cü ildə xeyirxah insan, professor, şair Elçin İsgəndərzadə digər gənclər kimi mənim də kitabımı rəhbərlik etdiyi «Vektor» Elm Nəşriyyatında təmənnəsiz olaraq çap etdirdi. Yaxşılığını heç vaxt unutmadığım Elçin müəllimin işıq üzünə çıxardığı «Könlümün sarı simi» adlı bu kitab, böyük şair Musa Yaqub demiş, neçə qəlbın sarı siminə toxunaraq uğurlu oldu.

...Və nəhayət çox sevdiyim şair Çingiz Əlioğlu mənim işsizlik məsələmə bir əncam çəkdi. Artıq Mədəniyyət Nazirliyinin təsis etdiyi

«Yaddaş» qəzetində şöbə redaktoru vəzifəsində çalışırdım. Bundan sonra «Qarabağa aparan yol» adlı qəzetdə də şöbə redaktoru kimi çalışdım. Məni bu işə dəvət edən qəzetin baş redaktoru şair Əli Mahmud yadımda qalan ən xeyirxah, ən nəcib insanlardan biridir. Elə bu qəzetdə bəxtim üzümə güldü və ailə qurdum...

«525-ci qəzet», 24 fevral 2012-ci il

VAQIF BAYATLI ODƏR SEVGİSİ

Bu günün havasındandı,
suyundandı, nədəndirsə, kimi
dindirirsən kimdənsə,
nədənsə narazıdır. Biri
dolanışığından, çörəkpulundan, başqası isə varın-
dövlətin, gəlhağəlin bir az səngidiyindən narazıdır.
Hər kəsin özünə görə narazılığı var. Yazarların da
öz dərdi var bu narazılar arasında. Onların dərdi
daha çoxdu. Nədən ki, cümlə-aləmin də dərmini
onlar çəkir. Vəqif Bayatlı Odər demiş:

Dünyaya baca kimidir şair qələmi,
Baca evin tüstüsünü,
hisini çəkəntək
şair qələmi də çəkər,
çəkər ötürər canından
dünya deyilən
damlar damının dərdlərini.

...Bəs mənim dərdim nədir görəsən?
Dünyadan narazılığım insanlar arasındakı anlaşıma
körpüsünün getdikcə üzülməsi, bir-birimizə inamın
azalmasıdır. Halbuki uca Allah yaratdığı

bəndələrinin bir-birinə qaynayıb-qarışmasını, qəlbi kindən, təkəbbürdən uzaq tutmağı və başqalarına sayğı və sevgi ilə yanaşmağı buyurub. Hərdən bilirsinizmi nə düşünürəm? Deyirəm, hələ dünyanın fani olduğunu bilə-bilə onu qan çanağına çevirən adama əgər sonsuza qədər yaşamaq imkanı verilseydi, dünyada bir daş daş üstündə qalardımı görəsən?

Vaqif Bayatlı Odər adamların nəfsi, dünya malı əlində belə aciz qalmasını seyr etdikcə təəssüflənir. Amma bəzi şairlər kimi dünyanı, adamları qarğıyıb söyməklə, qışqırmaqla oxucunu havasız, dar bir məngənəyə sıxışdırmır. Əksinə, insana sevgi ilə üz tutur və söyləyir: «...Mən əvvəl-axır Sizi Güladama - Göyadamına çevirəcəyəm, giladamlar». Məncə, sənətin, ədəbiyyatın gücü də elə bu sevgidədir. Bundandır ki, şairin 2008-ci ildə çap olunmuş «Yupyumru bir eşq ilə» adlı kitabından sonra yüzlərlə şeir kitabının çap edilməsinə baxmayaraq, bu ilin yekununda da ən maraqlı kitablarla bağlı sorğularda məhz dönə-dönə bu kitabın adı çəkilir. Çünki bu şairin şeirləri torpağa su hopan kimi oxucunun könlünə hopur, qəlbinə dindirir, onu yaşamağa, sevməyə, bir sözlə, İNSAN olmağa çağırır:

Qəmə ancaq qəmtək baxma,
Qəmtək baxanlar yıxılır,
Bir qəm yüzünü yıxır,
Qəm əydikcə üzünü -
Göz yaşı kipriyini,
Kipriyi gözünü yıxır.

Doğrudan da belədir. İnsan gerek dünyanın, olanların, keçənlərin əlində aciz qalmasın. Vaqif müəllimin şeirləri ilahi bir həqiqətdən, haqdan doğulur, ona görə də, özünü doğruldur və heç bir küləkdən, kələkdən yıxılmaq qorxusu olmur.

Kim sevmirsə demək, gülmür,
Sevib gül olmayıb hələ
Bəlkə Allah görmür onu,
Bəlkə, doğulmayıb hələ.

İstərdim ki, hər kəsə Vaqif Bayatlı Odər sevgisindən bir pay düşsün. Bir də niyə axı bizim də onun kimi sevməyə ürəyimiz və məhəbbət dolu gözəl bir dünyamız olmasın? Düşünməyə dəyməzmi, Sizcə?

«525-ci qəzet», 6 fevral, 2010-cu il.

QARABAĞIN XANI

«Xanın oxuduğu
«Qarabağ şikəstəsi» SƏSDə
Qarabağ möcüzəsi idi. Hələ
mən Qarabağ deyilən məkanı
görməmişdim, amma bu
səsdəki seyr yaddaşımda
əbədi bir Qarabağ obrazı
yaratmışdı.... Ruhun şad olsun, Xan əmi!
Qarabağa sevgim sənin səsinə başladı».
Tənqidçi Vaqif Yusifli Xan Şuşinski sənətinin
möhtəşəmliyini, bax, belə ifadə edib. Onun
haqqında ən gözəl sözlər söylənilib, söylənilir və
nə qədər ki, sənət var hələ çox söyləniləcək.

20-ci əsrin ən qüdrətli səsinə malik olan
xanəndələrindən biri Xan Şuşinski 1901-ci ildə
avqustun 20-də səfalı Şuşa şəhərində doğulub.
İbrahim xanın nəticəsi olan xanəndə elə Şuşada da
böyüyüb, boya-başa çatıb. Səsinə, avazına görə
«Xan» titulu qazanmış xanəndə, ədəb-ərkanına
görə məclislərdə, el arasında «Xan əmi» kimi
sayılıb-seçilib. Düşünürəm ki, zamanında xanəndə
ilə ata-oğul kimi doğma münasibətdə olmuş
musiqişünas alim Vəli Məmmədovun xatirələri
nəinki bu gunun, elə sabahın da oxucuları üçün
maraqlı olacaq.

Xanın səsi

Xan əmini ilk dəfə 1942-ci ildə kənddə konsertdə görmüşəm. O, ucaboylu, pəhləvan cüssəli bir kişi idi. Səsi, avazı bir möcüzəydi, sanki . İkinci Dünya müharibəsi zamanı adamlar ruhdan düşməsin deyə, həm ön, həm arxa cəbhədə konsertlər təşkil olunardı. Yaxşı yadımdadı, kənddə, kolxoz sədrinin həyətində böyük bir qaraağac vardı. O ağacın gövdəsindən, budaqlarından lampalar asmışdılar. Hər tərəf işıqlanırdı. Xan çox qüdrətli oxuyurdu. Özü də mikrofonsuz-filansız. Onda mənim cəmi on yaşım vardı. Sonra başa düşdüm ki, o «Rast» muğamını oxuyurmuş. Mən çox xanəndələr görmüşdüm. Amma belə gözəl ifaya hələ rast gəlməmişdim.

Mircəfər Bağirovun qəzəbinə gəldi

1922-ci ildə Xan əmi Bakıya gəlib. Bakının toylarında oxuyub və ad-san qazanıb. Sonra Şuşaya qayıdıb. Qarabağda oxuyub. 1927-ci il olardı. O vaxt Xan əminin oxuduğu qəzəllər içərisində Hüseyn Cavidin də sözləri vardı. M. Bağirov bunu eşidəndən sonra xanəndənin konsertinə gəlir, ikinci sırada əyləşib onu dinləyir, görür ki, düz deyirlər. Elə buna görə də konsertdən sonra X.Şuşinski

Yevlağa yola salırlar. Beləliklə, o bir il repressiya olunur. Onu konsertlərə yaxın buraxmırlar. O vaxt Xanın bir dünyagörmüş qohumu ona kömək edir. S.Vurğunla Ü.Hacıbəyov M.Bağirova deyirlər ki, bəs Xansız işimiz keçmir. M.Bağirov da deyir ki, mən deməmişəm, o tamam oxumasın. Bu söhbətdən sonra xanəndəni Bakıya gətirirlər və ona ev verirlər. 1939-cu ildə Xan artıq Filarmoniyanın solisti olur.

Xan Şuşinski sənətdə novator olub

Xan Şuşinskinin səsi heç kəsin səsinə bənzəmirdi. Düzdür, Hacı Hüsü ondan əvvəl oxuyub. Amma Qurban Primov deyirmiş ki, Hacı Hüsünün səsi Xanın səsinə oxşayır. Halbuki Xan ondan yaşca kiçik idi. Çünki Xan oxumaqda novator olub. Mən deyərdim ki, heç kəs onun səviyyəsində oxuya bilməyib. O, elə bir uca mərtəbədəydi ki, ora başqa xanəndələrin əli çatmırdı. Amma ondan öyrənənlər çox olub.

Mənim babam Qarabağın ən səslili din xadimi olub. O, deyirdi ki, Xanın səsi peyvənddi. Xan oxuyanda səsi çox uzaqlara yayılırmış.

Havalansın Xanın səsi

O, «Rast», «Şur», «Kürdü - Şahnaz», «Mirzə Hüseyn segahı», «Mahur Hindi»ni gözəl oxuyurdu. «Qarabağ şikəstəsi»ni isə bənzərsiz ifa edirdi. Bu səs elə bil öz-özünə havalanırdı, yüksəlirdi. Həm də nə qədər zildən oxusa da üzünün ifadəsi dəyişmir, gərgin görünmürdü. Üzündən təbəssüm əskik olmurdu. Xan Şuşinski 300-dən artıq xalq və türk mahnısı oxuyub. Deyirdi ki, mahnılar muğamların övladıdır. Özünün isə 15-ə qədər mahnısı olub. O vaxt «Şuşanın dağları»nı lentə aldırmaq istəyib. Onda mahnıların sözlərinə nəzarət vardı. Mahnının sözlərini dinləyib deyirlər ki, «Sovet Şuşasının başı dumanlı ola bilməz». Xan da ələcsiz qalıb, mahnının yaşaması xatirinə oxuyub ki, «Şuşanın dağları deyil dumanlı». «Şuşanın dağları» onun öz mahnısıdır. Gözəl də ifa edib. Amma bu gün bəziləri bu gözəl mahnını elə kökə salırlar ki...

Ağır oturub, batman gələrdi

Bütün Qarabağ xanəndələri oxumağa başlayanda Xanın yolu ilə gedib. O, bir məktəb idi, ifaçılar üçün. Ə.Şükürov, Ş.Kürdoğlu,

M.Məmmədov, Y.Məmmədov, Z.Quliyev, elə indi Arif Babayev də bu yolla oxuyur.

Hərdən zarafatla deyərdi ki, məndən qəlyan çəkməyi öyrəndilər, oxumağı yox. Onun özünəməxsus qəlyan çəkməyi də vardı axı.

Xan əmi çox həyalı, abırlı bir kişi idi. Onda bir sənətkar kimi böyük məsuliyyət hissi vardı. Konsertə iki saat əvvəldən gələrdi ki, o mühitə uyğunlaşsın. Toylara gedəndə də ağır oturub, batman gələrdi. O, həm də duzlu-məzəli söhbətlər edərdi. Allah onu cazibəli, gözəl biçimdə yaratmışdı. Ömrünün sonunadək də, ədəb-ərkanını itirmədi.

«Mədəniyyət» qəzeti, 14 avqust 2009-cu il.

GÜNƏŞ DÜNYADAN KÖÇƏRMİ HEÇ?...

...Onun sözü qəlbinin aynası oldu. Ona görə də Nurəngiz kimi doğulsa da Nurəngiz Gün kimi parladı və köçdü dünyadan. Amma Gün dünyadan gedərmidi, İtərmidi heç?

Könüllərdən köçərmidi heç? Çünki gün kimi aydın dili, nəğmə kimi şirinliyi var onun şeirlərinin. Həzindi, kövrəkdi, incə və səmimidi

onun könül pıçıltıları... O, həyatın diqtəsi ilə yaşamaq məcburiyyətində olsa da qəlbinin səsini dinlədi, quşlara yem, qarışqalara qənd verdi, çiçəkləri, böcəkləri əzizlədi, məğrur torağaylara aşiq oldu... Bir udum Vətən havasını tutya kimi əzizlədi. Boş haylardan, haraylardan, saraylardan ...qaçdı. Və özü bir yol olanadək yol getdi...

...Hansı şair daha yaxşı
- Şair doğulubsa hamısı.

Bax, budur qəlbin aynası. Sizcə, bu cür tərtəmiz bir ürəklə hər kəs belə etirafı edərmidi? Xoşbəxtlikdən bir vaxt onunla Gəncə səfərində

olub, onu yaxından müşahidə etmişəm. Hiss etmişəm ki, fikri-xəyalı çox uzaqlardadı. Mən o səfərdə nələrə rast gəlmədim. Amma onun süfrəyə əl uzatdığını belə görmədim. Sanki havayla-suyla dolanırdı. Onun qərribə dünyasından təsirlənmişdim...

...Qəlbində bir xatirə beşiyi yelləyə-yelləyə, ayrılıqlar boyunun biçimi olsa da, sevgisi bitib-tükənmədi. Günəşi salamlayıb, çiçəkləri əzizləyən, əsl gözəlliyi duyan könül zülmətə enərmi heç?

...Anladım,
pişiyin vəfasını,
Anladım,
İgidin cəfasını.
Anladım,
yalançı gəlincikli
yalançı evciyimin
müvəqqəti səfasını.
Çox qərribədir, çox qərribədir...
Yenə soruşun məndən,
Soruşun insanlar,
Soruşun,
gözəl nədir?

...Onun kövrək, incə qəlbi Vətən həsrətli,
Yurdun ağır-acıları ilə bağlı layla və bayatılarla
aşıb-daşırdı:

Təbriz qədim, köhnədir,
Cahanda bir dənədir.
Əllərim həsrət çəkir
Dağı, daşı göynədir.

Torpaq cadar oldu ki!
Yollar qabar oldu ki!
Həsrət nə uzun çəkdi
Ürək qabar oldu ki!

Yurdun başını duman aldıqca onun yanıqlı
qəlbindən bir ah yüksəldi. Və bir gün onun sevgili
məmləkətində elə bir dəhşətli tufan qopdu ki, daşı-
daş üstündə qoymadı, yer-göy qan ağladı, o gecə
qırmızı qar yağdı ürəyimin köz-köz olmuş yarası -
Xocalı şəhərinə. Onun nazik qəlbindən elə bir
üsyən, elə bir hayqırtı qopdu ki... “Xocalı
simfoniyası” yarandı.

Qələmiylə bu “qlobal ah”ın şəklini çəkən,
bəşəriyyət önündəki zülmün Nəhəng pannosunu
yaradan Nurəngiz xanım dünyada müharibə
sözünün lüğətlərdən silinməsinə istədi:

...Əl çəkin, Qırın hərbin belini!
Dağdın təbilini siz onun!
Doğrayın müharibə sözünü,
Sılınız lüğətlərdən
İnsanı düşünün! Ürəksiz Məliklər!
Dünya kələkbazları!
Dü-şü-nün!..
Dünya yalnız sizin deyil!
Düşünün!..
Düşünməyə çox dəyər!..

Sözü ilə könlümüzdən xəbər bilən, qəlbimizi
dindirən və Sözüünü həm də uzaqlara duyurmağı
bacaran Nurəngiz xanım, günəş bu dünyadan
köçərmi heç?

“Ədəbiyyat” qəzeti, 30 yanvar, 2015-ci il.

BOMBOZ BİR GÜNÜN ƏLVANLIĞI...

...Dünyanın darıxdırıcı, bomboz bir günü idi. Dünyadan təcrid olunmuş kimi televiziyanın qarşısında oturdum. Kompyüterdən yazılarım da silinmişdi, narahatlıq içində düşünürdüm. Beləcə, xeyli keçdi, amma televiziya da göstərilənlərdən - nə kimlərinsə ailəsində baş verənlər, nə şoular, nə də sağlamlıq haqqında verilişlər diqqətimi çəkmədi. Nəhayət, ANS televiziyasında Mir Şahinin “Milli Metr” verilişinin məqamı çatdı. Verilişin bu dəfəki qonağı, həm də ilk aşırıq qonağı, “aşırıq” deyəndə adı birinci sırada çəkilən ustad sənətkar - Aşırıq Ədalət idi. Söylədikləri bir tarix, bir qaynaq və bir məktəb olan, sazına, sözünə qiymət qoyan, adı-sanı dünyanın bu başından o başına - ellərə, dillərə yayılan, özü kirayədə yaşayan Aşırıq Ədalət idi bu...

Deyirdi 75 yaşım var, amma, Mir Şahin demiş, məşallah, yaxşı idi, öz diliylə desək, saziydi. Onun sazlı-sözlü sinəsindən qopan şeirlər, söyləmələr sel kimi çağlayırdı. Saatlarla, bəlkə günlərlə danışardı... Bir də deyirdi, heç kəsin sazında çala bilmir, kimsə də onun sazını çala bilməz, şübhəsiz... Onun sazına-sözünə baxdıqca əlinə saz alıb onu hörmətdən salanlar düşdü

yadıma. Əlindəki sazı əyləncəyə çevirən, qaş-göz atan, sinəsini-başını açan, məzmunsuz danışan o idrakı dayazları, ədəbdən uzaq olanları düşündüm...

Aşıq Ədalət nə həyatdan gileyləndi, nə də kimsədən narazılıq etdi. Əksinə, öz millətini, xalqını necə bir təmənnasız məhəbbətlə sevdiyi göz önündə idi. Aşıq Ədalət o qədər maraqlı danışdı ki, bircə kəlmə sözünü buraxmaq istəmərdim. Sanki dər zamanı maraqlı bir mühazirə dinləyirdim. Söylədikləri bir möcüzə, sazı ayrı bir möcüzəydi... Mir Şahinə bu “dərsi” təşkil etdiyinə görə təşəkkür etdim ürəyimdə.

Aşıq deyirdi ki, 5 yaşından əlinə saz alıb, o vaxtlar gözəl səsi də olub. 15 yaşı olanda ona xain əliylə zərbə vurulub. Düşünüb ki, daha bu sənət onluq deyil. Amma nurani bir insan, Dədə Qorqud misallı qoca gecə yuxusuna gələrək ona uğurlu sabahlardan, böyük gələcəkdən xəbər verib. Onun nə bir xüsusi müəllimi olub, nə də bir məktəbi. Amma aşıq ədəbiyyatını, saz sənətini elə gözəl öyrənib ki, özü bir məktəbə çevrilib.

...Bomboz başlanan günüm sona yaxınlaşsa da, artıq rəngi-ruhu özünə gəlmişdi. Bax, əsl sənətkar, gerçək sənət belədir: işığı aləmə yayılır, ətri dünyanı tutur. Əsl sənətkar lap özü kirayədə yaşasa da, Aşıq Ədalət kimi, sazı-sözü könüllərdə saraylar ucaldır...

“525-ci qəzet”, 3 fevral, 2015-ci il

DƏRDİMİN TƏRCÜMANI - XOCALI

...Bu gün (5 fevral 2013-cü il) sərhəd bölgəmizdən iki Vətən oğlunun şəhid olması xəbərini aldım. Dəfələrlə olduğu kimi yenə sözdə «atəşkəs» deyilən bir dövrdə, istər hərbi, istərsə də dinc əhalimizin şəhid olması, yaralanması faktı danılmazdır. Elə yaxın illərdə Ağdamın sərhəd kəndində 11 yaşlı Fariz Bədəlovun ölümünü necə unutmaq olar? Bu, təkcə düşmənlə üz-üzə duran bir ailənin faciəsi deyil. Budurmu «atəşkəs»?...

...Bu gün iki gənc Vətən oğlunun şəhid olması xəbəri yenə ox kimi ürəyimə sancıldı. «Vətən sağ olsun», - deyirik.

...Bu gün adından belə dəhşət yağan fevral ayının bir gününü yaşayırıq. Xocalıda körpələri qanına qəltan edən o vəhşi, nankor «qonşu»nu yenə Allaha tapşırıram. Ağdamda atamı öldürən, sonra Bərdədə dəmir vaqonun içində cavan yaşında anamı çərlədib öldürən o yağını yenə Allaha tapşırıram.

...Bu gün fevral ayının içində yaddaşım dillənir sanki. Ağdamın Qiyaslı kəndində qonşu həyətdən xanəndə Şahmalı Kürdoğlunun səsi gəlir qulağıma. Amma çox çəkmir ki, qucağında al qanına bələnmiş balaca Şahmalı, özünü küçəyə atan xanəndənin həyat yoldaşının tükürpədən naləsini eşidirəm. Xanəndə azyaşlı oğlu ilə şəhid oldu gözümüzün önündə...

...Həmin gün evimizin üzərindən neçə mərmə keçmişdi görəsən? Mərmə dedim, yadıma nə düşdü? Bir dəfə evdə üzərində açarı hazır qurulmuş qumbaranı bilmədən əlimə götürmüşdüm. Elə bildim, indi əlimdə partlayacaq. Yərə qoysam da partlayacaq, düşünmüşdüm... Qonşuluqda 13 yaşında üç bacının bir qardaşı qumbara ilə oynayanda parça-parça olmamışdımı? Uşaqlarımız müharibə havasına mərmilərlə oynayanda, böyüklərimiz hər an ölüm-dirim savaşıyla çarpışırdı. Kənddə, demək olar ki, hər gün ölən və yaralananların xəbərini alırdıq, ya da bunun şahidi olur, gözlərmizlə görürdük.

...Bu gün qonşumuz döyüşçü Arifin heç vaxt unutmadığım səsi gəlir qulağıma. Bir dəfə anamın yanından Bakıya gələndə vaqonda onu anasıyla birgə gördüm. Yaralı idi, qospitala gəlirdi. Yaraları elə göynədirdi ki, inildəyirdi. Elə bil, ağı deyirdi qanı hopmuş Vətən torpağına...

... Adam belə əzabları yaşayanda, onu qanında-canında hiss edəndə unudur həyatda çox duyğusallığı, sentimentallığı. Sızıldamaqdan zəhləsi gedir, elə hayqırmaq istəyir ki, düşmənin bağı çatlasın...

...Kiçik qardaşım müharibənin o qızğın çağlarında hərbi xidmətdə idi. Döyüş vaxtı duman çəkildə bir də yoldaşları ilə görür ki, düşmən əhatəsinə düşüblər. Ayağından və qolundan yaralanır. Uzağa getməyə ürəyi gəlməyən, dəmir vaqonun içinə sığınıb oradan Yurdun havasını alan anam xəbəri eşidəndə çaşır. Soruşur ki, ayaq üstə dura bilirmi? Bundan əvvəl böyük oğlu da yaralanmışdı axı...

...Bu gün müharibədə əlil olan qardaşım doğma Ağdamda kirayə ev tutub yaşayır. Çünki Ergidə salınmış qəsəbənin yolları da könlümüz kimi cadar-cadardı...

...Hərdən başımıza gələnləri düşünəndə o fikrə gəlirəm ki, bizim çəkdiklərimiz Xocalı faciəsinin yanında nədir ki...Atamın şəhid olması məni o körpələrə verilən işgəncələr qədər yandırmadı heç. Məndən böyük bacılarımdan biri deyir ki, Xocalı müsibətinin baş verdiyi gecənin səhəri qırmızı qar yağdığını gözlərimlə görmüşəm. Düzü, təəccüblənsəm də, inandım...

...Fəqət bu fevral ayında içimizdən və çölümüzdən bizi vurmağa həmişə hazır olan düşmənlərin önündə Azərbaycanımız unudulmaz, möhtəşəm bir tarixə imza atdı. İLK MİLLİ PEYKİMİZ orbitə buraxıldı. 11 dünya ölkəsindən biri kimi qürur günümüzün sevincini də yaşadıq.

...Bu fevral ayında dərdimin tərcümanı olan - XOCALI adına yazılmış bu qanlı şeirimizin də çap olunmasını istədim. Qoy dərdimiz təzələnsin deyə. Daşına-qayasına, havasına-suyuna «Qarabağ şikəstəsi» hopan yurdumuzda düşmənin balasına layla çalınmasına dözmək olarmı?

...Bu gün bu qanlı fevral ayında uşaqların üzünə baxıram. Xocalıda qanına qəltan edilmiş körpələri düşünürəm. Bəs Siz necə?...

XOCALI

Ağappaq qar üstünə
Qanı çilənmiş balam.
Gün görməmiş gözləri,
Aman... tökülmüş balam.

Anası saçlarından
Göydən asılı qalmış.
Atası «Vətən», - deyə
Düz ağzından atılmış.

Babası - buz heykəli
Torpaq üstə yığılmış.
Nənəsi havalanıb
Dili - ağzı tutulmuş.

Bacısı, qardaşları
Qıyma-qıyma doğranmış.
Utansın belə dünya
Zülmü artıq ağ olmuş.

Bir oba - bir məzarlıq
Bütün nəsil qırılmış.
«UNUTQANIQ» deməkdən -
Daha dilim yorulmuş.

Biz unutqan olsaq da
Tarix bunu unutmaz.
Türkün əzəl düşməni -
Türkə heç vaxt dost olmaz.
Türkə heç vaxt dost olmaz.

«525-ci qəzet», 26 fevral, 2013-cü il.

ADAM VAR...

...Adam var, sanki bircə kəlmə xoş sözdü. Sözlə yaşayar, ağrılarını sözlə ovudar. Sözlə ağlayar, Sözlə gülər, Sözlə dincələr. Hərdən o ilahi Sözdən könlü elə işıqlanar unudar qaranlığı, Işığa dönər büsbütün, Söz işığa çevrilər, ətrafa yayılar. Kiminsə o işıqdan üzü gülər, kimsə gözlərini qapayar. Amma Sözü işığı bitməz, tükənməz....

Adam var, nifrətdi başdan ayağa. Yaddaşında ancaq qaranlıqlar yatar, zülmət oyanar... Vaqif Bayatlı Odər deyir ki, mənim yaddaşım zibillik qutusu deyil. Doğrudan da, yaddaşını çirkin, eybəcər hisslərə qərq edəndə adam dönüb olur nifrətin köləsi. Hara getsə, nəyi görsə, ən parlaq işıqda belə, bu əsarətdən qurtula bilmir. Bu qəlb xəstəliyindən ömürlük əziyyət çəkir. Işıqsız, sevgisiz məhv olub gedir. Yoxa çıxır tüstü kimi...

Adam var, xəbis olar. Bu da nifrətdən doğar. Hər şeyi qara görər. Özündən başqa kimsəni sevməz. Başqasının uğurunu görəndə gözlərində solğun bir işıq görünər və tez qapayar gözlərini. Dilindən od saçır. Kimi bu acı dildən yaralanar, kimi ötüb keçər gülə-gülə. Mənim müəllimim Vaqif Bayatlı Odər kimi...

Adam var, yaddaşı olmaz. Düşünməz ki, bu atadı, anadı, hörmətini saxlamaq lazımdı. Bu

qardaşdı, bacıdı, onu candan sevəndi. Bu ana torpaqdı -Vətəndi, qədrini bilməli idi. Bu dünyadı, dünya bizim evimizdi... Hamıdan şübhələnər, veyil-veyil gəzər, bir işin qulpundan yapışmaz. Övladı üçün belə çalışmaz. Amma hər şeyin yaxşısını istəyər. Kiminsə qarşısında boyun əyib, bel bükmək sanki onun həyat tərzinə çevrilər. Çalışmaqdan söz düşəndə oddan don geyər...

Adam var, parıltını sevər, elə bilər gözəllik aşiqidi. Amma qəlbi gözəl olanı anlamaz... Dünyaya bağlanır büsbütün. Onu yaradanı dərk etmər. Ona görə qəlbi aram olmaz. Dosta tapınar, mənasız uydurmalara aldanar, ucuz şöhrətə yüyürər. Cavanlıqda ölümə gülər, qocalanda qorxudan tir-tir əsər...

Adam da var, könül taxtında bir ilahi sevgi bərqərar olar. Hər sabah açılınca gülümsəyər. Çətin anlarda Allaha tutar üzünü. Vəfasız adamlardan sədəqə kimi ümid dilənməz. Allah xatirinə çox şeyə səbr edər, nəfsinin əsiri olmaz, xırdalanmaz, ucuz sevgilərin, dünya nemətlərinin qurbanı olmaz. Qəlbinə qaranlıq çökəndə göyüzünə boylanar, ürəyi böyüyər, ilahi sevgidən gözləri yaşarar, içində xoşbəxt olar kimsə duymadan. Həmişə mübariz olar, yolundan dönməz. Özüylə bərabər başqalarına da dua edər, bütün körpələrə, yetimlərə, yaşı ötmüş qızlara, kimsəsizlərə...

Adam var, qəliz olar - özü də, yazdıqları da.
Həmişə başqalarından gileylənər, haqsızlıqdan
danışar. Özü haqq-ədalət bilməz. Kimdə desən eyib
axtarar; özünə sərf edənlərdən savayı.

Adam var, düşünməz. Hər deyilənə inanar,
heç nəyi ağlının süzgəcindən keçirməz. Ömür
keçər, saç ağrar, diz qatlanar. Adam elə ərköyün
uşaq kimi dediyini deyib durar, bəzəkli konfetlərə
aldanar ... Səbirsiz, xəbərçi olar. Ara vurur, qan
salar, günah işlər görər. Amma özünü mələk
sanar...

Adam var, təpədən-dırnağa təkəbbür olar, işıq
dilini anlamaz, çiçək dilini qanmaz. Söz ona
çatmaz, hansı dildə danışsan- danış, SÖZ ona kar
etməz, adam dilini anlamaz. Axırı, cana doyarsan,
dabanına tüpürüb elə qaçmaq istəyərsən ki, bir də o
qara tüstü sənə tuş olmasın. Amma mühitdən hara
qaçacaqsan ki...

Adam var, parıltı böcəyi kimi həmişə
«mənəm-mənəm» deyər. Adam da var işıq dolu
könlü ilə kölgə kimi dolaşar yer üzündə. Utanar,
sıxılar, narahat olar, özünü bir heç sanar. Ariflər
yanında qiymətli, nadanlar yanında dəyərsiz olar.

Adam varı- varidatı olar, amma üzündə
xoşbəxt bir təbəssümü olmaz. Həmişə qəzəbli,
kinli, narahat gəzər...

Adam da var, kasıb donunda sanki günəşin bir zərrəsi. Üzündən sevinc, gözündən gülüş dərmək olar...

Adam var, sözü ilə əməli uyğun gəlməz. Sözdə sadəlikdən dəm vurur. Amma adi bir məqamda elə bir təkəbbür nümayiş etdirər «heyran» olarsan və onu tanıyarsan. Günahını boynuna almaqda çox aciz olar, sanki heç vaxt səhv etməyib...

Adam var, əlinin duzu olmaz. Ən yaxın qonşusu belə onun dəyərini anlamaz. Xeyirxah qəlbi ilə saysız nankorlugin şahidi olsa da, bunu tale kimi qəbul edir. Yenə yaxşılığından əl götürməz, adamdan üzü dönməz. Allah xatirinə keçər. Keçər başqasına əl uzadar, o da anlamasa, o birisinə qayğı göstərir. Getdiyi yolundan döndərə bilməz kimsə...

Adam var, başqalarını özündən artıq düşünər. Dünyada könül sevindirməkdən başqa şey bilməz. Həmişə adamları düşünər, ona zülm edən adamları... Bağışlamağı bacarar, «köhnə palan içi tökən»ləri, yəni kinli adamları sevməz. Unudulmuş adamları düşünər, onları axtarıb tapmağa çalışır, onları sevir. Salamı təkəbbürlə alana yox, ehtiyacı olana verməyi üstün tutar, çiçəyi ömründə hədiyyə almayanlara bağışlamağı daha münasib bilir. Təkbəbbürlü adamlardan uzaq qaçar, sadə, kasıb,

kimsəsiz adamlara dost olar. Yağışı, küləyi, günəşi,
qarı, buludları sevər, göyüzünün min bir rəngindən,
ənginliyindən vəcdə gələr, göyüzünə aşiq olar...

Adam var,...

«ADAM ÖLƏR, ÇOX AĞLAMA»

*...Əməkdar İncəsənət xadimi, şair Ağalar
Mirzə ölümdən belə yazmışdı...*

... Novruz günlərində,
hər çərşənbədə onun milli-
mənəvi yaddaşımızdan dürlü-
dürlü söyləmələrini,
inanmıram ki, tamaşaçılar
unutsun. Sanki səsində də
milli bir çalar vardı Ağalar
Mirzənin...

Ziyalı insan

«Gəlimli-gedimli dünya, bir ucu ölümlü dünya», «Dünya bir pəncərədir, hər gələn baxar gedər» və daha neçə belə kəlamlar söyləyib dünyagörmüşlərimiz... Dünyanın pəncərəsindən baxıb doymayan, ömrünün kamillik yaşında kimsənin gözləmədiyi bir halda qəflətən ona əlvida deyən şair Ağalar Mirzə haqqında söz demək mənim üçün o qədər də asan deyil; Ağalar müəllim mənim üçün doğma bir insan olub. Adam hər adama yovuşa bilmir. Görürsən, qohum- qardaş arasında bəzən özünü yalnız hiss edirsən. Deməli,

doğmalığ təkcə əqrəba olmaqla deyil, həm də insanı duymaqla, dəyərləndirməklə ölçülür. O, vəfalı dost, qardaş kimi idi. Sağlığında yazılar da yazmışdım ondan. Ağır, ləngərli səsi ilə səliqəli, həm də çox maraqlı danışdı. Ciddi idi, ancaq soyuqqanlı deyildi, adamın ürəyindən xəbər bilirdi, onun yanında özünü rahat, yüngül hiss edirdin. Təbiətindəki sadəlik, adilik sanki qarşısındakına da sirayət edirdi. Fərqli idi, ətrafına işıq ötürə bilirdisə, deməli, əsl ziyalı idi. Bir dəfə çəkiliş zamanı təpədən sürüşərək ayağı zədələnmişdi. O vəziyyətdə də yurdundan didərgin düşmüş gənc bir şairin kitabının təqdimatına gəlməyi unutmamışdı. Özünün də son illərdə etiraf etdiyi kimi, mühafizəkar insan idi. Dostu, yoldaşı, ona ürək qızdıranı darda qoymazdı... Baxmayaraq ki, özü çox vəfasızlıqlar görmüşdü. Onu bir bayram günü və ya doğum günündə adi bir telefon zəngi ilə təbrik edəndə sevinirdi; xatırlandığı üçün. Bir yandan da təəccüblənirdi. Nədən ki, bəzəyib-düzəyib efirə çıxardığı və həmin ərəfədə səmimi görünən çox yaşlı-başlı adamlar bu adi bir telefon zəngini və ya kiçik bir diqqəti unudurdular. Həyatında həm maddi, həm mənəvi çətinliklər, boşluqlar yaşasa da, gözü-könlü tox, daxilən narahat olsa belə, sanki dünyadan doymuş, arxayın bir adam təsiri bağışlayırdı.

Ölümündən xəbərsiz

...Ölümündən xəbərsiz idim. Novruz bayramında onu təbrik etmək üçün evinə zəng elədim. Telefondan oğlunun səsini elə özününkü bilib, şən bir səslə «Salam, Ağalar müəllim», - dedim. Amma cavabında, “- Ağalar müəllim deyil, Ağalar müəllim rəhmətə gedib”, - sözlərindən elə çaşdım ki, nə deyəcəyimi bilmədim. «Doğrudan?» deyə, sualla yəqin ki, kobudluq elədim. Üzr istəyib, dəstəyi yerə qoydum, ancaq eşitdiyim gözlənilməz xəbərdən xeyli özümə gələ bilmədim. Bayram günləri olsa da, daha dostları təbrik etməyə ürəyim gəlmədi. Şeirlərinə bir də baxdım və başa düşdüm ki, Ağalar müəllim sanki bu kədəri görürmüş və onu bir təbəssümə bağlamaq istəyib.

Adam ölər, çox ağlama,
Adamın işi ölməkdi.
Ölüb o dünyaya dəyib,
Təzədən yenə gəlməkdi.

Daşları yarıb başıyla,
Qardaş olub baş daşıyla,
Qardaşıyla göz yaşıyla
Hiçqırıb yenə gülməkdi.

Professor Nizaməddin Şəmsizadə Ağalar Mirzənin şeirlərindəki ölüm obrazının oxucunu pessimist ruha kökləmədiyini, əksinə onu yaşayıb-yaratmağa ruhlandıran bir fiqur olduğunu qeyd edir.

«Ağalar Mirzə incə ruhlu, təkrarsız bir şairdir. Onun poeziyasının əsasında folklor üslubu, tarixi yaddaş dayanır». Düşünürəm ki, şair Tofiq Nurəlinin bu qənaəti onun zəngin yaradıcılıq yolundan xəbər verir.

Şair ömrü - uzun bir yol

Ağalar Mirzə 1954-cü il dekabrın 25-də Şabran şəhərində, sadə bir ailədə anadan olub. Azərbaycan Dövlət Universitetinin Jurnalistika fakültəsini bitirib. Azərbaycan Dövlət Televiziya və Radio Verilişləri Komitəsində radionun incəsənət və radio teatrı şöbəsində əvvəlcə kiçik redaktor, sonra böyük redaktor vəzifələrində çalışıb. Sonra televiziyanın ədəbiyyat və xalq yaradıcılığı redaksiyasında kiçik redaktordan şöbə müdiri vəzifəsində yüksəlib. Daha sonra isə ədəbi-dram verilişləri baş redaksiyasının baş redaktorunun müavini, sonra xalq yaradıcılığı

redaksiyasının baş redaktoru vəzifələrində çalışıb. Şifahi xalq yaradıcılığına dair müxtəlif televiziya verilişlərinin, o cümlədən «Ustadnamə», «Dastan» proqramlarının müəllifi olub. Ağalar Mirzə elmi yaradıcılıqla da ardıcıl məşğul olub. «Xaltanlı Tağının yaradıcılıq yolu» mövzusunda dissertasiya müdafiə edərək, filologiya elmləri namizədi alimlik dərəcəsi alıb. Onun bir sıra qiymətli əsərləri var ki, yəqin ki, zaman keçdikcə öz qiymətini daha artıq ifadə edəcək. «Bayramlar, adətlər, ənənələr» adlı etnoqrafik oçerklərdən ibarət «Bulaq», «Novruz töhfələri», «Mən baxdığım pəncərə» və.s kimi kitablarda xalqımızın milli-mənəvi yaddaşı əks olunub.

Bir etirafında söyləyir ki, həyatında ən uğursuz günü qızının xəstələndiyi gün, ən xoşbəxt gün isə «Əməkdar incəsənət xadimi» fəxri adına layiq görüldüyü gün olub. Elə bilirəm ki, onun bu sevinci çəkdiyi zəhmətlə, min bir əziyyəti ilə bağlıdır. Ömür-gün yoldaşı Gülşən xanım söyləyir ki, o, ailədən çox işə can yandırır. Ağalar müəllim yəqin elə buna görə son vaxtlarında bundan sonra ailəsinə daha artıq diqqət yetirmək istədiyini söyləmişdi. Ancaq macal tapmadı...

Arzunuz çin olar

...Nə yaxşı ki, var hələ
Ölümə qiymət qoyan,
Dur gedək üzüsulu,
Yatmağa...
Tez ol, oyan!

söyləyən şair, «50 yaşın işığı» adlı yazısında deyir ki, yaşadığımız bizim taleyimizdir. Alınımıza yazılan yazıdır, yaddaşlara köçən yaxşı-pis xatirədir. Onu nə iləsə insanların yaddaşından silmək olmaz. Hamıya yaxşılıq etməyin mümkün olmadığı dünyada ideal adamdan söhbət gedə bilməz. Arzum budur ki, yaxşılığım tərəzinin ağır gözü olsun.

Dünya işığından məhrum olan Şakir kimi neçə imkansız, arxasız istedadı arayıb-axtarıb əsərlərini işığa çıxaran Ağalar müəllim, şahidi olduğum üçün hər kəsdən çox mən buna inanıram. İnşallah, arzunuz çin olar!...

...Bü günlərdə yenə də Ağalar müəllimin həyat yoldaşı Gülşən xanımla telefonla hal-əhval tutdum. Sözüün düzü budur ki, Gülşən xanım, dağ kimi ömür-gün yoldaşının itkisinin ağırlığı azmış kimi, bir yandan da onun adına diqqətsizlikdən çox

təsirlənir. Elə bil, heç belə bir adam olmayıb.
Demə, televiziya vəfasız olurmuş.
Doğrudanmı belədir?

«Bütöv Azərbaycan» qəzeti, 25 dekabr, 2009-ci il.

ONUN “EDAM” HEKAYƏSİ...

Sevinc Nuruqızının doğum gününə

...Sevinc Nuruqızını
“Pərvanə” ədəbi məclisindən
tanıyıram. Sonra
“Mədəniyyət” qəzetində
onunla daha yaxından
ünsiyyətdə oldum. Qəzetin bir
əməkdaşı qonorarı ilə həmişə
tort alıb redaksiyaya gətirəndə
Sevinc məni də unutmazdı.
Onda mən başqa redaksiyada
onunla eyni mərtəbədə çalışırdım. Heç yadımdan
çıxmaz. Bir dəfə “Novruz” bayramında evində
bişirdiyi şirniyyatdan mənə bir sumka bağlayıb
gətirməyi. O, təkcə mənə qayğı göstərmirdi. Bəlkə
heç tanımadığı birinə də diqqətini əsirgəmirdi.
Uşaq evlərinə gedib öz əlləri ilə körpələrə qulluq
edən Sevinc Nuruqızını Allah başqa cür yaradıb.
Onu gözümdə ucaldan ibadəti ilə yanaşı, həm də
xeyir əməlləri olub.

Bu yaxınlarda Azad Azərbaycan
Televiziyasında yayımlanan “Zərif qəhrəman” adlı
verilişdə o, öz həyat hekayəti ilə də tamaşaçı
diqqətini cəlb elədi. Əvvəllər uşaqları, yaxınları

üçün sadə nağıllar, şeirlər yazan Sevinc bilməzdi ki, bir gün 40- dan artıq kitabın müəllifi, müsabiqələr qalibi kimi sayılıb-seçilən bir müəllifə çevriləcək. Bu verilişdən sonra neçə xanım zəng edib, onunla görüşmək, dərd-sərini bölüşmək istəyib.

Allah ondan heç nəyi əsirgəməyib. İstedad, gözəl davranış, səbr, ağıl, sevgi... Onun başqaları üçün necə çırpındığının indi də şahidiyəm, amma bilirəm ki, onun elədiklərinin çoxundan xəbərim yoxdu. Ondan ki, bunları dilinə gətirməz.

Bu il onun üçün çox uğurla başladı. Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin “Qızıl kəlmə” ədəbi müsabiqəsində “Qədim Bakıya səyahət” kitabına görə nominant oldu. Sonra Türkiyənin Azərbaycandakı səfirliyinin AYB ilə birgə keçirdiyi “Çanaqqala -100” adlı müsabiqədə şeir nominasiyası üzrə “Çanaqqala keçilməz” adlı poemasına görə 1-ci yerə layiq görüldü. Və bir də onun “Ədəbi azadlıq” müsabiqəsində 2-ci yeri tutan “Edam” hekayəsi... Bu hekayə mənə elə təsir etdi ki, neyləsəm dəmir borunun içərisində həyəcandan çırpınan, körpə ürəkləri şan-şan edilən Qarabağ uşaqlarını unuda bilmirəm. İndi bu sətirləri yazanda da ürəyim elə çırpınır ki... Ağlamaq nədir ki, dəhşətdən donuram, müsibətdən darmadağın oluram. Düşünürəm ki, bu adi sözlə

ifadə olunmayan dərd, bu qan, günahsız körpələrin
ahı yerdə qalmamalı. İnsan insana belə zülm
edərmi, Allah?!

...Deyirəm, Sevinc, sən bu dəhşəti necə yaza
bilirsən ki, ürəyin dayanmır, necə ölüb-dirilə
bilirsən axı?... Deyir, heç özüm də bilmirəm mən
bu hekayəni necə yazmışam. Müəllif yazdığını
yaşayır axı...

...Vətən, Qaraqayam,
Bu gün sənə hayanam.
Bu boyda müsibətə
Çətin duram, dayanam.

Onun “Xocalı” poemasını oxuyanda Sevincin
Qarabağın hər daşına, qayasına necə bələd
olduğuna və yurdun hər qarışına sonsuz sevgisinə
şahid oldum.

Gördüyünüz kimi, mən onun adı çəkildə
həmişə birinci söylənilən “uşaq yazıçısı” sözünü
hələ qeyd eləmədim. Ondan ki, digər oxucuları
kimi, mən də onun təkcə uşaqlar üçün deyil, həm
də bütün oxucular üçün necə dəyərli əsərlərin
müəllifi olduğunun şahidi oldum.

22 iyul Milli Mətbuat Günü, həm də jurnalist,
yazıçı Sevinc Nuruqızının doğum günüdür. Ona

bütün oxucuları adından can sağlığı, həmişə
zirvələrdə olmağı arzulayıram!

“Kaspi” qəzeti, 25-27 iyul, 2015-ci il

«ZƏRİF QƏHRƏMAN» VƏ YAXUD XOŞBƏXTLİK GÖYDƏN DÜŞMÜR...

...Dünya gözəllik yarış
Ağız, burun, göz dəyişir.
Qəlbə bir naxış vurulmur
Gövdə, qarın, üz dəyişir.

Dərisinə balı çəkib,
Sonra südlə çimən adam.
Gözlərinin nuru hanı,
Heç kimi sevməyən
adam?

Min cürə dona girsə də,
Yenə dəyişmir baxışı.
Bu günün «mələk»lərini
Yaxşı tanıyıram, yaxşı...

...Beləcə, «gözəllik yarış»na çıxdığımız bir vaxtda
qadın dünyasına ayrıca rəng qatan bir veriliş
izləyirəm nə vaxdı... Azad Azərbaycan
Televiziyasında hər şənbə efirə gedən bu veriliş
«Zərif qəhrəman» adlanır. Adından da göründüyü
kimi verilişin qəhrəmanları bizim incə, zərif
xanımlarıımızdı. Bu xanımların hər birinin

söhbətindən, sözündən həmişə yadımda nəse qalır... Sonuncu dəfə izlədiyim proqramdan sonra əlimə qələm alıb, düşüncələrimi Sizinlə də bölüşmək ehtiyacı hiss elədim.

... Bu dəfə də verilişin üç zərif qəhrəmanı öz fikirləri ilə diqqətimi çəkdi. Hər üç xanım haqqında danışib verilişi təkrar etmək niyyətim yoxdu.

Bunları söyləməkdə məqsədim başqadı... Məsələn, bu xanım uşaqlıqdan hüquqşünas olmaq istəyib, ancaq ailənin təkidi ilə başqa sahəyə üz tutmalı olub. Sonra ailə qurub, övladlarının, isti ocağının qayğısını çəkib. Amma içindəki istək onu tərk etməyib. Odur ki, bu dəfə istədiyi təhsili alıb və illərlə arzusuna çatmaq eşqi ilə yanıb-tutuşub.

Nəhayət, qızını da köçürəndən sonra işə qəbul olunub və uğurlar qazanıb. Demək, nəyisə ürəkdən arzulayıb və bütün varlığıyla ona can atarsansa uğur səninlə olacaq. Sevdinin işinlə məşğul olub həm də, ailəni qoruyub saxlamaq xoşbəxtlikdi...

İkinci qəhrəman isə başqa bir aləmdi. Verilişin aparıcısı Fatma xanım deyir ki, əgər bu qollar kiməsə açılmayacaqsa, ayaqlar bir xeyir üçün yüyürməyəcəksə onda onlar nəyə gərəkdir?

Gülzarə xanım isə əlil arabasında olsa da dünyaya, həyata qucaq açır, insanlara sevinc bağışlayır... O, özünü qüsurlu saymır, onun aləmində qüsür mənəvi korluqdu, fiziki imkansızlıq yox... Onda o

qədər həyat eşqi var ki, bu sevgini paylaşmağa çalışır və özü kimi insanlara nəsə etmək üçün bir təşkilat yaradır. Gülnarə xanım üzünü güldürdüüyü insanlara baxınca özünü xoşbəxt hesab edir. Deyir, adam gərək adi şeylərdən dünyadan küsməsin, yaxşı nəzərlə baxsın olanlara. Mütaliəni sevən, həyatı dərk edən və özü də ona bir mənə verməyə çalışan bu xanımın söylədikləri yəqin uzun müddət mənim kimi çox tamaşaçının yaddaşından silinməyəcək...

Verilişin növbəti qəhrəmanı Əməkdar artist Gülistan Əliyevanın həyat hekayətini eşitsəm də bu qədər bilmirdim. Sevib-seçdiyi ömür-gün yoldaşı Qarabağ müharibəsində şəhid olub və o körpə balası ilə nələr... nələr yaşayıb... Amma həyat yoldaşının yerinə sonra heç kəsi qoya bilməyib. Bu gün özünə xoşbəxt deyən müğənninin onun kimi xanımlara «bəxtəvərlik təcəssümü» kimi baxanlara söylədiklərindən belə nəticəyə gəlmək olur ki, xoşbəxtlik göydən düşmür...

Verilişin aparıcısı Fatma Bağirova deyir ki, bəzən üzləşdiyimiz çətinliklər həyatda bizə təkan verir. Bizi gücləndirir və uğura aparır. Ona görə də özünüzün dəyərini bilin və unutmayın ki, həyat insana bir dəfə verilir, xanımlar!

“Qarabağa aparan yol” qəzeti, 15 may, 2015-ci il

“ULDUZ”UN HİCRAN ADLI ULDUZU

...Onun imzasını illərdi tanıyıram. 2004-cü ildə çıxan və yeganə kitabı olan “Yaşıl eskiz”lə bağlı yazı da yazmışdım. Hicran Hüseynovanın pritçaları, hekayələri, şeirləri və müxtəlif tipli yazıları qısa, konkret, fərqli olmaqla, həm də düşündürücüdür. Onun baş qəhrəmanı çox vaxt istedadlı, mənən zəngin olsa da cəmiyyətdə tənhadı. Çünki o, xorda oxuya bilmir...

Hicran kosmopolit insandı. Düşünür ki, dünya bizim evimizdi. Amma bu böyük evimizin işığını söndürməyə çalışır qəlbi kor olanlar... Tanıdığım yeganə müəllifdi ki, kitabı “Allahın adıyla” açılır. O, insanları çox sevir və onun münasibəti təmənnasızdı. Dəyərmə, dəyməzmi kimi sualları özünə vermir. Ondan ki, belə doğulub, yaxşılıqdan zövq alır. Elə buna görə də qəlbimdə ayrıca yeri var bu müəllifin...

Vəfası, zəhməti, cəfası ilə 15 ildir ki, “Ulduz” jurnalının ulduzuna çevrilib Hicran. Hələ tələbə olarkən ondan gələcək arzusunu soruşanda

əksəriyyət televiziyaya maraqlı olsa da o, “Ulduz” jurnalının adını çəkib. Nədən, niyə, deyir, heç özüm də bilmirəm. Elə tale də onu “Ulduz”una qovuşdurub.

Həmişə düşünürəm ki, nədən bu cür yazıları olan belə istedadlı müəllif qəzetlərdə, saytlarda, müxtəlif mətbuatda tez-tez çıxış etmir. Deyir, illərdi ki, özünü bir ana kimi arxa plana çəkib, uşaqlarına, necə deyirlər, həyat dərsi keçir. “Hərdən mənə deyirlər ki, tənbeləm, amma küçədə, avtobusda, dayanacaqda... belə uşaqlara nəşə öyrətməyə çalışıram. Onlara məktəbdə tədris edilməyən mahnıları öyrətmişəm, folkloru sevdirmişəm. Çalışmışam ki, onlar həyatı başa düşsünlər, ziyalı kimi yetişsinlər. Belə də tənbel insan olarmı?...” Heç belə cavabı da kimsədən eşitməmişdim. Zəhmətin əlində qalmasını, deyirəm. Xanımlar özünü arxa planda görmək istəmir axı, özü də belə istedadlı biri ola... Görünür, Hicran Hüseynova qəhrəmanı kimi adət edib yoxluq üstə saray ucaltmağa. “Adam olduğu yeri bəzəyir, yer adamı bəzəmir”, demə, əbəs yerə söyləmiş bunu...

O, oxucu gözünü yağır etməsə də tanınmış və sevilən müəllifdi. Adı həssas oxucuya çox doğmadı. Vaxt olub ki, onun bircə yazısına görə “Ulduz” jurnalını aldığımı sevinmişəm. O qədər

yazılar, cild-cild kitablar var ki, içində bircə mənə tapa bilmirsən.

Bu yaxınlarda onun “Qaçqınçılıq” adlı hekayəsini oxudum. “...Belə söz yoxdu leksikonumuzda – qaçqınçılıq. Amma, deyəsən, var, Elmira xala yaradıb. Hər bir insan uzun ömrü boyu nəsə yaradır axı... Qəribəydi, o, qaçqınçılıqdan elə maraqla danışır ki... Çoxlarından çox hörmət gördüm...” və

“Bəzən də adamlar qarşısındakının zəifləyəcəyi vaxtı gözləyir, məhz təsəlli vermək anında səxavətli, hörmətçil olurlar”. Amma

“...Asvalt əzmişdi sısqa cücərtilər, həyat əzmişdi Elmira xalanı. Sısqa cücərtilər başını dikəldib gülürdü günəşə, eynən Elmira xala həyata-qaçqınçılığa gülən kimi...”

Yurdundan-evindən didərgin düşən, uşağı əlil arabasında, həkimə verməyə pul tapmayan ananı kimsə belə təsvir etmişdimi? O, həyatın real anını özünəməxsus şəkildə, incəliklə qələmə alır. Yazılarını kobud sözlərlə, uzun-uzadı eybəcər bənzətmələrlə yükləmir. Onun əsərlərinə boğazdan yuxarı sevgi, pafos, mənasız qışqırtı yaddı. Ona görə də oxucunu tutub saxlayır, onun qəlbini dindirir və ən əsası düşündürür...

Doğum günün mübarək olsun, ”Ulduz”un parlaq ulduzu, sevimli müəllif! Gözlərinin nuru,

qəlbinin sözü və bir də özünü fəda etdiyin
balalarınla xoşbəxt olasan...

“ULDUZ” jurnalı, noyabr, 2015-ci il

“BAŞINDA KEPKASI, QOLTUĞUNDA PAPKASI...”

...Kəndimizdə bir qız vardı; qarayanız, suyuşirin, ağıllı, kamallı. Əksər kənd qızları kimi ailəsi ona da ali təhsil almağa icazə verməmişdi. Amma işlədiyi sovxozda biliyinə, bacarığına görə onu briqadir təyin etmişdilər. Bu ağır təbiətli, ədəb-ərkanlı qız el-obanın da sevimlisi idi. Elə bil böyük bir ailənin qız yox, oğul övladıydı. Çünki oğuldan çox canı yanırdı ailəyə, ata-anaya dayaq olurdu. Bu qız həmişə bir söz söyləyərdi, deyərdi ki, mən elə oğlana ərə gedəcəm ki, oxumuş olsun və bunu belə məzəli şəkildə ifadə edirdi; elə oğlan ki, qoltuğunda papkası, başında kepkası olsun. Onu sevənlərin arasında oxumuşları da vardı. Amma deyirlər, armudun yaxşısı ayıya qismət olur. Bu qız da böyük arzularla düz 24 yaşına gəlib çatdı. Kənddə də bu yaş qız üçün çox sayılırdı. Daha ailə qurmaq zamanı idi. Elə bu məqamda iki elçi birdən haqladı qapılarını. Biri tanımadıqları uzaq adam olduğundan yaxına buraxmadılar. O biri isə uzaq qohum və yaxın qonşu sayıldığından, hörmətlə qarşılandı. Qarlı günlərdə oğlanın anası qapıdan əl çəkmədi. Əri ona vəsiyyəət eləmişdi ki, filankəsin qızlarından birini oğluna alsın. Odur ki, evdəki böyük qız bu oğlana daha münasib sayılırdı. Oğlan

nə oğlan, qara qaş, qara göz, zil qara kostyum. Amma nəinki başında kepkası, qoltuğunda papkası vardı, heç adını da yazmağı bacarmırdı. Hələ də məəttələm ki, oğlanın bu dərəcədə savadsızlığından qızın xəbəri yoxuydumu? Axı onlar bir sovxozda çalışırdılar?! Həm də necə məhəbbət idisə, oğlan qıza heç nə deməmiş anası gəlmişdi. Qız özü də təəccüblənmişdi. Bununla belə, axırda razılaşdı. Ən çox da atası evinə yaxın olduğu üçün, çünki həmişə bunu istəmişdi. Beləcə, qar kimi ağappaq gəlinlik paltarında o zil qara kostyumlu oğlanın qolundan tutub ürəkdən bağlı olduğu ata ocağını tərk elədi...

Kənddə sən həyatının mer-meyvəsi, bostanı ilə dolana bilirdin. Əlində sənətin, bir işin yoxdursa, görüm bu bağca-bağsız necə dolanırsan. Tale bunu da bizə göstərdi. Evindən-eşiyindən didərgin olub çöllərə düşəndə olmazın müsibətini çəkdik. Bu qızın o savadsız əri ilə vəziyyəti lap çətin oldu. Əri adi bir marşrutun hansı istiqamətə gedəcəyini aydınlaşdırma bilmirdi, çünki oxuya bilmirdi. Həmin o qız da ərinin qolundan tutub nə qədər yer dəyişdi, min bir əzab-əziyyətə qatlaşdı, mütiləşdi, adıləşdi... Dünyagörüşü nə qədər çox olsa da əlində bir sənəti yox idi. Əri də ancaq kolxozda çalışa bilərdi. Kolxozçuya da o qədər «hörmət» vardı ki, heç zəhmət haqqını da vermirdilər.

Əslində, məqsədim bu qızın həyat hekayətini yazmaq deyil, bu qızın taleyindən də betər minlərlə belə ömrü zindana dönən qızlarımızın elə bu gün də çəkdikləridi. Bir də görürsən 16-17 yaşında qız ərə verilir. Aradan 1-2 il keçməmiş ailələr arasında «müharibə» başlayır, ya da oğlan qızı atır. Gəlin qalır arada, nə ata evi qəbul eləyir, nə də güclə ərə verildiyi oğlan evi. Hələ uşaq da bu başısoyuqluğun qurbanı olur. Qızın nigaha yaşı çatır-çatmır ərə verilir, əksər vaxtlarda da yaşı düşsə də, nigaha daxil edilmir və buna görə də sonralar başı bəlalar çəkir. Düşünürəm ki, ata-ana necə övladını sevməyə bilər? Əgər sevirsə, necə onu belə kor qoyur axı? Heç olmasa, ona bir peşəyə yiyələnməyə, bir işin qulpundan yapışmağa vaxtında dəstək olsaydı sonra belə problemlər yaşanmazdı. Xüsusilə, bizdə qız uşaqlarına ögey münasibət bəslənilir. Onların haqqında ancaq bir şey düşünülür: ərə vermək. İstəyir nə qədər bilikli, bacarıqlı olsun, xeyri yoxdu, ərə getməlidir. Və bu ərə getməyi onun gözündə o qədər ucuzlaşdırıb, o qədər adiləşdirirlər ki, bəzən qız, ümumiyyətlə, ailə qurmağa nifrət edir. Bu nifrət onun həyatında elə bir uçurum yaradır ki, sonra çox gec özünə gəlir və vaxtında ailə qura bilmir. Elə mən də belə oldum... Universitetdə bir tələbə yoldaşım da, bir dəfə auditoriyada müəllimə özüylə bağlı bu acı həqiqəti

söylədi. Və bu gün ali təhsil aldığına görə az qala didərgin olduğuna sevinirdi o qız. Bu mənim heç yadımdan çıxmaz...

İnsan həyatdan - başına gələnlərdən, gördüklərindən dərs götürmürsə, onda aləmə kor işığa baxan kimi baxar. Söhbət mənəvi korluqdan gedir. Ondan ki, bu gün böyük çətinliklərdən sonra ayaq üstə duran adam savadlı, ağıllı qızını heç də uzaqda olmayan yaxınlıqdakı adi bir texnikuma buraxmır. Halbuki, ömrü boyu övlada dəstək ola bilməyəcək, sabah həyat yoldaşının başına bir iş gələndə onun körpələrinə həyan ola bilməyəcək. Həm də təkcə çörək pulu qazanmaqdan söhbət getmir. İnsanın bir mənəvi dünyası da var. O dünyanı hələ erkən yaşlarında valideyn bəzən elə qaraldır ki, insan ömrü boyu özünə gələ bilmir...

Deyirəm, yerin behiştlik, böyük Sabir! Sən söylədiklərinlə dünya durduqca var olacaqsan!

“...Oğul mənimdir əgər, oxutmuram əl çəkin...”

Bəzi valideynlər elə bilir ki, övlad onun şəxsi malıdır, əşyasıdır, hara qoysa, orda durmalıdır.

Amma onun İNSAN olduğunu unudur.

ANLAMAQ nə yaman çətin olur bu adamlara. Elə bu anlaşılmazlıqdan da görürsən anasını təhqir edib

döydyünə görə oğul atasını öldürür, qız anasını bayıra atır, qardaş doğma bacısının, xalasının evindən oğurluq edir, qonşu qonşunun qanını tökür, övlad evdən qaçır və.s. nə qədər acınacaqlı faktlar hər an xəbər kimi bizə çatır. Çox az istisnalar olmaqla bir atalar sözü yerinə düşür: “Nə əkərsən, onu da biçərsən” və ya “Nə tökərsən aşına o da çıxar qaşığına”... Əgər valideynləri həmişə evdə qonşunu pisləyirsə, uşaq küçəyə çıxanda o qonşuya kinli nəzərlərlə baxacaq. Təəssüf ki, ata-ana çox vaxt özü də bilmədən övladın gözüne qaranlıq bir pərdə çəkir, nifrət pərdəsi. Bu nifrət nə vaxtsa onların özünə qarşı da çevrilə bilər və çevrilir də.

Yaradanın buyurduğu kimi, düşünürəm, valideynin övlada qoyub getdiyi ən böyük miras onun təhsili və tərbiyəsidir. Amma bu o demək deyil ki, hər kəs mütləq ali təhsil almalıdır. Əsla, insanın mənəvi dünyasını zənginləşdirən, onun vaxtını gözəlləşdirən və dəyərli edən saysız-hesabsız o qədər incə sənətlər var ki... Amma sanki dünyanın o üzündə yaşayan, qızlarını necə gəlmiş, kimə gəlmiş ərə verməyə hazır olan valideyn heç oğlunu da fikirləşmir. Hərbi xidmətini başa vurub evə qayıdan oğul yaşadığı bölgədə, kənddə özünə bir iş tapa bilmir və üz tutur ya doğma, ya da uzaq şəhərlərə. Valideyn gözü görə-görə övladının

belə gənc vaxtında başına nələr gələcəyini düşünmürsə, bundan həyəcan keçirmirsə, onda vay bizim halımıza... Son vaxtlar ucqar bölgələrdən şəhərə kortəbii şəkildə üz tutan gənc oğlanların hansı tələyə necə düşdüklərinin də şahidi olmuşam. Elə buna görə də bilmirəm kim necə münasibət bəsləyər, amma düşünürəm ki, ailələrin özünə də bir nəzarət sisteminin olması bu gün çox vacibdir.

Yazını yazıb bitirmişdim ki, təsadüfən eşitdim: bu gün Ailələr günü imiş. Bayramımız mübarək!

«525-ci qəzet», 16 may, 2012-ci il

«ZƏRİF ÇƏRŞƏNBƏ»

...Televizoru yenidən açmışdım ki, təsadüfən ANS kanalında «Zərif çərşənbə» verilişinin başladığını gördüm. Qeyd edirəm ki, veriliş təkrar efirə gedirdi. Başqalarına bənzəməyən aparıcı Sevil Nuriyeva, səsinin-sözünün ayrıca bir rəngi olan rəhmətlik Mailə Muradxanlı, sənətinə və sadəliyinə heyran olduğum Azərin xanım və bir də söhbətə xoş ovqat və şirin gülüşlərini qatan jurnalist Vüsalə xanım... Beləcə, bu dördlüyün qonağı Xalq artisti Alim Qasımov idi. Həm aparıcılar, həm də bu günlərdə 55 illik yubileyi özünəməxsus qeyd edilən qonaq ürəyimcə olduğundan, əmindim: söhbət maraqlı olacaq.

Görəsən, insanın sadəliyindən gözəl nə var bu dünyada? İnsan özünü adi görəndə gözümə o qədər ucalır ki... Alim Qasımov da mənim üçün belə bir ucalıqda dayanır. Bir dəfə başqa bir verilişdə aparıcı ondan soruşdu: «Sizcə, yaşamağa dəyərmimi?». Xanəndə heç əhvalını dəyişmədən cavab verdi ki, axı biz öz xoşumuzla bu dünyaya gəlməmişik, bizi Yaradan var və bu dəyər-dəyməzi O özü müəyyən edir. Bu veriliş boyu da bir həqiqəti səsləndirməkdə davam elədi. «Mən öz işimi görürəm, hər kəsin öz işi var, bu da mənim missiyamdı». Deyir, 30 nəfər üçün oxuduğunu,

bəlkə böyük bir tamaşaçı ordusuna oxumayıb. Yəni hər şey gərək adamın qəlbindən gəlsin, könül dünyasına uyğun olsun...

Alim Qasımov həyatda insan kimi də, adi, təmtəraqdan uzaq bir həyat yaşayır. «Ot kökü üstə bitər», qızı Fərqanəyə baxın. Bir dəfə hansısa bir verilişdə aparıcının iki müsahibindən biri kimi digərindən nə qədər fərqləndiyini hiss etdim. Ona görə ki, dediyi sözün mənasını anlayıb cavab verirdi, fikrinin bir əsası var idi.

Yaddaşımlı dilləndirən bir məsələ də bu yerdə müqayisə predmeti ola bilməz. Sadəcə, deməsəm, olmur. Bir ifaçı xanımın həmişə bircə dənə tutarlı ifasını axtarmışam illərlə, tapa bilməmişəm... Bu günlərdə özü də etiraf etdi ki, gündəmdə qalmaq üçün hər şey edib, çılpaq şəkillər, dava-dalaş, qalmaqallar, evlər, məşinlər və.s. hamısı, doğrudan da, onu yadımızda saxlayıb. Amma bircə ifası yadımızda qalmayan bu ifaçı indi bəyan edir ki, sənətdən getmək istəyir. Hansı sənətdən? Nə başınızı ağrıdım, nə qədər çalışırsan ki, onu yaxşı görəsən, amma adam dəyişmiş ki, dəyişmiş... Elə dediyini deyir. Elə bilir xarici bir qüvvə insanı qaldırır dağ başına qoya bilər. Bəs insan özü neyləməli idi, görəsən? Alim Qasımovun canlı ifasını dinləyib, söhbətinə qulaq asarkən, nədənsə, bunları da düşündüm...

Sadəcə tamaşaçı kimi, bir az da aparıcının - Sevil xanımın ədəb-ərkanından danışım. Geyimindən tutmuş hər kəlməsinə qədər hər şey nəzarətdədi, ölçülüb-biçilmiş şəkildə. Ona baxanda bu günlərdə müqəddəs Ramazan ayı ilə bağlı dəvət edilən kişi qonağının qarşısına çılpaq geyinib çıxan aparıcı gəldi gözlərimin önünə... Yəqin bu qədər sərbəstlik də «səmimiyyət»dən gəlir. Sevil xanım isə göründüyü kimidi, kənarda üzünə belə baxmadığı adamı mənə, efir xatirinə bağrına basmaz. Danışanda qışqırıb haray-həşir salmır, sözünün sanbalı səslənir. Qonağı ona hörmətlə yanaşır, bilir kiminlə danışdığını, daha bəziləri kimi içində ona gülmür və ya acımır...

... Deyir, elin gözü tərəzidi. Bu tərəzini kimsə o yan-bu yana əyməyə çalışsa da, alınmır ki, alınmır...

“Bütöv Azərbaycan» qəzeti, 14-20 noyabr, 2012-ci il

“KÜÇƏLƏRƏ SU SƏPMİŞƏM...”

İnsan müstəsna dəyəri olan nələrinə qiymətini çox vaxt zamanında qiymətləndirə bilmir. Onun gözəlliyini, möhtəşəmliyini hiss etmir və ya anlamır. Amma vaxt gəlir, görürsən ki, dünən əhəmiyyət vermədiyən bu mənəvi sərvət, sən demə, heç vaxt dəyərini itirməyən bir inci, bir xəzinə imiş.

...Bu səhər əhvalımın tünd çağında bir xalq mahnımız məni qanadına alıb könlümü elə uçurdu, ovqatımı elə dəyişdi ki, özüm də təəccüb elədim. Allahın bizlərə nə gözəl hədiyyələri var, deyə düşündüm. Bu sabah «Qaragilə» xalq mahnısı mənim üçün qəm dəryasına batmaq yox, əksinə, qəmdən silkinib çıxmaq oldu.

...Yeniyetmə yaşlarımda mən də, çoxları kimi xalq mahnılarına o qədər də əhəmiyyət vermirdim. O vaxt mən də estrada vurğunu idim. Yadımdadır ki, gecə saat 4-5-radələrində televiziya verilməyən estrada konsertlərini səbirsizliklə gözləyirdim. İllər keçdi, xalqımızın ürəyindən qopub əsrləri arxada qoyub gələn həmişə təzə, həmişə tərəvətli, qanadlı bu incə nəğmələrə elə vuruldum ki...

...Getmə uzaqlara, qal, sənə qurban,
Bu dilsiz- ağılsız lal, sənə qurban.
Mənlə şirin danış, mənlə şirin gül,
Ələnsin ləbindən bal, sənə qurban.

deyə, bu mahnını əvvəllər özüm üçün o qədər oxumuşam ki... Və səsi oldu-olmadı, az qala ayağı yer tutanın bu gün efirə axışdığı bir zamanda, səssizcə öz içimdə oxuyarkən necə uçduğumu söyləsəm, bəlkə, gülünc görünər. Amma oxumaqla özünü göstərməyin yerlə göy qədər fərqi olduğu üçün, yəqin ki, əsl ifaçılara bu, heç də qərribə gəlməz. Səsi olmaya-olmaya səhnədə uzun, bəzəkli bir ağac kimi dayanıb kal səsiylə ət tökən o aktrisa kənardan özünü görmürmü heç? Amma nə olsun ki, hara baxsan onlardı, özü də yuxarı başda. Nəyə görə, niyə belədir, bilmirəm. Bir onu bilirəm ki, bu, tamaşaçıya hörmətsizlikdi... Mövzudan uzaqlaşdım, deyəsən, söhbət möhtəşəm xalq mahnılarımızdan gedir axı...

...Küçələrə sü səpmişəm,
yar gələndə toz olmasın...

Nə qədər gözəl, nə qədər incə bir söyləmə.
Və ya:

Bizdən ayaq kəsən gözəl,
Dur gəl, nazlana-nazlana

«Süsən sünbül», «Bağçada güllər», «Mixək
əkdim ləyəndə», «Ay ləli yar», «Ağacda alma»,
«Alma almaya bənzər», «Telli», «Yar bizə qonaq
gələcək», «Sudan gələn sürməli qız», «Gülə-gülə»
və.s o qədər şirin, ürəyəyatımlı el nəğmələrimiz var
ki, dinlədikcə heyran olursan.

Qədir Rüstmovun bənzərsiz avazıyla
yaddaşımıza hopan möhtəşəm «Sona bülüllər»...

Su atdım yara dəydi,
Əlim divara dəydi,
Dilim-ağzım qurusun,
Nə dedim yara dəydi?

Və ya düşmənin qonşumuzun böyük bir
orkestrlə öz adına yazmağa çalışdığı
gözəllər gözəli «Sarı gəlin»imiz:

Sağın ucun hörməzlər,
Gülü sulu dərməzlər,
Səni mənə verməzlər,
Ay nənən ölsün,

Sarı gəlin, aman,
Neynim aman, aman,
Neynim aman,aman,
Sarı gəlin...

Bu günlərdə televiziya bəzi xalq mahnılarımızın mətnlərini müzakirə edirdilər. Düşünürəm ki, bu cür xırda detallar xalq mahnılarımızın gözəlliyinə kölgə sala bilməz və bəzi yerinə düşməyən ifadələri düzəltmək, yəqin ki, elə də müşkül işə çevrilməz... Bizim sevimli türk qardaşlarımızın ölkəsində hətta cizgi filmlərində belə türkülər uşaqlara təbliğ olunduğu halda nədən bu misilsiz xəzinəmizi biz də başımızın tacına çevirməyək? Hər xalqın milli yaddaşı və mənəvi dünyası var. Bu, onun özünə məxsusdur və o, dünyaya özü kimi tanınmağa çalışır. Bu baxımdan biz öz mənəvi dünyamızla fəxr edə blərik, çünki özgənin yox, nəyimiz varsa, özümüzündür. Olanlarımızın qədrini bilək...

QONŞU

Elimizdən-obamızdan didərgin düşəndən sonra doğmalarımızı, o cümlədən üz-gözümüzün öyrəşdiyi əziz qonşularımızı da itirdik. Həmin il, yəni, 1993-cü ildə çəpər qonşumuz Gözəl xalanın oğlu müharibədə yaralanmışdı, onu Bakıya qospitala gətirmişdilər. Onda mən bacımın ailəsi ilə birgə yataqxanada qalırdım. Axşam bacımla qonşumuza baş çəkməyə getdik. Gözəl xala bizi görəndə elə kövrəldi, elə ağladı ki, elə bil ən əziz adamları gəlib. Beləcə qonşumuzla dərdləşib oğlunun vəziyyətindən xəbərdar olduq. Sonra eşitdik ki, çox da yaşı olmayan Gözəl xala birdən-birə dünyasını dəyişib. Onun yasına getməyi xatırlamıram. Çünki məskunlaşdıqları bölgəyə gedib onları axtarmağa o vaxt heç bir imkanımız yox idi. Amma qonşumuzun bizi görəndə necə kövrəlməyi, için-için ağlamağı ömürlük yaddaşıma yazıldı. Onda nə vaxtsa belə bir yazı yazacağım heç aklıma da gəlməzdi. Beləcə, bu gün «Qonşu» adlı bu mövzuya müraciət edəndə qonşumuzun o qərib göz yaşlarını xatırladım. Sonra neçə dəfə dəyişdi qonşularımız, amma yadımda iz qoyanı olmadı...

Düşünürəm ki, qonşu olmaq da taleyin işidi, biz onları seçmirik. Adamlar hər gün bir-birini

görür, sadəcə salamlşırlar və hətta eləsi olur ki, adi bir salamı da qonşusuna vermək istəmir. Yaxın bir qonşuya bu günə qədər, belə demək mümkünsə, üzümə salıb salam verirdim. O qədər təkkəbbürlü idi ki, salamı da almağa can çəkirdi. Axırı buna bir son vermək, bu adama nəyisə anlatmaq qərarına gəldim. Görəndə üzünə də baxmadım. Doğrusu, inanmazdım ki, bu bir nəticə vesin. Amma bu günlərdə «möcüzə» baş verdi. Belə ki, yenə əvvəlki kimi ona diqqət belə yetirmədim. Xanım isə yanımdan keçəndə «Salam, necəsən?» dedi. Bəlkə, bəziləri üçün bu adi bir məsələdi. Amma mən sanki nəşə əldə etmiş kimi, bu münasibətdən sevindim. Deməli, salam vermək qabiliyyəti varmış, özünə, öz təkəbbürünə qalib gələ bilmişdi adam. Daha onu görmək, qonşu demək olardı... Gənc bir oğlan ifaçı da efirdə deyir ki, özüm bilərəm, qonşuya salam verdim vermədim, xoşum gəlmir, vermirəm. Çox az qismini çıxmaqla bizim ifaçılarda belə özündənrazılıq halları, yəqin ki, çox təbiidi. Mədəni, intellektual səviyyə olmayanda adam belə dikbaş olar. Onda bu “yazıq” boynunda bir qonşu haqqının da olduğunu haradan bilsin? Şübhəsiz ki, biz bütün qonşularımızla ürək bölüşürük, isinişmirik. Hə, yeri düşüb gərək bunu da deyəm. Başqa bir qonşumuz da var, qapıbir yaşamasaq da, qonşu demək olar. Kiçik bir mağazaları var. Salam

verirsən, cavab vermir, “Sağ ol”, - deyirsən cavab vermir. Sən də acığa hər mağazaya girib- çıxanda salam da verirsən, “Sağ ol” da deyirsən. Və bununla da demək istəyirsən ki, bir özünə bax, gör nəyin çatmır. Maraqlısı budur ki, özünə baxmaqdan o, başqalarında qüsurları axtarır, hələ dindən-imandan necə dəm vurur. Deyir ağıllı bildiyi şeydən danışar, ağılsız hər şeydən... Beləsi heç dərs də götürmür həyatdan. Günlər, aylar, illər ötür, amma adam böyümür ki, böyümür... Mən hələ sizə bir-birinə rusca, ingiliscə və daha nə bilim hansı dildə acıq verən qonşulardan danışmıram. Gecənin bir aləmində səni köməyə çağırın, gündüzün ortasında saya salmayan qonşular... Hərdən səni duyan, səsinə doğmalılıqla səs verən bir sadə, incə qəlbi olan qonşuya elə ehtiyac duyursan ki... Dilimdə həmişə bir dua var: “Allah mənə ürəyim istəyən bir qonşu qismət eləsin”. Düşünürəm ki, onda heç vaxt adam özünü belə qərrib hiss eləməz...

...Əlimi uzatsam, çatar,
Uzaq qohumdan yaxın qonşum,
Amma heyf, qəlbimin səsi
Heç vaxt sənə çatmaz...
Məndən xəbərsiz qonşum,
Sən rahat mənzildə

dibçək gülütək bəslənərkən
Mən yağışda islandım,
Küləklər döydü qəlbimi,
Öldüm... dirildim...
Ancaq çəkdiyim acılar
Ağı qaradan seçməyi öyrətdi mənə
Odur ki, səni görən kimi tanıdım
Dibçək güllərinin qoxusu olmur...

Bu gün, istər ucqar bir kəndimizdə, istərsə də şəhərin ortasında qonşu davalarının sayı artmaqdadır. Bunu hər gün izlədiyimiz xəbərlərdən də görüb-əşidirik. Qonşu qonşunun evini yarı, ona əl qaldırır, silah çəkir... Doğrudan da, «Qonşum qonşu olsa, kor qızım ərə gedər» misalı yerinə düşür. Bəzən qonşuya gor qonşusu da deyirlər. Yəni sən hər gün bu adamlarla üz-üzə gəlirsən. Odur ki, qonşuda eyib axtarıb dedi-qodu yaymaqdan, onunla dil tapıb yola getsən, sənə daha xoş olmazmı? Amma mən qonşular görmüşəm ki, yolları ayrılrsa da yenə qəlbləri birdi... Təkəbbürlü adam nə yaxşı qohum olar, nə dost olar, nə də qonşu. Bunu söyləyən çox gözəl deyib: «Ayağını yerə bərk vurma, onsuz da yeri yarıb keçən deyilsən»... Və hərdən başını qaldır, göyüzünə bax, onda necə «böyük» olduğunu görəcəksən. Məncə, göyüzünə baxan adamlar yerdə

onun-bunun küllüyündə eşələnməzlər. Onlar ancaq qonşunun sevincinə ürəkdən şərik olar, çətinə düşəndə ona dəstək olmağa çalışarlar...

İŞIQ VƏ QARANLIQ

...Balaca bir Işıq gəldi dünyaya və özü kimi işığa can atdı həmişə. Amma hər tərəfi qaranlıq görüncə başladı işığını paylaşmağa. Paylaşdıqca sevindi, sarı telləri ilə qaranlığa sığal çəkdi. Amma qaranlıq onun gəlişindən sevinmədi, işıq onu nə qədər əzizləsə də, sevmədi onu. Qaranlığın xisləti beləydi, başqasını, özü də belə mehriban, sadəlövh işığı heç sevməzdi... Işıq bunu anlasa da, öz dünyasından qopa bilmirdi. O da, xeyirxahlıq üçün yaradılmışdı. Bir müddət belə keçdi. Qaranlığın dünyası böyüdükcə onun nazını çəkən işığı itələməyə başladı. Onun nifrəti elə güclüydü ki, işığın varlığına belə dözə bilmirdi, qısqanırdı...

... Nəhayət bir gün qaranlıq işığın qəlbini elə qırdı ki, işıq dilə gəldi. Fəqət o tək, qaranlığın isə amansız, zalım bir ordusu vardı. Qara ordu hücum çəkdi yalqız, kimsəsiz işığın üstünə. Işıq tək olsa da, heç nəyə əl atmadı. Onu tək görə qaranlıq isə bütün gücünü səfərbər edib işığı yaralamağa nail oldu. Işıq yatağa düşdü, illərlə əziyyətini çəkdiyi qaranlığın ona rəhmi gəlmədi. Beləcə, işıq öz dünyasına çəkildi. Çoxlu dostları oldu, yarasına sığal çəkən, onu əzizləyən dostları. Daha qaranlıq istəsə də, onu görə bilməzdi. Işıq həmişəlik unutmuşdu o qaranlıq dünyanı...

“525-ci qəzet”, 11 dekabr, 2015-ci il

“DÖZÜMLÜ OLMAQ...”

...O gündən özünə gələ bilmirdi. Çoxdan uzaqlaşdığı, sevmədiyi bir topludan tək bircə nəfərlə salam-kəlamı qalmışdı. Kaş heç qalmayırdı, düşünürdü...

Çoxdandı görüşmürdülər. Doğma bir insan kimi onun xətrini çox istəyirdi. Amma bu axırncı görüşdən sonra aralarında körpünün nə qədər sınıq olduğunu anladı. Bir daha anladı ki, təkcə “yaxşı adam” olmaq kifayət deyilmiş...

O “yaxşı adam”ın üstünə kölgə salan dostları vardı. Hiss etdi ki, o dostların təsiri ilə ona ağıl öyrətməyə çalışır. Gərək onların tayı olaydı – ikiüzlü, xəbis, kinli... Demə, dözümlü olmaq lazımmış. Yoxsa onu “lazımi yerlərdə” tanımayacaqlar. Yalmanıb-yaltaqlanmasa özünə bir gün ağlaya bilməzmiş...

“Dözümlü olmaq lazımdı”- yadından çıxara bilmirdi bu üç kəlməni. Artıq çoxdan unutduğu o topludan qalan bu qalıqla – o bircə nəfərlə də sağollaşdı qəlbində. “Get, “yaxşı adam”, get”, - dedi. “Yaxşı adam” da qoltuq altda sıxılmış, yazıq, biçarə kimi sakitcə çıxıb getdi qəlbindən...

Ürəyi rahatlandı, səhərdən qəlbinə sıxan qaranlığın -üzüntünün yerini işıq aldı. Üz çevirib getdiyi yerə bir daha qayıtmazdı. O, qəlbi qara

adamların arasında işıq dolu birinin yeri olmadığını çoxdan anlamışdı...

Adamşünas

Əli işdə olsa da hey düşünür, düşünür...
Adamlar niyə belədirlər axı, niyə onu anlamırlar?...
Bir də hiss edir ki, boğulur. Tez özünü ələ alır.
Ölüm çıxış yolu deyil ki... Başlayır özünə təlqin etməyə: - “Hər şey yaxşı olacaq, həm də çox yaxşı”, düşünür. Yox, bu adamlar onu öldürə bilməyəcəklər. Deyirlər, dünyanı necə tutursan elə gedir. Sən də sabaha, gələcəyə ümidlə bax. Bu adamlara baxıb sürünməyəcəksən ki...

Dünən o sırtıq qadın nə deyirdi elə: “Mən adam tanıyanam. O dəqiqə tanıyıram...” Lap adamşünas imiş. Unutdum soruşam ki, bəs özünü necə, tanıyırsanmı? Elə hamını “tanıyırsan”, ittiham edirsən, məsləhət verirsən lap bəzi televiziyalarımızdakı o “tanınmış ekspertlər” kimi. Heç olmasa qırx ildən sonra özünə sual verirsənmi necə adamsan? Yemək, yumaq, bəzənmək, bir də qeybət, dava-dalaşdan başqa əlimdən nə gəlir? Bir kitabın üzünü açırammı, oğluma-qızıma hansı məsləhəti verməliyəm?...

Sən başqalarını - nə onu, nə məni tanıya
bilməzsən, qadın! Özünü tanımadan kimsəni
tanımaq olurmu?...

“525-ci qəzet”, 29 avqust, 2015-ci il

«SAKİT, MƏN SERİALA BAXIRAM»

Yaddaşımızın qəniməti

Serialların tamaşaçı üçün zərərli olması fikrini çox eşidirik. Kino mütəxəsislərinin təbirincə desək, «sabun köpüyü» olmasına baxmayaraq, bu dramatik səhnələri seyr etməyi tamaşaçıların əksəriyyəti çox sevir. Hətta serialları bəyənmədiyini deyənlər də onun cazibəsindən qurtula bilmirlər. Düzünü desək, sən də baxırsan, mən də, o da... Amma bir fərq var. Kimsə serialların, demək olar ki, aludəçisinə çevrilir. Kim isə hərdən qəlbinə yatan bir serialı izləyir, o da nöqtəsinə qədər yox, yəni baxmasa da olar, fərq etməz.

Serial xəstələri görmüşəm ki, əlində televiziya pultu bu serial arasına reklam olan kimi çevirir başqa bir kanalda gedən serialı izləyir. Bu aludəçilik onun iradəsini əlindən elə alır ki, nə gecəsi olur, nə gündüzü. Hətta gecə saat 3-də, 4-də bütün ailəni narahat edən serial xəstələrini görmüşəm. Fikrimi əsaslandırmaq üçün bir misal da gətirmək istəyirəm. Bu günlərdə bir tanışın evinə, daha doğrusu, onun məskunlaşdığı yataqxanaya getmişdim. Bu şoğərib serialın ucbatından nə o xanım, nə də mən bu görüşdən

məmnun qaldıq. Ondan ki, xanımın qaynanası ağzımızı açıb hal-əhval tutmağa belə imkan vermədi ki, “Susun, mən seriala baxıram». Baxdım ki, orta yaşlı bu qadın saatlarla yüksək səslə bu kanaldan o kanala serialları izləməkdən doymur. Bir də baxdım axşamdır, evə qayıtmaq lazımdır. Amma serial ucbatından bilmədim gedişimin məqsədi nə oldu.

Günümüzün reallığı budur: seriala baxdıqca ailə unudulur, problemlər yaddan çıxır, tamaşaçı onu bir həb kimi qəbul edərək sanki həyatdan təcrid olunur. Düşünürəm ki, son vaxtlar bəlkə ona görə kitab, qəzet-jurnal oxumaq ağılımıza gəlmir. Sakitcə başımızı qatan seriallar bizə intellektual verilişlərin varlığını belə unutturur. Həyatımıza daxil olan saysız-hesabsız serialları izləmək xüsusisilə mütaliəni sevməyən, dərin düşünməyən, bir atalar sözündə deyildiyi kimi, «Araz aşığından, Kür topuğundan» olan tamaşaçı üçün daha rahat olur. Və bu qəbildən olan tamaşaçını tez-tez dəyişən macəralar maraqlandırdığından mənasız, uzun-uzadı, reallıqdan uzaq və bir-birinə bənzəyən səhnələr onları bezdirmir, əksinə cəlb edir.

Seriallar bizə özümüzü, uşaqlarımızı, ətrafımızı unutturursa, onda hələ uzağı demirəm, elə 20 ildir düşmənin tapdığı altında inildəyən yurd yerlərimiz yəqin heç yada da düşməz. Nəticədə

böyüməkdə olan nəsil ata-baba yurdundan bixəbər, necə deyərlər, yaddaşsız olar. Axı gənc nəslin tərbiyəsi, onun bir şəxsiyyət kimi formalaşması birinci ailədən başlayır.

Deyirəm bu «sabun köpüyü» bizi öz ağuşuna alıb batırmağa çalışsa da, qurtuluş yolu yenə öz əlimizdədir; iradəli olmaq. Bunun üçün isə insanın intellektual səviyyəsi olmalıdır.

...Az qala yadımdan çıxmışdı. Üç yaşlı uşağın serial üçün necə ağladığının, yəqin, Siz də şahidi olmusunuz. Deyirəm, sən bir serialdakı «güc»ə bax...

Mündəricat

Şüə kimi (Ön söz).....	3
------------------------	---

ŞEİRLƏR

Tapar, bular fələk məni	12
Muğam üstə	12
Xocalı	13
11 yaşlı Fariz Bədəlovun ölümünə	15
Novruz bayramı	15
Qarğış	17
Qəribin qapısı	18
Yurda salam	18
Yataqxanada yazılan şeir	19
Dünyamız dağıldı	20
Qan damır «Xocalı» sözündən	21
Ədalət uğrunda	22
Gün də səni isitməz	22
Yurdum boyda həsrətim var	23
Nəğmələr açmaz eynimi	24
Atam evi olaydı	25
Yalançı vətən sevgisinə	25
Yurd yeri var	25
Vətən-daş olmusan	26
Oyna	27
Əsir yasəmənələr	27
Dəmir vaqonlar... didərgin körpələr	28
Gün də yox sərəm dərdimi	29
İçimdə yurd ağrısı	30
Atamın ruhuna	30
Anamın ruhuna	31
Yaz gəldi, yazın gəlmədi	32
Ağlama, Qumru xala	33
Cəngi havasındayam	33
Yenə günəş gülümsəyir	34
Aman, Allahım... ..	35

Işıqlı adamlar	35
İlahi şeir	36
Allah, sənə bir tən yoxdu	36
Nəğmə kimi	37
Şükür	37
Bu sınaq dünyasıdı	38
Görmür	39
Öz-özümlə danışiram	39
Məni heyran edən Sənsən	40
Yağış yuyar kədərimi	41
Payıza aşiq oldum	41
Darıxır külək	42
İlahi	42
Adam, anladım səni	43
Hara tələsirsən?	43
Min söz deyir, mən susuram	44
Uşaqları nifrətə bələməyin	45
Yrəyim üsüyür	45
Tut satan qonşu yox, şükür!	46
Atalı-analı yetimin dilindən	47
Həmı sevmir uşaqları	47
Bircə sualla	48
Adam sevinmək istəyir	48
Allahm, işığına qərq et könlümü	49
Nurəngiz Günün “Gözəl nədi?” şeirinə	50
Sən adilsən	50
Sözüm düşür qəribliyə	51
Göyüzünə baxıram	52
Kənddə	52
Burada yaşamaq	53
Allahı sevən adam	54
Eşitmirəm nə desən	55
Səndən başqa nə var yalan	55
Oxuyur	56
Sakit adam	57
Mən uçub gedəcəyəm	58
Adamlar sevmir səni	58
Hələ gələcəyə inanıram	59

Bu bəzəkli adamlar	60
Bir gül düşdü kol içinə	61
Adam robot olmaq istəyir	62
Nə yaxşı	62
Bu taledi	63
Darırıram	64
Adam sevgidən boy atar	64
Kədərım qırmızı gül	65
Dostlar ulduza dönər	66
Sərçə	66
Yum gözünü	67
Bu yer mənim yerim deyil	68
Sən çətin böyüyərsən	68
Adamlar	69
Ağaclarla dost olaram	70
İşıqsız qadınlar	70
Adam var... ..	71
Hara baxsan, savaşdı	71
Qapının arxasında	72
Uzun yol gələn gəlin	73
Bu gün	74
Səni heç qınamıram	74
Bayağı gülüş	75
Onlar parıltıya baxar	76
Təkəbbürlü adam	76
İşiq tutub gözümü	77
İşiq qəfəsdə qalmır	77
Azadlıq	78
Bir az yaşa	78
Yuvamı Allah tikər	79
Ağlamağa vaxtımız yox	80
Keçid dövrü	80
Dost oldum öz-özümlə	81
Qırmızı adam	82
Nigar Vaqifqızına	82
Baxın, gülümsəyin... ..	83
Mərhum aktyor Ələkbər Hüseynova	83
Qalın adam	84

Əlimin duzu yoxdu	84
Qəddar adam	85
Cahillik əlində	85
Fəridə Hacıyevaya	86
Mən fağır adam deyiləm	87
Yetim	87
Bədxah qadınlara	88
Şairin yaşı bilinməz	89
Dəyirman	90
Göydə uçan lələyəm	90
Təəssürat	91
Çöl çiçəyi	92
Gül gətirdin üstümə	92
Kölgə	93
Zibillik pərvanələri	93
Kitabxanalar	94
Uçurum səni göylərə	95
Daha heç nə istəmirəm	95
Həyat bir mübarizə	96
Emelya üçün	97
Həssas olmaq	98
Gözəl olmursan nədəndi?	99
Adam nur saçma bilmir	99
Dünya gözəllik yarışı	100
Səsim də var oxumağa	100
Zəhra balama	101
Könlümün himni	102
Hərə bir qəfəs düzəldib	103
Yasəmən açanda	103
Sənintək duyan olsa	104
Həyat yoldaşıma	104
Ən böyük istedad	105
Yaşamaq nədi?	105
Gül əkən qadın	106
Səsi ana səsi deyil	106
Mənə tənə edildi	106
Ömür necə keçdi?	107
Xəyallara qul olmuram	108

İstedadsız redaktora	109
Atılmış uşaqlara	110
Bu dünyanı nə bilmisən?	110
«525-ci qəzet»lə	111
Kədərimi sevən dostlar	112
Fədakar qadın	112
O qızın dünyası	113
Özümlə söhbətim var	113
İstəram	114
Payız	114
Bir qəfil zəng gələ	115
Yaşanmamış günlərə	116
Pul	116
Qonşu	117
Könlümün işığı	118
Xeyirxahlıq	118
O evdə işıq yanırımı?	119
Öz eybini görmür adam	119
Gözləri bağlı qadın	120
Rəqs edən gözəl	120
Tufanlar üçün	121
Qırmızı gül	121
Həyat	122
Yenə bu yolla gedərəm	123
Böyüyürsən qəminlə	123
Ana	124
Nadan	125
Olduğu kimi	126
Şairlər unudulur	126
Mənim səhərlərim	127
İndi bildim	127

PUBLİSİSTİKA

Sözlərin ən gözəli - «Salam»	131
Xocalının xanım qəhrəmanı	134
Nar ağacının fəryadı	139
Yaddaşımdakı «Novruz»	144
Allaha sevgi	148
Ramil Səfərov - xalq qəhrəmanı	153
Cəsur komandir	156
Qar yağır ürəyimə... ..	160
Vaqif Bayatlı Odər sevgisi	173
Qarabağın Xanı	176
Günəş dünyadan köçərmi heç?... ..	181
Bomboz bir günün əlvanlığı... ..	185
Dərdimin tərcümanı – Xocalı	187
Adam var... ..	192
«Adam ölər, çox ağlama»	197
Onun “Edam” hekayəsi... ..	204
«Zərif qəhrəman» və yaxud xoşbəxtlik göydən düşmür... ..	208
“Ulduz”un Hicran adlı ulduzu	211
“Başında kepkası, qoltuğunda papkası... ..”	215
«Zərif çərşənbə»	221
“Küçələrə su səpmişəm...”	224
Qonşu	228
İşıq və qaranlıq	233
“Dözümlü olmaq...”	234
«Sakit, mən seriala baxıram»	237

*Çapa imzalanmış 20.04.2016-cı il.
Kağız formatı 60x84 1/16, çap vərəqi 16.
Sifariş 128, sayı 500, qiyməti sərbəst.*

"Avropa" nəşriyyatı

*Kim ki, əl uzadar yorulana,
çıxarkən düşənə, qəlbi yanana,
könlü üşüyənə
əlləri ilahi bir nura boyanar;
əlləri göyə ucalar!
odda yanmaz, suda batmaz,
min əl uzadıb çıxarar
qırx arşınlıq quyu dibindən
o işıqlı əlləri...
...Bir əldən oğlunun, qızının
əlindən tutmuş kimi tut!*

